

Arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med utdanningen blant ulike grupper av nyutdannede

Clara Åse Arnesen
Liv Anne Støren
Jannecke Wiers-Jenssen

Rapport 39/2012

NIFU

Arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med utdanningen blant ulike grupper av nyutdannede

Clara Åse Arnesen
Liv Anne Støren
Jannecke Wiers-Jenssen

Rapport 39/2012

Rapport 39/2012

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Kunnskapsdepartementet
Adresse Postboks 8119, Dep, 0032 Oslo

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-869-5
ISSN 1892-2597

www.nifu.no

Forord

Denne rapporten inneholder hovedresultater fra Kandidatundersøkelsen 2011. Rapporten er en videreutvikling av et arbeidsnotat med foreløpige resultater som ble utarbeidet i forbindelse med NIFUs årskonferanse 1. juni 2012. Tallene er nå oppdatert, og langt flere temaer og tabeller er inkludert i rapporten.

Presentasjonen legger vekt på indikatorer som omhandler overgang fra utdanning til arbeid, men belyser også spørsmål som berører kandidatenes tilfredshet med utdanning og lærested. I tillegg er det et eget kapittel som fokuserer på situasjonen for nyutdannede med innvandringsbakgrunn (kapittel 3).

Rapporten er utarbeidet av Clara Åse Arnesen, Liv Anne Støren og Jannecke Wiers-Jenssen. Kapittel 1, 2 og 5 og Sammendrag er skrevet i fellesskap. Clara Åse Arnesen har utført alle analysene som presenteres i vedleggstabellene 1–19 og vedleggsfigurene 1–5, Jannecke Wiers-Jenssen har skrevet kapittel 4, og Liv Anne Støren har skrevet kapittel 3. Rådgiver Inger Henaug har hatt hovedansvar for datainnsamling og datatilrettelegging. Per Olaf Aamodt har gitt kommentarer til tidligere utkast.

Oslo, oktober 2012

Sveinung Skule
Direktør

Jannecke Wiers-Jenssen
Forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	11
1.1 Opplegg og gjennomføring	12
1.1.1 Utvalg.....	12
1.1.2 Datainnsamling og -bearbeiding	12
1.1.3 Svarprosent.....	12
1.1.4 Presentasjon av resultater.....	13
1.1.5 Begreper og definisjoner i Kandidatundersøkelsen.....	14
2 Overgang fra utdanning til arbeid	15
2.1 Hovedaktivitet	15
2.2 Arbeidsledighet	16
2.2.1 Ledighet blant kandidater med master i naturvitenskap og teknologi	17
2.2.2 Ledighet blant kandidater med bachelorgrad i ingeniørfag.....	18
2.2.3 Ledighet i andre utdanningsgrupper i 2011.....	19
2.2.4 Utviklingen i ledighet over tid.....	19
2.3 Irrelevant arbeid og annen mistilpasning	20
2.3.1 Andre former for mistilpasning.....	21
2.3.2 Overutdanning.....	23
2.3.3 Ansettelsesforhold.....	25
2.4 Andel i relevant heltidsarbeid	25
2.5 Hvor jobber kandidatene?	27
2.5.1 Region	30
2.6 Lønn.....	31
2.6.1 Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.....	33
3 Søkelys på kandidater med innvandringsbakgrunn i overgangen fra utdanning til arbeid	36
3.1 Innledning	36
3.2 Personer med innvandringsbakgrunn i Kandidatundersøkelsen 2011.....	37
3.2.1 Definisjon av innvandringsbakgrunn	37
3.2.2 Personer med innvandringsbakgrunn i arbeidsstyrken	37
3.3 Mistilpasning etter innvandringsbakgrunn.....	38
3.3.1 Utdanningsgruppe, innvandringsbakgrunn og mistilpasning	38
3.3.2 Karakterer, innvandringsbakgrunn og arbeidsledighet.....	41
3.3.3 Arbeidsledighetsrisiko blant mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag etter innvandringsbakgrunn	43
4 Kandidatenes vurdering av utdanningen	46
4.1 Samlet vurdering av utdanningen.....	46
4.2 Samlet vurdering av lærestedet.....	47
4.3 Tilfredshet med kvalitet og relevans	49
4.3.1 Studiets faglige innhold	49
4.3.2 Undervisningskvaliteten	50
4.3.3 Tilbakemelding fra undervisningspersonalet.....	51
4.3.4 Studiets relevans i forhold til arbeidslivet.....	52
4.4 Oppsummering om vurdering av utdanning og lærested.....	53
5 Avsluttende kommentarer	55
5.1 Videre publisering og analyser	56
Referanser	57
Vedlegg	59
Tabelloversikt	95
Figuroversikt	97

Sammendrag

Denne rapporten presenterer hovedresultater fra Kandidatundersøkelsen 2011. Undersøkelsen omfatter kandidater som fullførte studiene våren 2011, og er gjennomført om lag et halvt år etter at de fullførte utdanningen. Undersøkelsen inneholder informasjon om de fleste grupper av kandidater med høyere grad (mastergrad). I tillegg er to grupper med treårig bachelorutdanning inkludert; ingeniører og bachelorer med økonomisk-administrativ utdanning. Det var 2827 kandidater som besvarte undersøkelsen. Svarprosenten var 49,6.

Resultatene viser at et klart flertall av mastergradskandidatene er i arbeid et halvt år etter eksamen. Blant bachelorkandidatene er det svært mange som har valgt å fortsette med utdanning, hovedsakelig fordi de i utgangpunktet hadde planlagt et lengre løp.

Arbeidsledigheten varierer mellom gruppene

Andel arbeidsledige av arbeidsstyrken er på nær seks prosent, som total sett er om lag det samme som i 2009. Det er imidlertid nokså stor variasjon i andelen arbeidsledige mellom ulike utdanningsgrupper et halvt år etter eksamen. Blant nyutdannede jurister er andelen nær åtte prosent, og mastere i humanistiske og estetiske fag, samfunnsfag og naturvitenskapelige/tekniske fag har alle en ledighet rundt sju prosent. Mastere i økonomisk-administrative fag har hatt en markert nedgang i ledigheten mellom 2009 og 2011 og har en andel arbeidsledige på rundt fire prosent i 2011. Dette er på samme nivå som blant mastere i helse- og sosialfag. Aller lavest ledighet er det blant mastere i pedagogiske fag og lærerutdanning, med to prosent.

I de to gruppene av bachelorer som var med i undersøkelsen, er andelen arbeidsledige sju prosent av dem med økonomisk-administrativ utdanning og nær fem prosent blant dem med treårig ingeniørutdanning. Alle andeler er av nyutdannede kandidater i *arbeidsstyrken*, som består av sysselsatte pluss arbeidsledige som søker arbeid.

Nærmere analyser av mastere med teknisk-naturvitenskapelig bakgrunn og bachelorer i ingeniørfag viser en betydelig variasjon mellom ulike faggrupper. De med datafaglig utdanning synes å slite noe mer med å få innpass på arbeidsmarkedet enn øvrige innenfor dette fagfeltet.

Høyere arbeidsledighet blant kandidater med innvandringsbakgrunn

Kandidater med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn har generelt et høyere ledighetsnivå enn kandidater uten innvandringsbakgrunn. Dette varierer imidlertid mellom faggruppene, og blant personer med treårig ingeniørutdanning finner vi ingen slik forskjell i denne undersøkelsen. Derimot er forskjellen markert blant mastere i naturvitenskap og teknologi. Innenfor dette fagfeltet har både nyutdannede med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn større andel arbeidsledige enn nyutdannede uten

innvandringsbakgrunn. Forskjellene synes ikke å kunne forklares med forskjeller i karakterer. Alle de undersøkte er utdannet i Norge og har norsk adresse på undersøkelsestidspunktet.

Flere jurister med irrelevant arbeid

Andelen som har irrelevant arbeid på grunn av vansker på arbeidsmarkedet, har vært relativt stabil siden 2009, men én gruppe har hatt sterk økning; jurister. Andelen av juristene som er i irrelevant arbeid på grunn av vansker med å få relevant arbeid i 2011-undersøkelsen, er vel 10 prosent (målt som andel av arbeidsstyrken), og andelen er høyere enn blant humanister og samfunnsvitere. De to sistnevnte gruppene har tradisjonelt hatt en høyere andel mistilpassede på arbeidsmarkedet enn kandidater i øvrige fagfelt

Når vi summerer opp ulike typer av mistilpasning i arbeidsmarkedet finner vi totalt sett høy grad av stabilitet mellom 2009 og 2011. Men utviklingen er ulik for ulike grupper; mistilpasningen har gått noe opp blant jurister, humanister og mastere i pedagogiske fag/lærerutdanning. Økningen for mastere i pedagogiske fag/lærerutdanning er fra et på forhånd lavt nivå, og fortsatt er det få i denne gruppen som har irrelevant arbeid eller er arbeidsledige; men noe fler er undersysselsatt. Omfanget av mistilpasning har derimot gått ned for mastere med økonomisk-administrativ og teknisk-naturvitenskapelig bakgrunn, der det hadde vært en klar økning i mistilpasningen fra 2007 til 2009.

Blant de sysselsatte er vel 64 prosent i fast stilling, en av tre i ulike former for midlertidig stilling/vikariater, og 2,5 prosent er selvstendig næringsdrivende. Det er relativt store forskjeller mellom ulike grupper. Andelen som er i fast, relevant heltidsarbeid, er høyest blant masterkandidater i økonomisk-administrative fag og naturvitenskapelige og tekniske fag, og lavest blant humanister.

Humanister og samfunnsvitere er minst tilfreds med utdanningens relevans for arbeidslivet

Kandidatene er også bedt om å vurdere noen sider ved utdanningen og studiet de har gjennomgått. Vurderingene er i hovedtrekk positive, men det er betydelige variasjoner mellom fag og læresteder. På spørsmål om å vurdere studiets relevans for arbeidslivet, er det juristene som er klart mest positive. Minst fornøyd med arbeidslivsrelevansen er mastere i humanistiske fag og samfunnsfag, samt bachelorer i ingeniørfag. På spørsmål om å gi en samlet vurdering av utdanningen, er det igjen juristene som er mest fornøyde, mens bachelorer i ingeniørfag og mastere i pedagogikk/lærerutdanning skårer lavt. På spørsmål om å gi en helhetsvurdering av lærestedet, finner vi også variasjoner. De kandidatene som har studert ved Norges handelshøgskole (NHH) er mer tilfreds med sitt lærested enn de som har studert ved universitetene.

På spørsmål om tilfredshet med tilbakemelding/veiledning, finner vi andre forskjeller mellom faggruppene. Her er juristene minst fornøyd, og humanistene er blant de mest fornøyde. Ingeniørene (treårig ingeniørutdanning) er også lite fornøyd med undervisningskvalitet og tilbakemelding/veiledning.

Refleksjoner rundt resultatene – utfordringer for realfag, ingeniørfag og juss

Både myndigheter og næringsliv har et sterkt fokus på å øke interessen for realfag og teknologi og å øke antallet kandidater med en slik utdanning. Vi ser også at det er redusert mistilpasning fra 2009 til 2011 blant disse gruppene, men fortsatt er en del arbeidsledige. Dette kan bety en viss skepsis i næringslivet mot å ansette nyutdannede. Mer påfallende er det at mastere med innvandringsbakgrunn innenfor dette fagfeltet har større problemer med å skaffe seg jobb enn personer uten innvandringsbakgrunn. Dette har vi også sett i tidligere studier. Mye kan tyde på at det finnes ubrukte talenter som arbeidsgivere ikke har vært tilstrekkelig aktive til å fange opp.

Noen resultater for juristene er også tankevekkende. Søkningen til jusstudiet har økt de senere årene. Dette er et populært studium med høye inntakskrav. I flere undersøkelser har denne faggruppen kommet ut som den som er minst fornøyd med tilbakemelding/veiledning og undervisningskvalitet, noe

som kan ha sammenheng med et høyt forholdstall student/lærer. Det er også tankevekkende at våre data tyder på andelen mistilpassede nyutdannede jurister har økt kraftig.

Også flere av resultatene for kandidater med bachelorgrad i ingeniørfag fortjener oppmerksomhet. Denne gruppen er mindre fornøyd enn gjennomsnittet *både* med studiets relevans for arbeidslivet og med undervisningskvalitet og tilbakemelding/veiledning. Her ligger det trolig utfordringer for lærestedene.

1 Innledning

NIFU har gjennomført undersøkelser blant (nyutdannede) personer med høyere utdanning på jevnlig basis siden 1972. Hovedtemaet for disse kandidatundersøkelsene er overgangen fra utdanning til arbeid.

Kandidatundersøkelsen 2011 er gjennomført om lag seks måneder etter eksamen. De som er bedt om å svare ble uteksaminert våren 2011. Undersøkelsen inneholder informasjon om de fleste kandidatgrupper med høyere grad.¹ I tillegg er to grupper med utdanning på lavere grad inkludert; bachelorkandidater i ingeniørfag og økonomisk-administrative fag. Undersøkelsen skiller seg fra andre halvtårsundersøkelser ved at den inneholder tilleggsspørsmål om samarbeid med næringslivet og entreprenørskap i utdanningen. Dette er spørsmål som vil analyseres i forbindelse med pågående forskningsprosjekter på NIFU og omtales ikke i denne rapporten.

I denne rapporten presenterer vi hovedtallene i 2011-undersøkelsen og analyser av et knippe utvalgte tema. Flere resultater vil bli publisert på senere tidspunkt, på NIFUs nettside, i NIFUs rapportserie, og i form av vitenskapelige og populærvitenskapelige artikler.

---

¹ Kandidater med medisinutdanning, kandidater fra Handelshøgskolen BI og kandidater som har flyttet ut av Norge, er ikke med i undersøkelsen.

Kandidatundersøkelsen – to hovedtyper:

Halvtårsundersøkelser gjennomføres som navnet indikerer ca. et halvt år etter fullført utdanning. De gjennomføres annethvert år, og inngår i en tidsserie. Undersøkelsene omfatter de fleste kandidatgrupper med høyere grads eksamen fra norske læresteder.

Undersøkelsen kartlegger overgangen fra høyere utdanning til arbeidsmarked og eventuell videre utdanning. Den fungerer blant annet som en «temperaturmåler» på arbeidsmarkedet, ved at den kartlegger hvor lett/vanskelig det er for nyutdannede å få innpass i arbeidslivet. Hoveddelen av spørsmålene er de samme fra gang til gang, slik at halvtårsundersøkelser gir godt grunnlag for å følge utviklingen over tid. De senere årene har halvtårsundersøkelsene også inneholdt informasjon om kandidatenes vurderinger av utdanningen og studiestedet.

Spesialundersøkelser gjennomføres om lag hvert annet år (de årene det ikke gjennomføres halvtårsundersøkelser). De foretas vanligvis lengre tid etter eksamen, for eksempel to, fire eller åtte år etter endt utdanning, noen som gjør at man kan se på karriereutvikling over tid. De kan ta opp et bredere spekter av tema enn halvtårsundersøkelsene og fokuserer gjerne på utvalgte grupper, for eksempel kandidater med profesjonsutdanninger, eller kandidater med utdanning fra utlandet. Enkelte ganger har spesialundersøkelsene inngått i større internasjonale undersøkelser.

1.1 Opplegg og gjennomføring

Nedenfor følger en kort beskrivelse av hvordan Kandidatundersøkelsen 2011 er gjennomført.

1.1.1 Utvalg

2011-undersøkelsen omfatter de fleste grupper høyere grads kandidater som ble uteksaminert i løpet av vårsemesteret 2011. I tillegg inngår to grupper med lavere grad; bachelorkandidater i ingeniørfag og i økonomisk-administrative fag.

For de fleste faggrupper er det sendt ut skjema til samtlige kandidater, men for fagområder som uteksaminerte et høyt antall kandidater våren 2011 har vi foretatt et utvalg. For høyere grad gjelder det humanistiske fag, pedagogiske fag, statsvitenskapelige fag, psykologi, økonomisk-administrative fag, biologiske fag, fysiske og kjemiske fag, faggruppene elektro, mekanikk og maskin, bygg- og anleggsgfag og helse-, sosial- og idrettsfag. Det er tatt utvalg også av bachelor i økonomisk-administrative fag og av bachelor i ingeniørfag. Det siste gjelder mannlige kandidater i faggruppene elektro, mekanikk og maskin og bygg og anlegg.

1.1.2 Datainnsamling og -bearbeiding

Opplysninger om uteksaminerte kandidater er innhentet fra de enkelte lærestedene. Kandidatene fikk tilsendt et brev og spørreskjema per post. De kunne velge mellom å besvare undersøkelsen elektronisk og på papir. Spørsmålene refererer til en bestemt referanseuke, 14.-20. november 2011. Det ble sendt ut tre påminninger (per post), og datainnsamlingsperioden varte fra 28. november til 28. april. Det ble ikke benyttet økonomiske insentiver for å få kandidatene til å svare.

Flere av spørsmålene i Kandidatundersøkelsen kodes manuelt. Dette gjelder for eksempel spørsmål om tidligere høyere utdanning, videreutdanning, yrke og næring. Slike opplysninger er viktige for mer inngående, forskningsmessige analyser av datamaterialet, men vil i begrenset grad bli benyttet i analysene denne publikasjonen.

1.1.3 Svarprosent

I alt 2827 kandidater besvarte undersøkelsen, 63 prosent av disse svarte via webskjema og 37 prosent på papirskjema. Andelen som svarte via papirskjema var 38 prosent, mot 35 prosent i 2009-undersøkelsen.

Tabell 1.1 Utvalg og svarprosent

Antall utsendte invitasjoner	Ekskludert ²	Nettoutvalg	Ant. svar	Svarprosent
6030	335	5695	2827	49,6

Total svarprosent er 49,6 prosent. Oppslutningen er bedre blant masterkandidater enn bachelorkandidater. Av de med høyere grad svarte 54 prosent, av bachelorkandidater i ingeniørfag svarte 39 prosent og av bachelorkandidater fra økonomisk-administrative svarte 35 prosent. Også tidligere undersøkelser har vist at bachelorkandidater er mindre tilbøyelige til å svare. Det er vanskelig å gi noe entydig svar på hvorfor det er slik. En medvirkende forklaring kan være at flere i denne gruppen fortsetter i utdanning, og dermed opplever en undersøkelse som fokuserer på overgangen fra utdanning til arbeid som mindre relevant.

Svarprosenten for mastergradskandidater i Kandidatundersøkelsen 2011 er om lag den samme som for 2009-undersøkelsen³, men klart lavere enn den var for noen år siden. I 2001 var svarprosenten 71 blant høyere grads kandidater. Avtakende oppslutning er ikke noe som er spesielt for Kandidatundersøkelsen, det er generelt synkende oppslutning om spørreskjemaundersøkelser. Kandidatundersøkelsen har fremdeles god oppslutning sammenlignet med tilsvarende undersøkelser som gjennomføres i andre land.

For mer informasjon om hvordan Kandidatundersøkelsen gjennomføres, utviklingen i svarprosent m.m. se Wiers-Jenssen, Arnesen og Støren (2012).

1.1.4 Presentasjon av resultater

Som nevnt har vi trukket et utvalg av noen kandidatgrupper, og resultatene som presenteres i denne rapporten er vektet opp ut fra dette. Vektingen er gjort med utgangspunkt i en streng definisjon av ekskluderte,⁴ for å være sammenlignbar med tidligere år. Der N (antall observasjoner) oppgis, tar dette utgangspunkt i uvektede tall.

I hoveddelen av rapporten er det primært lagt vekt på enkle, grafiske framstillinger av hovedresultater. I kapittel 3 er det i tillegg utført enkelte regresjonsanalyser, mens tabellene i vedlegget gir mer detaljerte framstillinger for enkeltgrupper av utdanninger.

«Hoveddelen av rapporten» gjelder kapitlene 1 – 5. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at rapporten i tillegg omfatter et fylldig tabellvedlegg, som er bygget opp på tilsvarende måte som tidligere års tabellnotater med resultater fra kandidatundersøkelser et halvt år etter eksamen. Dette tabellvedlegget gjør det dermed mulig å sammenlikne årets resultater med tidligere års resultater på et detaljert nivå, for eksempel hva slags næring kandidatene arbeider i.

I hoveddelen av rapporten er resultater for grupper under 20 kandidater er i de fleste tilfeller tatt ut av tabellene. Fagkategoriene som benyttes i enkelte av figurene/tabellen i hoveddelen av rapporten avviker noe de som tradisjonelt har vært brukt i rapporteringen fra Kandidatundersøkelsen. Den viktigste endringen er at idrettsfag presenteres som en egen kategori, og ikke her inngår i gruppen «helse-, sosial- og idrettsfag». I de figurene vi viser utvikling over tid, vises et begrenset antall fagkategorier.

Rapporten inneholder en rekke vedleggstabeller, og disse inneholder informasjon på et mer detaljert fagnivå enn hoveddelen. Mange av disse faggruppene er små, og i de tilfellene det totale antallet

² Vi har her ekskludert personer som har utvandret og personer som har meldt fra at de ikke har tatt den utdanningen de var registrert med (88 personer) og personer der vi har fått sendinger uåpnet i retur fra postverket (247 personer). Den siste gruppen er personer som ikke har mottatt våre henvendelser, og dermed ikke har hatt anledning til å svare.

³ 2009-undersøkelsen hadde en svarprosent på 53 blant mastergradskandidater.

⁴ I denne sammenheng er ikke de med ukjent adresse ekskludert, kun de som ikke er en del av målgruppen. Vedleggstabell 2 i tabellvedlegget viser svarprosentene når de med ukjent adresse er inkludert i målgruppen.

kandidater i gruppen er mellom 5 og 50 står tallene i parentes. Dette innebærer at resultatene må tolkes med forsiktighet.

1.1.5 Begreper og definisjoner i Kandidatundersøkelsen

Sysselsatt: Omfatter alle som oppfattet seg som hovedsakelig yrkesaktiv eller utførte minst én times inntektsgivende arbeid i uka 14.–20.11.2011 eller hadde et inntektsgivende arbeid som de var midlertidig borte fra i undersøkelsesuka. Som sysselsatte regnes også de som var i enkelte arbeidsmarkeds/sysselsettingstiltak.

Sysselsatt i samsvar med utdanningen (relevant arbeid): Omfatter sysselsatte som mener at arbeidet krever høyere utdanning eller at det er en fordel å ha det. Til denne gruppen regnes i tillegg de som mener at arbeidsoppgavene er på et nivå hvor høyere utdanning er helt uten betydning, men hvor innholdet i utdanningen passer godt eller middels godt til arbeidsoppgavene.

Sysselsatt uten samsvar med utdanningen (irrelevant arbeid): Omfatter sysselsatte som mener at høyere utdanning er helt uten betydning for arbeidet og at innholdet i utdanningen passer dårlig med arbeidsoppgavene. Vi skiller mellom de som var i irrelevant arbeid pga. vanskeligheter med å få arbeid i samsvar med utdanningen, dvs., var «*ufrivillig i irrelevant arbeid*», og de som var i irrelevant arbeid av andre grunner dvs. «*irrelevant arbeid ellers*».

Undersysselsetting: Omfatter alle personer med arbeid i samsvar med utdanningen som jobber deltid fordi det ikke har vært mulig å få heltidsarbeid.

Arbeidsledig: Omfatter alle som var uten inntektsgivende arbeid (dvs. var ikke-sysselsatte) og som i tillegg oppfylte minst én av følgende betingelser:

1. oppfattet seg som hovedsakelig arbeidsledig og hadde søkt arbeid,
2. oppfattet seg ikke som hovedsakelig yrkesaktiv eller arbeidsledig, men hadde søkt arbeid de siste 4 ukene forut for undersøkelsestidspunktet og kunne ha påtatt seg arbeid i undersøkelsesuka,
3. var i nærmere definerte arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsstyrken: Omfatter sysselsatte og arbeidsledige.

Utenfor arbeidsstyrken: Omfatter alle som ikke var sysselsatte eller arbeidsledige.

Mistilpasset: Omfatter personer som faller i en av følgende 4 grupper:

1. var *arbeidsledig*,
2. var *undersysselsatt*,
3. var uten arbeid i samsvar med utdanningen (dvs. i irrelevant arbeid) på grunn av vanskeligheter på arbeidsmarkedet, dvs., *ufrivillig irrelevant arbeid*,
4. var uten arbeid i samsvar med utdanningen (dvs. i irrelevant arbeid) av andre grunner enn vanskelig arbeidsmarked, dvs. i *irrelevant arbeid ellers*.

Månedslønn: Månedslønn er brutto månedslønn eksklusiv ekstrainntekter. Kandidater som har inntekt som selvstendig næringsdrivende eller som arbeidet deltid, er ikke regnet med. Det er heller ikke kandidater som arbeider utenfor Norge.

2 Overgang fra utdanning til arbeid

Kandidatene som fullførte en høyere utdanning våren 2011, ble utdannet på et tidspunkt med gunstig arbeidsmarked. De siste årene har vært karakterisert av stor arbeidskraftetterspørsel og lav arbeidsledighet. Statistisk Sentralbyrås (SSB) Arbeidskraftundersøkelse (AKU) viser et stabilt, lavt ledighetsnivå på rundt 3,0 prosent i november 2009 og 2011 (registrert arbeidsledighet i følge NAV lå stabilt rundt 2,5 prosent i november 2009 og november 2011). Det gode arbeidsmarkedet i perioden omfattet også høyere utdannede. I følge SSBs arbeidskraftundersøkelse (AKU) var arbeidsledigheten blant høyere utdannede rundt 1,7 prosent i november 2009 og 2011. De refererte tallene gjelder høyere utdannede generelt (SSB 2012).

NIFUs kandidatundersøkelser for 2009 og 2011 viste en gunstig arbeidsmarkedssituasjon for nyutdannede høyere grads kandidater. Arbeidsledigheten var på 5.9 prosent i 2011 noe som er et høyere ledighetsnivå enn for høyere utdannede generelt. Dette har sammenheng med at nyutdannede, i motsetning til de fleste andre med høyere utdanning, er i en søkefase. Varigheten av søkefasen avhenger bl.a. av arbeidsmarkedssituasjonen for de ulike utdanningsgruppene, kandidatenes preferanser for ulike typer jobber, hvor aktivt de søker osv. Størrelsen på kandidattallene, dvs. hvorvidt det er en økning er nedgang i kandidattallene, vil også kunne ha betydning. I perioden 2009 til 2011 økte tallet på nyutdannede høyere grads kandidater med ca. 15 prosent (se vedleggstabell 1). I denne sammenhengen kan det nevnes at tallet på nyutdannede høyere grads kandidater våren 2011 passerte rekordnivået fra våren 2007 da avviklingen av hovedfagsordningen førte til ekstra høye kandidattall.

I dette kapitlet skal vi se nærmere på ulike indikatorer for kandidatenes arbeidsmarkedstilpasning i 2011. Resultatene for 2011 vil i stor grad bli sammenlignet med resultatene for 2009, men for ingeniørene vil tallene for 2011 bli sammenlignet med 2007.

2.1 Hovedaktivitet

På spørsmål om hva de regner som sin hovedaktivitet, svarer et klart flertall av kandidatene at de var yrkesaktive i referanseuka 14. – 20. november 2011. Blant masterkandidatene gjelder dette mer enn åtte av ti. Blant bachelorkandidatene er det mange som fortsatt er i utdanning, særlig blant kandidatene i økonomisk administrative fag. Et klart flertall av bachelorene som fortsatt er i utdanning opplyser at de er i utdanning fordi de i utgangspunktet hadde planlagt å ta en høyere grad enn den de avsluttet våren 2011, men noen oppgir at de studerer videre fordi de ønsket å øke sine valgmuligheter på arbeidsmarkedet. Det er så godt som ingen bachelorer som svarer at de studerer videre fordi det har vært vanskelig å finne relevant arbeid etter avsluttet utdanning.

Tabell 2.1 Hovedaktivitet november 2011. Prosent

	Master N=2211	Bachelor ingeniør N=439	Bachelor øk.adm. N=142	Total N=2792
Yrkesaktiv	81,7	60,3	43	74,5
Student/skoleelev	5,6	34,3	44,9	14
Hjemmearbeidende (uten lønn)	1,3	0,5	0,7	1,1
Vernepliktig	0,1	0	0	0,1
Arbeidsledig	8,3	4,3	7,8	7,6
Annet	3,1	0,6	3,7	2,8
Totalt	100	100	100	100

Hovedaktivitet varierer en del med fagbakgrunn. Høyest andel yrkesaktive finner vi blant de med mastergrad i lærerutdanning/pedagogiske fag og helse- og sosialfag. For mer informasjon, se vedleggstabell 5.

2.2 Arbeidsledighet

Vi skal nå se på andelen arbeidsledige blant de kandidatene som inngår arbeidsstyrken. I arbeidsstyrken inngår de som er sysselsatt (yrkesaktive) og de som er arbeidsledige, mens de andre gruppene i tabell 2.1 holdes utenfor. Denne definisjon av arbeidsledighet (se punkt 1.1.5.) er noe strengere enn den selvrapporterte hovedaktiviteten som ble vist i tabell 2.1.

Tabell 2.2 Andel arbeidsledige av arbeidsstyrken.

	Andel ledige	N
Alle	5,8	2579
Master totalt	5,9	2140
Humanistiske og estetiske fag	7,1	327
Pedagogikk og lærerutdanning	2,0	202
Samfunnsfag	6,8	367
Juridiske fag	7,7	89
Økonomisk-administrative fag	4,3	233
Naturvitenskapelige og tekniske fag	7,3	529
Helse og sosial	4,1	297
Primærnæringsfag	6,5	31
Idrettsfag	4,1	49
Bachelor totalt	5,9	439
Økonomisk-administrative fag	7	101
Ingeniør	4,7	338

Vi ser at ledigheten i gjennomsnitt ligger rett under seks prosent, men at det er nokså store variasjoner mellom gruppene. Ledigheten er lavest blant kandidater med master i pedagogikk/lærerutdanning, helse- og sosialfag og idrettsfag, mens den er på over sju prosent for masterkandidater i humaniora, jus og naturvitenskap.

2.2.1 Ledighet blant kandidater med master i naturvitenskap og teknologi

Kandidater med master i naturvitenskap og teknologi er gruppe som det ofte hevdes å være høy etterspørsel etter i arbeidsmarkedet. Ikke minst de siste årene har det fra næringslivshold er det blitt uttrykt bekymring over at Norge utdanner for få personer innenfor dette fagfeltet. Gruppen er derfor spesielt interessant å se på med hensyn til hva slags arbeidsmarkedstilpasning de har et halvt år etter eksamen. Som vi ser av tabell 2.2, er drøyt sju prosent av masterne innenfor dette fagfeltet arbeidsledige et halvt år etter eksamen, til tross for at det ofte sies at det er mangel på denne typen arbeidskraft. Vi har derfor valgt å undersøke denne gruppen nærmere, for å se om det er variasjoner mellom ulike grupper av master i naturvitenskap og teknologi.

Et første spørsmål kan dreie seg om det først og fremst er *andre* naturvitere/realister enn sivilingeniørene (master i teknologi) som rammes av arbeidsledighet, mens de mer yrkesrettede master i teknologi-utdanningene rammes i mindre grad.

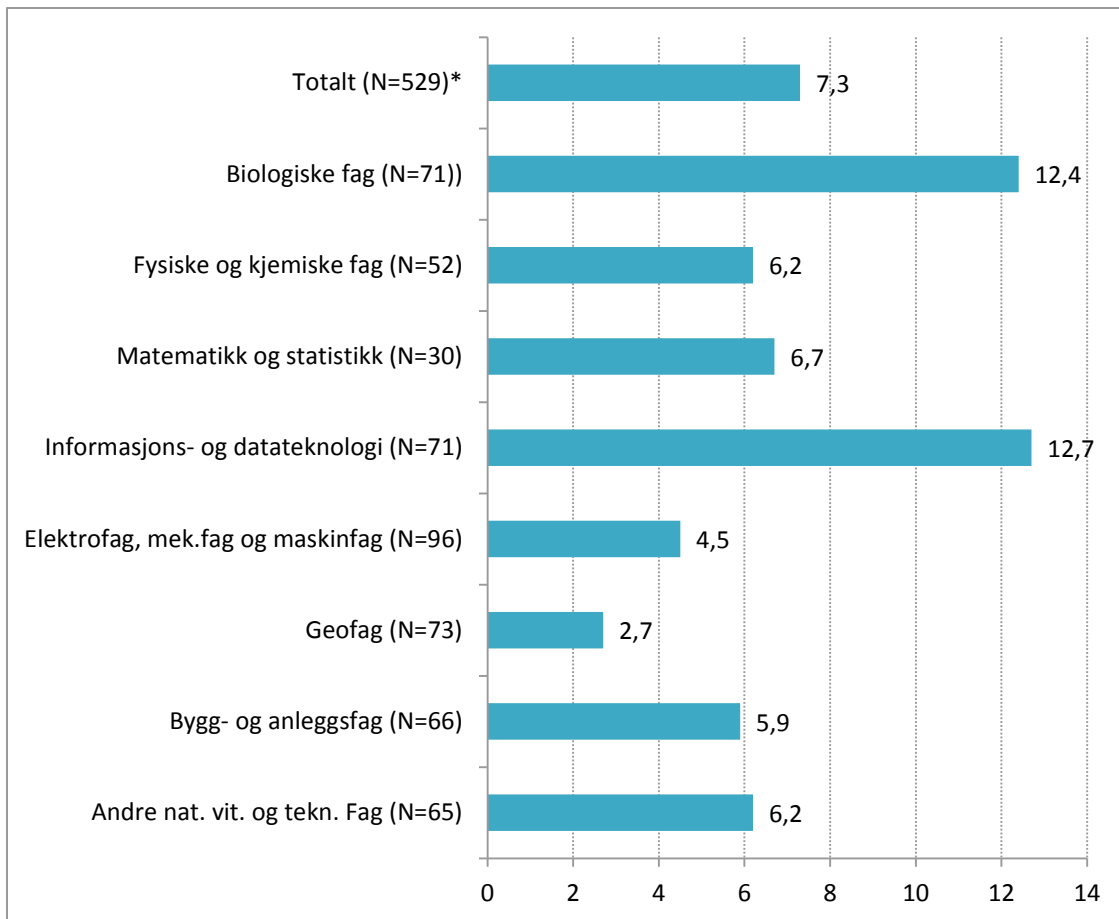
Tabell 2.3 Arbeidsledighet blant master i naturvitenskapelige og tekniske fag

	Prosentandel arbeidsledige	N (personer i arbeidsstyrken)
Master i teknologi (sivilingeniør)	4,6	272*
Andre master i naturvitenskapelige og tekniske fag	10,4	261

*Her er medregnet 4 master i teknologi som tilhører fagfeltet samferdsel-, sikkerhets- og andre servicefag.

Master i teknologi (sivilingeniører) utgjør noe over halvparten av master innenfor naturvitenskapelige og tekniske fag som har svart på undersøkelsen. I denne gruppen er nivået på arbeidsledigheten halvparten så stor (i underkant av fem prosent) av hva den er blant andre master i naturvitenskapelige og tekniske fag. Det betyr at den mer yrkesrettede utdanningen gir mindre risiko for arbeidsledighet enn universitetsutdanningene i naturvitenskapelige og tekniske fag. I sistnevnte gruppe er ledighetsnivået faktisk mye høyere enn gjennomsnittet for alle som var med i kandidatundersøkelsen 2011. Resultatene kan synes overraskende i lys til de mange utsagn om at norsk arbeidsliv mangler realister.

Det er imidlertid også interessant å se om det er variasjon mellom faggruppene innenfor naturvitenskapelige og tekniske fag. Det gjøres i figur 2.1, som viser at det er stor variasjon mellom de ulike faggruppene. Det er drøyt to prosent ledighet blant kandidater i geofag, mens biologer og kandidater med mastergrad i data- og informasjonsteknologi har en ledighet på 12–13 prosent. Biologer har tradisjonelt hatt høyere ledighet enn andre naturvitere, mens ledigheten blant kandidater med mastergrad i data- og informasjonsteknologi har svingt med konjunktorene. Det kan derfor synes noe overraskende å finne såpass høy ledighet i den sistnevnte gruppen i 2011.

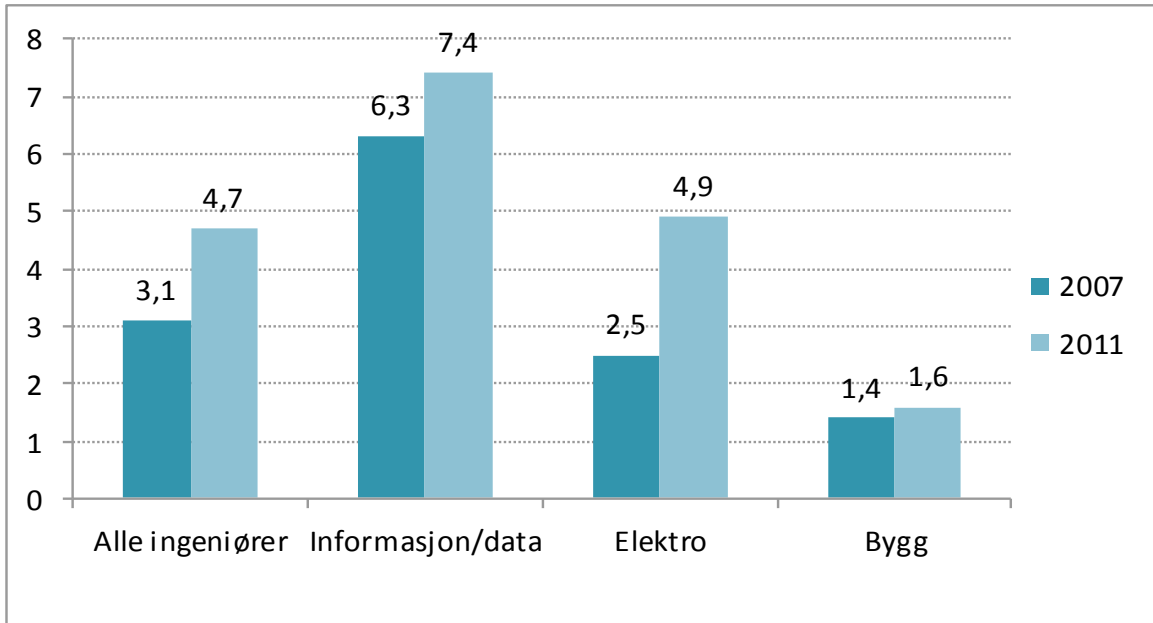

*Medregnet kategorien «fabrikasjon og utvinning», der tallgrunnlaget er for lavt til at tall kan vises

Figur 2.1 Prosentandel arbeidsledige av arbeidsstyrken blant kandidater med mastergrad i naturvitenskap og tekniske fag.

2.2.2 Ledighet blant kandidater med bachelorgrad i ingeniørfag

Ingeniører, det vil si personer med bachelorgrad fra treårig ingeniørutdanning, er en annen gruppe som det hevdes å være stor mangel på i Norge. Vi så av tabell 2.1 at ledigheten i denne gruppen er noe under gjennomsnittet blant alle kandidater som var med i 2011-undersøkelsen, med i underkant av 5 prosent. Vi har likevel tatt en nærmere kikk også på denne gruppen. Figur 2.2. viser to ting; utviklingen fra 2007 til 2011, og forskjeller mellom faggrupper blant ingeniørene. Vi observerer at ledigheten har økt for alle grupper mellom 2007 og 2011. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at 2007 var et år da ledigheten generelt lå på et svært lavt nivå, noe som innebærer at at arbeidsledigheten i 2011 fremdeles må betegnes som lav.

Figur 2.2 Andel arbeidsledige blant bachelorkandidater i ingeniørfag 2007 og 2011.

Figur 2.2 viser også at det er svært lav ledighet blant byggingeniørene både i 2007 og 2011. Ledigheten blant nyutdannede dataingeniører var derimot relativt høy både i 2007 og 2011; i 2011 over sju prosent. Blant nyutdannede ingeniører i elektrofag ble ledigheten omtrent fordoblet fra 2007 til 2011, og var likevel knapt fem prosent i 2011. Det er altså stor variasjon mellom ulike grupper av ingeniører, og den store ingeniørmangelen som omtales i media, kan nok først og fremst gjelde bygningsingeniører. Det kan også tenkes at det er store geografiske variasjoner; noen regioner kan ha langt større mangel på ingeniører enn andre.

2.2.3 Ledighet i andre utdanningsgrupper i 2011

Også for andre kandidatgrupper enn naturvitere og teknologer/ingeniører er det variasjoner mellom ulike undergrupper av fag. Eksempelvis varierer arbeidsledigheten blant nyutdannede mastere i humaniora fra vel to prosent innenfor religionsfag til vel 13 prosent i litteratur- og biblioteksfag (se vedleggstabell 3), i følge våre data. Blant nyutdannede samfunnsvitere som var med i vår undersøkelse, varierer ledigheten i 2011 fra vel fire prosent blant statsviterne til vel 11 prosent blant sosiologene. Detaljert informasjon finnes i vedleggstabell 3, som viser arbeidsstyrkestatus for ulike grupper av kandidater. Vi tar forbehold om lavt tallgrunnlag for mange grupper, og usikkerhet knyttet til at dette er en utvalgsundersøkelse.

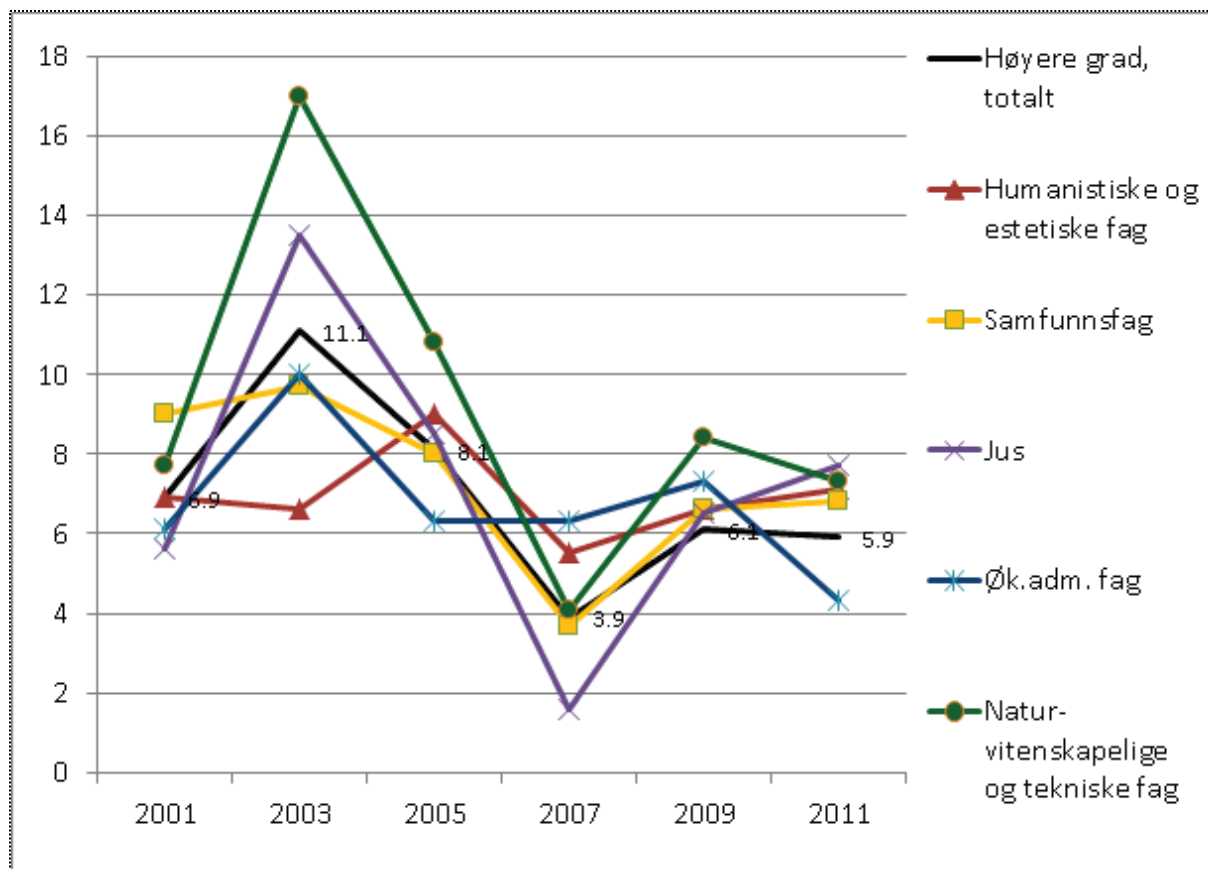
2.2.4 Utviklingen i ledighet over tid

Figur 2.3 viser utviklingen i ledighet på 2000-tallet for kandidater med høyere grad totalt, og for et utvalg av kandidatgrupper. Vi ser at ledigheten totalt sett var på det høyeste i 2003 og på det laveste i 2007. Tall er lagt inn i figuren for totalgruppen av høyere grads kandidater. Vi ser da at ledigheten steg med vel to prosentpoeng fra 2007 til 2009 (fra 3,9 prosent til 6,1 prosent). Denne økningen skyldes virkninger av utbruddet av finanskrisa høsten 2008. Videre ser vi at ledighetsnivået totalt ligger på om lag samme nivå i 2011 som 2009, det vil si rundt seks prosent.

Ledigheten blant nyutdannede steg altså noe i kjølvannet av finanskrisa, men den steg altså fra et historisk lavt nivå. Figuren illustrerer videre at noen kandidatgrupper påvirkes mer av konjunktorene enn andre. Teknisk/naturvitenskapelige fag og jus har de største svingningene.

Det er verdt å merke seg situasjonen for juristene. Denne gruppen hadde en meget kraftig økning i ledighetsnivået fra 2007 til 2009. Og, mens noen grupper har en nedgang i ledighetsnivået fra 2009 til

2011, og andre grupper har om lag samme ledighetsnivå i begge de to siste undersøkelsene, fortsetter ledigheten å øke noe blant juristene.

Figur 2.3 Andel arbeidsledige av arbeidsstyrken 2001-2011. Kandidater med høyere grad

Ellers er det én gruppe som utpeker seg med hensyn til utviklingen fra 2009 til 2011; mastere i økonomisk-administrative fag har hatt en markert nedgang i ledigheten – fra 7,3 prosent i 2009 til 4,3 prosent i 2011.

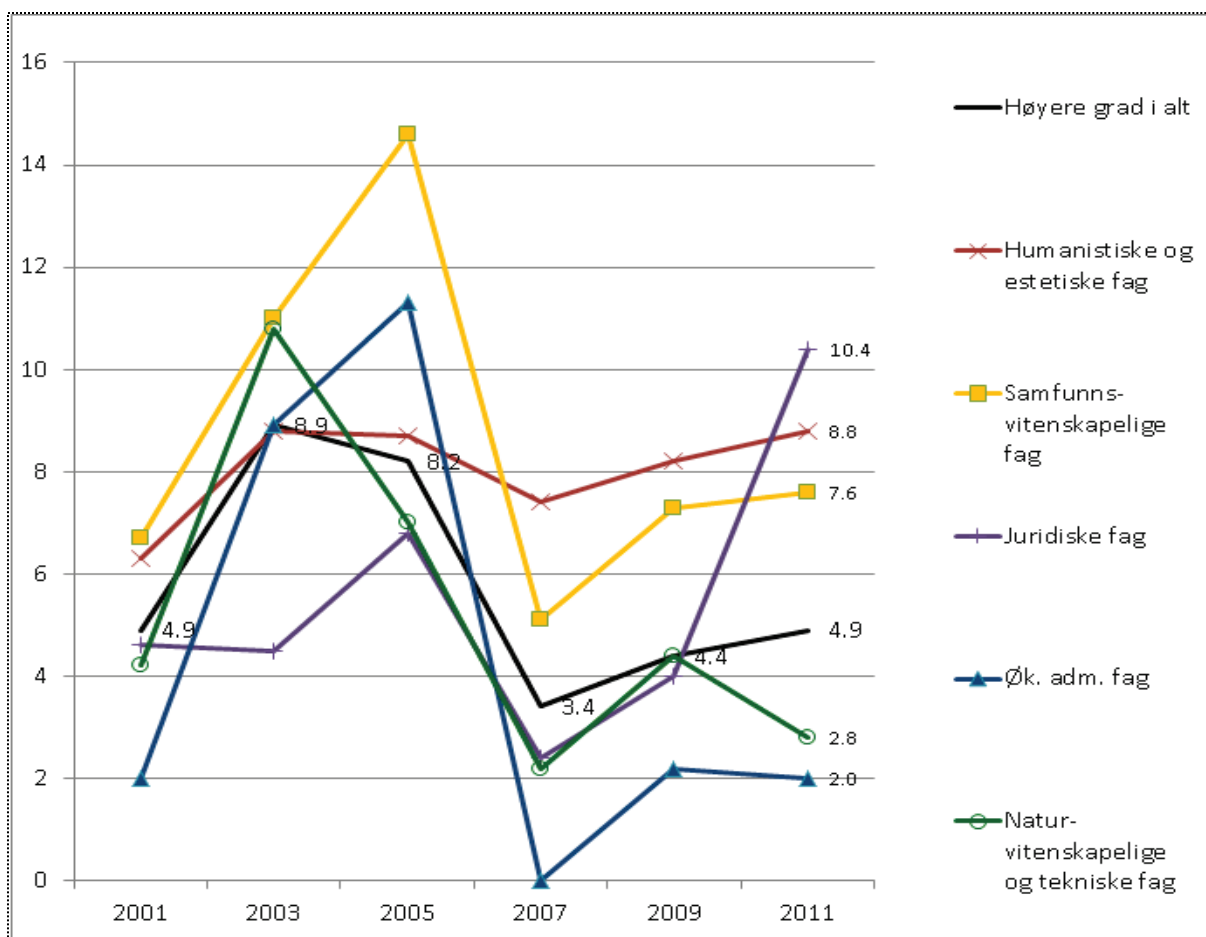
For informasjon om utviklingen i ledighet for flere grupper og undergrupper, se vedleggstabell 4.

2.3 Irrelevant arbeid og annen mistilpasning

Vi har sett at arbeidsledigheten blant nyutdannede er moderat. Men at man er i arbeid, betyr ikke nødvendigvis at man har et arbeid som er i samsvar med utdanningen. Kandidatundersøkelsen inneholder flere spørsmål som dekker utdanningens arbeidslivsrelevans. I NIFUs tidsserie for Kandidatundersøkelsen brukes en definisjon av irrelevant arbeid som er nokså streng. Den omfatter kun sysselsatte som mener at høyere utdanning er *helt uten betydning for arbeidet* og i tillegg opplyser at *innholdet i utdanningen passer dårlig med arbeidsoppgavene*. Blant mastergradskandidatene fra 2011 faller totalt 4,9 prosent av de sysselsatte innenfor denne strenge definisjonen av irrelevant arbeid, mens 1,6 prosent er i irrelevant arbeid av andre grunner.

Å ha arbeid med lav relevans for utdanningen, skyldes ikke nødvendigvis at det er vanskelig å få relevant arbeid. Noen ønsker å arbeide innenfor andre felt enn det de er utdannet for, og blant de som fortsetter i høyere utdanning er det vanlig å ha en deltidsjobb med begrenset relevans. Vi skal komme tilbake til dette senere.

Figur 2.4 viser utviklingen over tid i hvor store andeler av arbeidsstyrken som har vært i irrelevant arbeid på grunn av at det ikke har vært mulig å få arbeid i samsvar med utdanningen, for utvalgte grupper av høyere grads kandidater. For flere grupper, se vedleggstabell 7.

Figur 2.4 Andel av arbeidsstyrken i ufrivillig irrelevant arbeid. Kandidater med høyere grad.

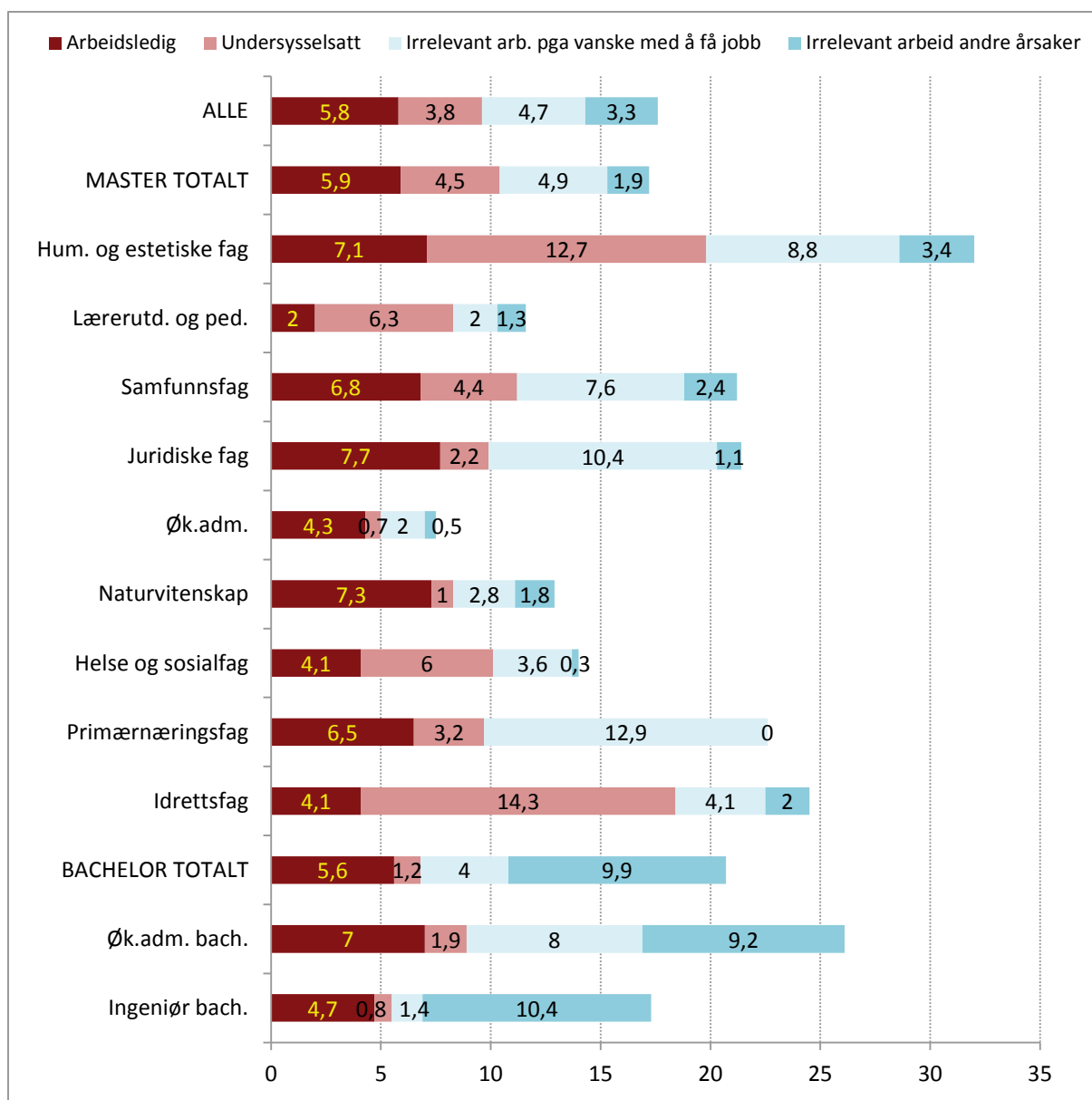
I figur 2.4 er tall for andeler lagt inn for alle hovedgrupper i 2011, samt gjennomsnittet av høyere grads kandidater (sort heltrukket linje). Vi ser at det er betydelig variasjon rundt gjennomsnittet for høyere grads kandidater, det vil si at det er store forskjeller mellom faggrupper i andelen som er i irrelevant arbeid på grunn av vansker med å få relevant arbeid.

Det er også store svingninger i tiårsperioden i hvor mange som er irrelevant arbeid. Det mest slående ved resultatene er den sterke økning i andelen jurister i irrelevant arbeid etter 2007. Juristenes økte problemer på arbeidsmarkedet viser seg altså både i andelen som er arbeidsledig og i andelen som er i ufrivillig irrelevant arbeid.

Humanister og samfunnsvitere har hatt en nokså høy andel i irrelevant arbeid i hele perioden, mens mastere i økonomisk-administrative fag (hovedsakelig siviløkonomer) lå over snittet midt på 2000-tallet, men har ligget under snittet i de tre siste kandidatundersøkelsene. Med unntak av juristene, er tallene var nokså stabile mellom 2009 og 2011.

2.3.1 Andre former for mistilpasning

Arbeidsledighet og irrelevant arbeid er indikatorer på en suboptimal arbeidsmarkedstilpasning. En annen form for mismatch er *undersyssetting*, det vil si å ha en lavere stillingsprosent enn det man ønsker. Legger man sammen ledighet, ulike former for irrelevant arbeid og undersyssetting får man en indeks som i Kandidatundersøkelsen betegnes som mistilpasning. Figur 2.5 viser hvor store andeler av kandidatene som omfattes av denne definisjonen.

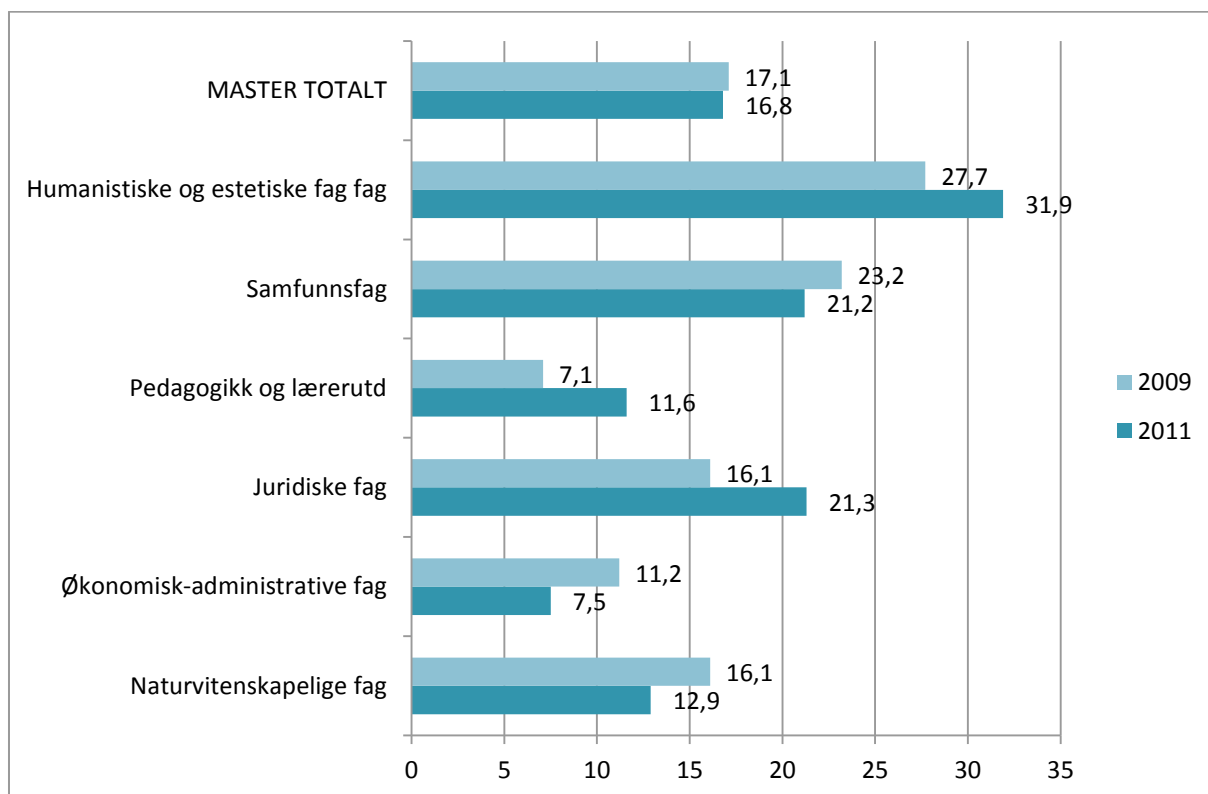

Figur 2.5 Andel av arbeidsstyrken som er mistilpasset.

Vi ser at humanistene er har klart høyest andel mistilpassede, blant annet på grunn av at det i denne gruppen er en høy andel undersysselsatte. Mastere i økonomisk-administrative fag er den gruppen som i minst grad er mistilpasset. Masterkandidater i pedagogikk, helse- og sosialfag og naturvitenskap ligger også under gjennomsnittet. De to bachelorgruppene som var med i kandidatundersøkelsen 2011, ligger nokså høyt med hensyn til samlet mistilpassing, men dette må ses i sammenheng med at mange av dem kombinerer utdanning og arbeid – det betyr at en del av dem har typiske «studentjobber» som ofte har liten relevans til utdanningen. Det viser seg i andelen som har irrelevant arbeid av andre grunner enn at de hadde vansker med å få relevant arbeid, som er rundt 10 prosent i disse gruppene. For mer detaljert informasjon om ulike undergrupper, se vedleggstabell 7.

I figur 2.6 har vi addert de ulike formene for mistilpassing, og sammenlignet 2011-tallene med tall for 2009 for utvalgte grupper av masterkandidater. Vi ser at mistilpassingen har gått noe opp blant humanister, jurister og kandidater med master i pedagogiske fag, mens mastere i økonomisk-administrative fag og i naturvitenskapelige og tekniske fag har mindre omfang av mistilpassing i 2011 enn i 2009.

Figur 2.6 Andel mistilpassede av arbeidsstyrken 2009 og 2011.

2.3.2 Overutdanning

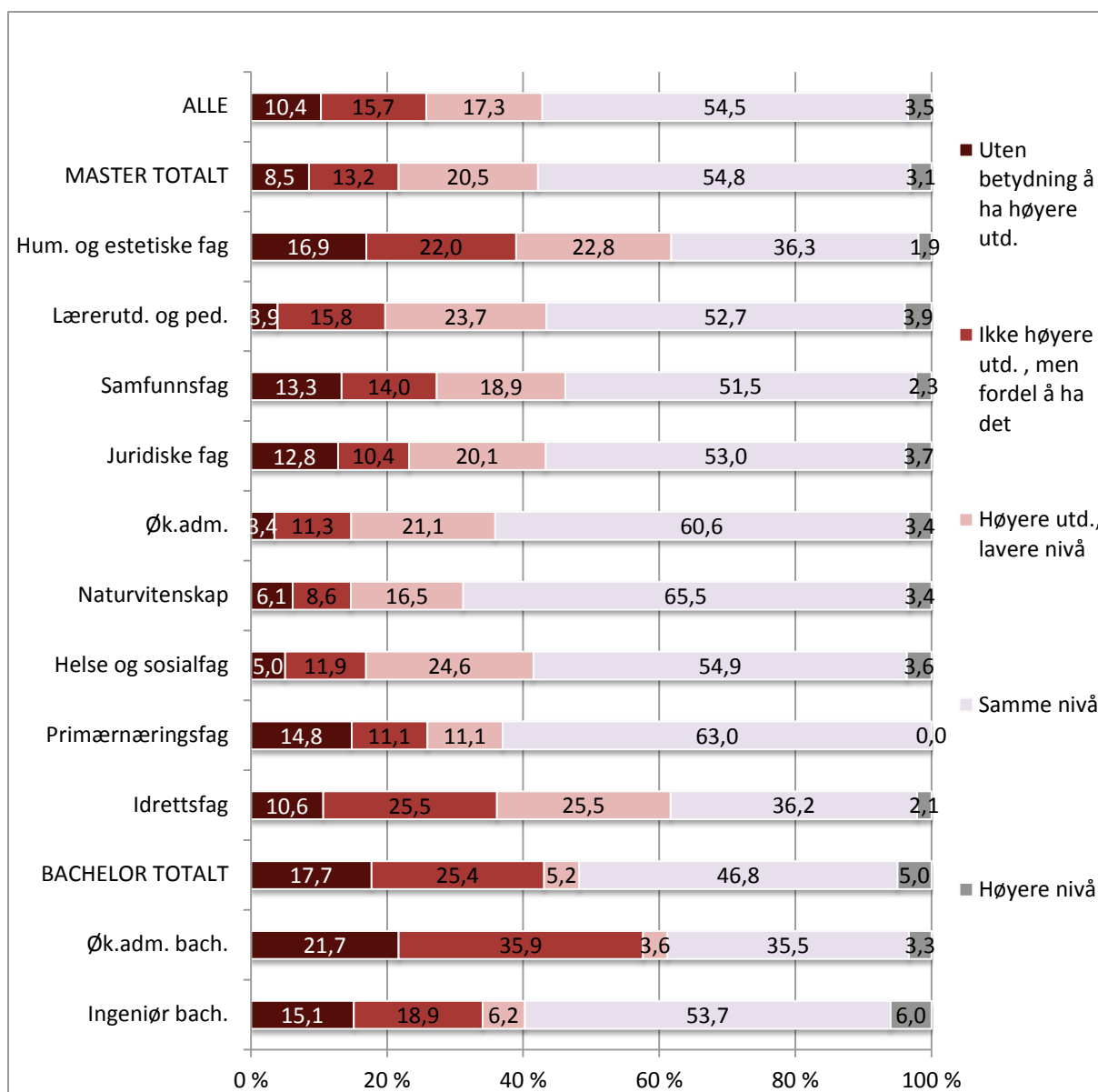
Som nevnt er begrepet «irrelevant arbeid» en streng definisjon av overkvalifisering. Vi skal nå se på noen tall som inkluderer «mildere» former for mismatch mellom utdanning og arbeid.

Kandidatundersøkelsen inneholder et spørsmål om hvordan kandidatene vurderer sine arbeidsoppgaver i forhold til nivået på utdanningen de avsluttet våren 2011. Spørsmålet har fem svaralternativer, hvorav to av dem er at utdanningen krever utdanning på samme nivå som det de besitter, eller høyere. De tre andre alternativene er at arbeidsoppgavene krever utdanning på lavere nivå. Dette spørsmålet måler altså overutdanning. Figur 2.7 viser fordelingen på disse alternativene.

Vi ser at det er få som mener at arbeidsoppgavene krever en høyere utdanning enn det de har, og at drøyt halvparten av kandidatene mener at arbeidsoppgavene deres passer med utdanningsnivået. Det er blant masterkandidater i naturvitenskap og teknologi og økonomisk-administrative fag vi finner høyest andel som mener arbeidsoppgavene er i tråd med utdanningsnivået.

Om lag én av ti kandidater har arbeid som ikke krever høyere utdanning. Ytterligere 16 prosent er i jobber de mener at ikke krever høyere utdanning, men at det er en fordel å ha det. Legger vi også til de 17 prosentene som har arbeid som krever høyere utdanning på et lavere nivå enn det de har, ser vi at det er betydelige andeler som mener de har arbeidsoppgaver som krever mindre utdanning enn det de har. Bachelorkandidatene i økonomisk-administrative fag og mastere i humanistiske fag og idrettsfag er særlig utsatt for overutdanning, mens andelen er relativt lav blant mastergradskandidater i naturvitenskap og helse- og sosialfag. Tallene for bachelorkandidatene i økonomisk-administrative fag i figur 2.7, må imidlertid ses i lys av i denne gruppen er det mange som kombinerer videreutdanning og yrkesaktivitet.

Vi understreker også at dette er kandidatenes subjektive oppfatning, og at dette er forhold som kan være noe vanskelige å vurdere som nyutdannet. En del kandidater er overkvalifisert, men det er trolig også en del som har for høye forventninger til hva slags jobber de kan få som helt nyutdannede.

Figur 2.7 Arbeidsoppgaver i forhold til utdanningsnivå.

2.3.3 Ansettelsesforhold

De som er sysselsatt, har besvart et spørsmål om hva slags ansettelsesforhold de har. Fordelingen vises i tabell 2.4. Andelen som er i fast, relevant arbeid varierer betydelig. Blant masterne er andelen høyest blant kandidater med økonomisk-administrativ utdanning, der mer enn åtte av ti av dem som er i arbeid, er i fast stilling. Også blant mastere i naturvitenskap og primærnæringsfag er det en høy andel som har fast jobb, men høyest andel som har fast stilling, finner vi blant bachelorene i ingeniørfag. Hele 87 prosent av de som er sysselsatt er i fast jobb. Dette gjenspeiler nok disse gruppenes større tilbøyelighet til å arbeide i privat sektor der fast ansettelse er mer utbredt.

Blant humanister, samfunnsvitere og kandidater i idrettsfag er andelen med fast jobb ned mot 40 prosent, mens andelen i vikariater er høy. Det er også verd å merke seg at andelen som arbeider som selvstendig næringsdrivende er høyere blant kandidater i humanistiske og estetiske fag enn i andre grupper.

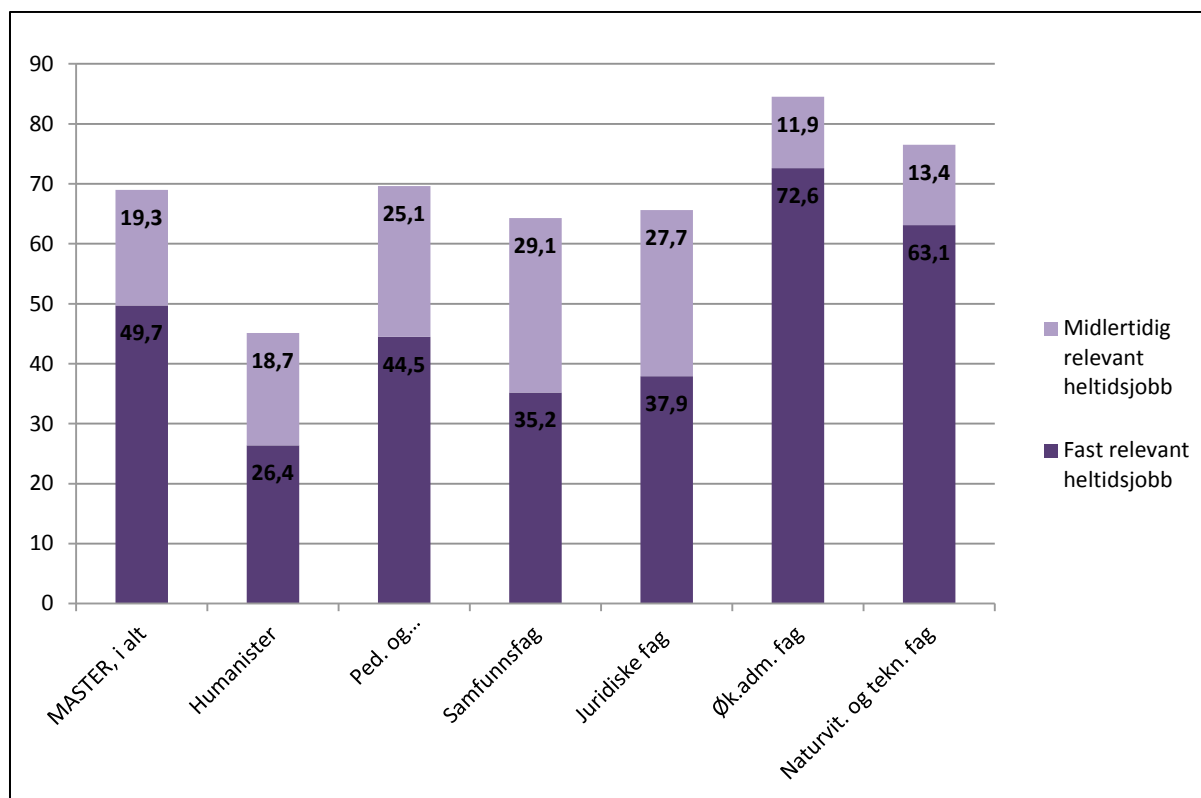
Tabell 2.4 Type ansettelsesforhold.

	Fast ansettelse (inkl. ikke fullført prøvetid)	Stipendiat/ forsker-opplæringsstilling	Vikariat eller annen midl. stilling av varighet 6 mnd. eller mer	Vikariat eller annen midl. stilling av varighet mindre enn 6 mnd.	Selvstendig næringsdrivende
Alle	64,2	3,4	20,4	9,5	2,5
Master totalt	60,0	4,3	22,3	10,4	3,0
Humanistiske og estetiske fag	42,2	0,5	31,4	15,9	10,0
Lærerutdanning og pedagogikk	58,6	1,4	31,3	7,9	0,7
Samfunnsfag	43,9	5,1	29,3	19,6	2,1
Juridiske fag	59,5	1,2	25,2	14,1	0,0
Økonomisk-administrative fag	81,2	1,5	11,4	4,9	1,0
Naturvitenskap og tekniske fag	68,7	9,3	14,0	7,0	1,0
Helse og sosial	58,7	4,5	24,6	6,6	5,7
Primærnæringsfag	71,4	0,0	17,9	10,7	0,0
Idrettsfag	44,4	4,4	33,3	8,9	8,9
Bachelor totalt	80,3	0,0	13,1	6,0	0,7
Bachelor, øk.adm.	69,1	0,0	19,5	11,4	0,0
Bachelor, ingeniør	87,1	0,0	9,2	2,7	1,1

2.4 Andel i relevant heltidsarbeid

I figur 2.8 kombineres informasjon om sysselsetting, ansettelsesforhold og relevant arbeid, og vi får fram andelen som er i *relevant heltidsarbeid*. Dette kan oppfattes som en suksessindikator, sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv så vel som for den enkelte. Etersom en høy andel av bachelorkandidatene er i videreutdanning, viser figuren kun resultater for masterkandidater. For informasjon om bachelorkandidater og undergrupper, se vedleggstabell 6. Det er viktig å være oppmerksom på at vi her (i figur 2.8) prosentuerer ut fra *alle* uteksaminerte kandidater. Restgruppen, som ikke vises her, er en heterogen gruppe, og består av deltidsarbeidende, personer som er

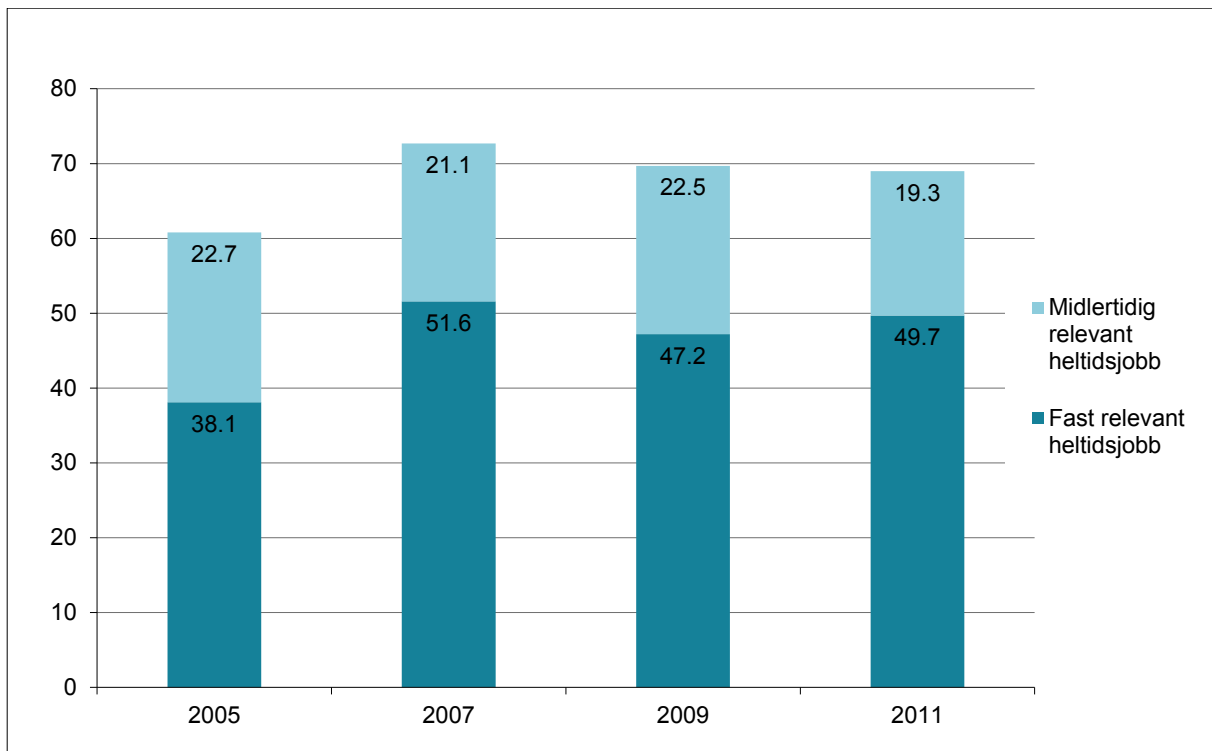
sysselessatt i irrelevant arbeid, arbeidsledige samt personer utenfor arbeidsstyrken (herunder vernepliktige og hjemmeværende).

Figur 2.8 Andel høyere grads kandidater i relevant heltidsarbeid 6 måneder etter eksamen

Vi ser at det er mastere med økonomisk-administrativ utdanning samt mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag som oftest er i relevant heltidsarbeid. Blant mastere i humanistiske og estetiske fag er under halvparten i samme posisjon, og andelen er også lav blant samfunnsvitere og jurister. Det er altså typiske «offentlig sektor-yrker» som har lav andel.

Figur 2.9. viser andelen høyere grads kandidater som var i relevant heltidsarbeid i perioden 2005–2011. Bildet er svært stabilt i årene 2007–2011, og situasjonen er bedre alle disse årene enn i 2005, men vi ser også at det er tendens til en svak nedgang i andelen i relevant heltidsarbeid fra toppåret 2007.

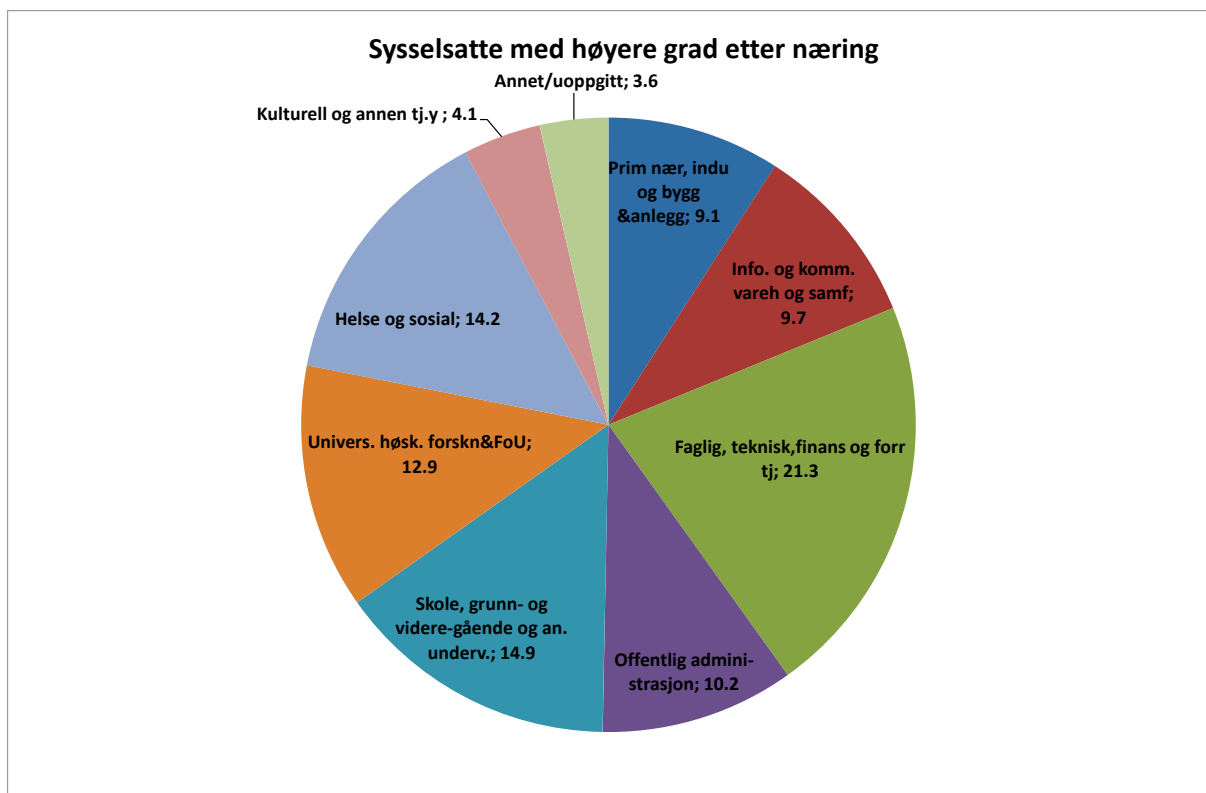
Figur 2.9 Andel høyere grads kandidater i relevant heltidsarbeid seks måneder etter eksamen 2005–2011.

2.5 Hvor jobber kandidatene?

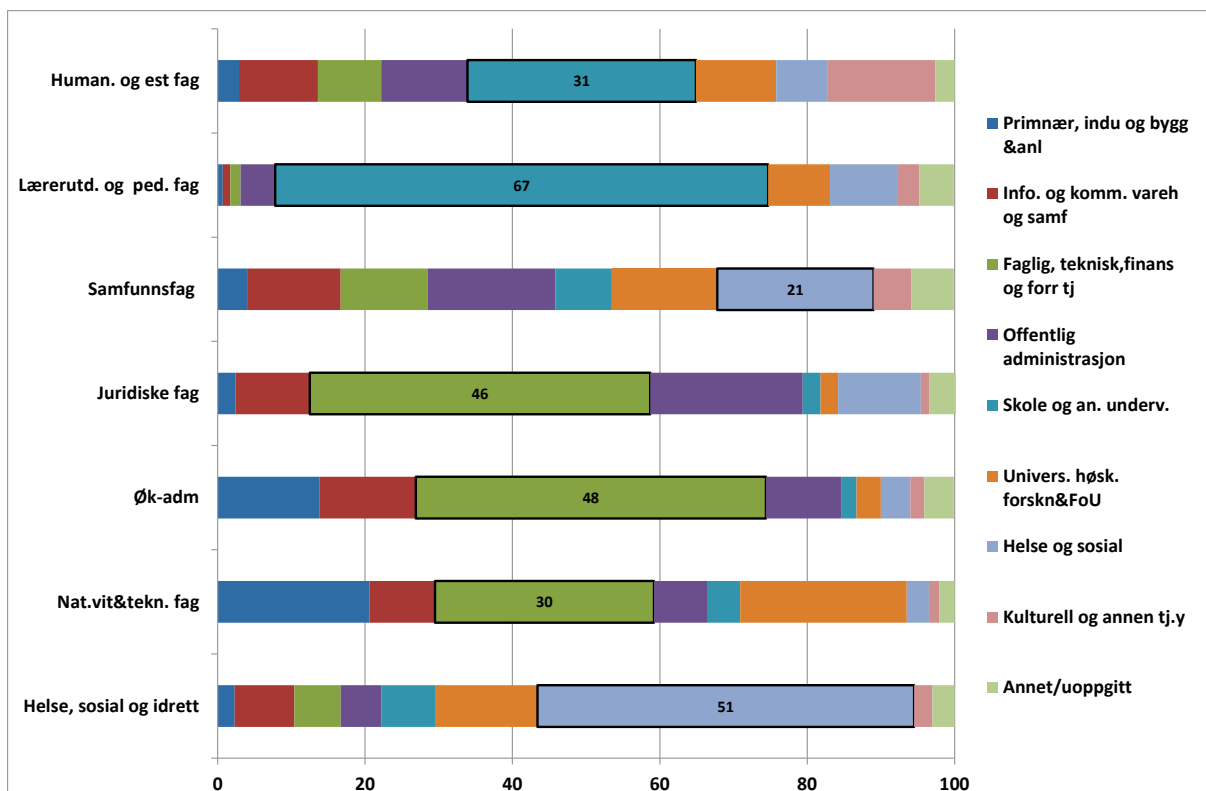
I dette avsnittet skal vi se nærmere på i hva slags type virksomheter, dvs. hvilke næringer kandidatene arbeider i og om de arbeider i offentlig eller privat sektor.

Figur 2.110 og 2.11 viser at høyere grads kandidater sprer seg på en rekke næringer. Mest utbredt er det å arbeide i faglig, teknisk, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting, med 21 prosent av sysselsatte høyere grads kandidater. Dernest følger arbeid i skolen og annen undervisningsvirksomhet med 15 prosent, og helse og sosialsektoren.

Som det framgår av figur 2.11, er enkelte utdanningsgrupper sterkt konsentrert om arbeid i én næring. Dette gjelder først og fremst profesjonsutdanninger som lærerutdanning og pedagogisk utdanning hvor nesten 70 prosent av kandidatene arbeider i skolen eller med annen undervisning og utdanning i helse- og sosial, og idrettsfag der drøyt halvparten arbeider innenfor helse- og sosialsektoren. Blant juristene og kandidatene i økonomisk-administrative fag arbeidet nesten halvparten i faglig, teknisk, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting.

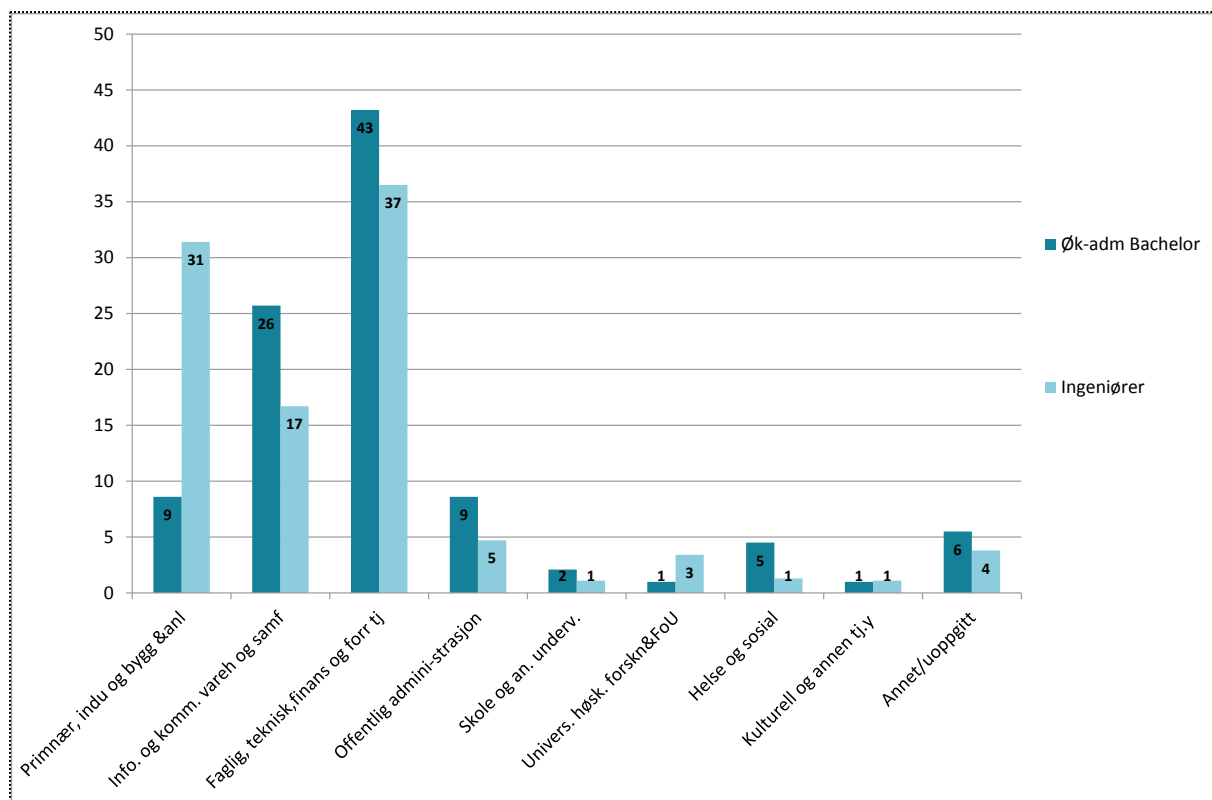
Figur 2.10 Sysselsatte med høyere grad etter næring. Prosent.

Figur 2.11 Sysselsatte høyere grads kandidater etter type utdanning og næring. Prosent.

Figur 2.12 viser ingeniørenes og bachelorkandidatene i økonomisk-administrative fag sin fordeling på næring. I disse gruppene er det langt høyere andeler som jobber i privat sektor. bachelor) og blant bachelorer i ingeniørfag.

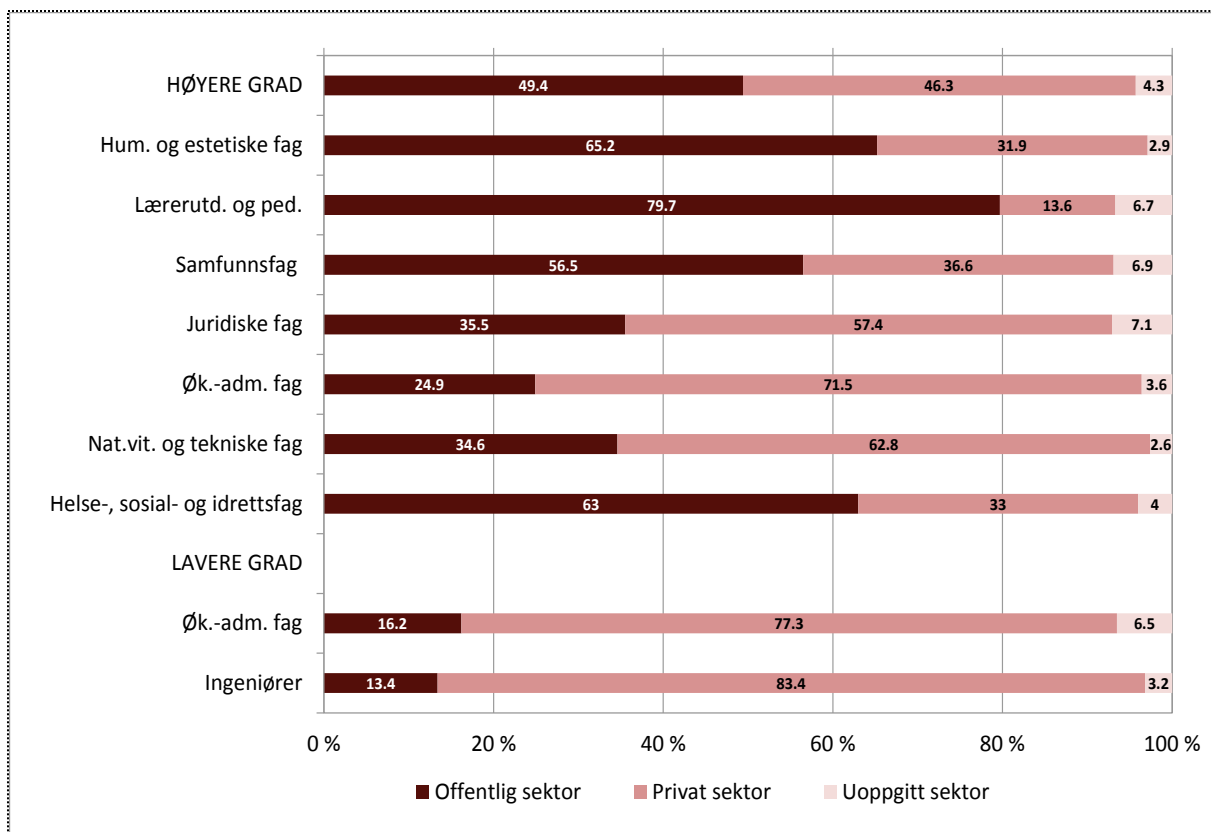
Ingeniørene er i stor grad konsentrert i industri, bygg og anlegg, informasjons- og kommunikasjonsvirksomhet, varehandel og samferdsel og faglig, teknisk, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting hvor til sammen 85 prosent av de sysselsatte arbeider. Blant bachelorkandidatene i økonomisk-administrative fag arbeidet tre av fire i informasjons- og kommunikasjonsvirksomhet, varehandel og samferdsel og faglig, teknisk, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting.

Figur 2.12 Sysselsatte bachelorkandidater etter næring

I figur 2.13 (nedenfor) har vi slått sammen ulike næringsgrupper og fordelt kandidatene på privat og offentlig sektor. Blant høyere grads kandidater er det om lag like mange kandidater som går til offentlig sektor som til privat sektor. Det imidlertid relativt store forskjeller mellom faggrupper i andelen som arbeider i privat og offentlig sektor (figur 2.13). Blant de to gruppene av bachelorer som er med i undersøkelsen, er det høyest andel i privat sektor.

Høyest andel i offentlig sektor finner vi blant mastere med lærerutdanning/pedagogiske fag, men den er også høy blant de som har studert humanistiske og estetiske fag og helse og sosialfag. Høyest andel som arbeider i privat sektor blant masterne, finner vi blant kandidater i økonomisk-administrative fag. For informasjon om undergrupper, se vedleggstabell 8.

Figur 2.13 Andel sysselsatte etter sektoren de arbeidet i.

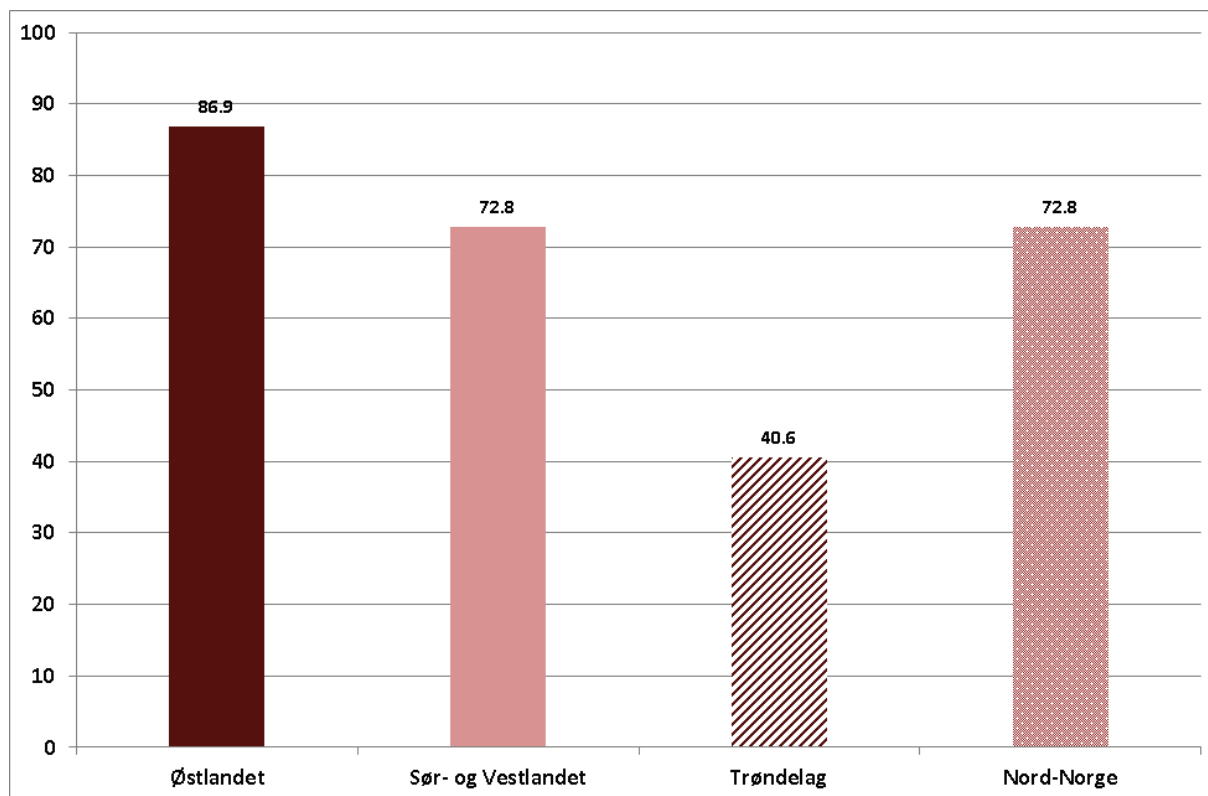
2.5.1 Region

Majoriteten av nyutdannede bosetter seg i den regionen eller landsdelen de ble utdannet (se figur 2.14). Blant mastergradskandidatene var om lag 71 prosent bosatt i samme landsdel som utdanningen ble tatt. Nyutdannede fra et lærested på Østlandet var i størst grad bosatt i lærestedsregionen (87 prosent) mens nyutdannede fra Trøndelag i minst grad var det (41 prosent). Dette resultatet er i tråd med resultater fra en tidligere analyse av nyutdannedes regionale tilpasning (Arnesen 2003). At en så lav andel av nyutdannede mastergradskandidater fra Trøndelag blir værende i Trøndelag, må dels ses i sammenheng med den dominerende rolle sivilingeniørutdanningen ved NTNU har for utdanning av sivilingeniør på landsbasis, og at Trøndelagsregionen rent geografisk dekker et mye mindre område enn de andre regionene eller landsdelene.

I hvilken grad de nyutdannede bosetter seg i lærestedsregionen, varierer med kandidatenes fagfelt (se vedleggstabell 10). Nyutdannede med en mastergrad i økonomisk-administrative fag og naturvitenskapelige og tekniske fag skiller seg ut med en lav andel bosatte i lærestedsregionen. De lave andelen må ses i sammenheng med den tidligere sentraliseringen av utdanningstilbudene i disse fagene til NHH (økonomisk-administrative fag) i Bergen og til NTNU (sivilingeniører) i Trondheim. Det må her tilføyes at BI-kandidater som omtalt innledningsvis ikke deltar i Kandidatundersøkelsen, og at vi derved får et noe skjevt bilde av bosettingsmønsteret til mastere i økonomisk-administrative fag.

Det er ikke tilfeldig hvilke kandidater som er mobile og hvilke som blir værende i utdanningsregionen (Arnesen 2003). Å ha tilhørighet til utdanningsregionen reduserer sannsynligheten for å være mobil. Lokal rekruttering er derfor en smart strategi dersom man ønsker å beholde ferdige kandidater i utdanningsregionen.

Figur 2.14 Sysselsatte etter om de arbeidet i samme region som de ble utdannet i

2.6 Lønn

De tallene for kandidatenes lønninger som presenteres her, omfatter bare lønnstakere i heltidsstilling i Norge. Vi holder altså selvstendig næringsdrivende og deltidsarbeidende utenfor beregningene. Kandidatene er bedt om å oppgi brutto, ordinær månedslønn, og ikke regne med overtid, bonus eller ekstraintekter. Tabell 2.5 viser kandidatenes gjennomsnittslønn fordelt på ulike fag.⁵

Gjennomsnittslønn for masterkandidater er ca. 35 000 kroner, en økning på 8,2 prosent i forhold til 2009. Dette er en lønnsvekst på linje med den samlede lønnsveksten for lønnstakere i Norge i perioden 2009–2011.⁶

Kandidatene med mastergrad i økonomisk-administrative fag er de som har høyest lønn (36 600), fulgt av kandidater i helse- og sosialfag og i naturvitenskap. Disse gruppene oppgir en brutto, ordinær månedslønn over gjennomsnittet for masterkandidater, og en undergruppe som tannhelsefag har nærmere 42 000 i månedslønn.

Bachelorkandidatene i økonomisk-administrative fag har lavest månedslønn et halvt år etter eksamen. Bachelorkandidatene i ingeniørfag har en begynnerlønn på drøyt 34 000 kroner, og får like god uttelling for sin treårige utdanning som mange kandidater med en femårig mastergrad. For informasjon om undergrupper, og antall observasjoner i hver gruppe, se vedleggstabell 11.

⁵ I analysene har vi ekskludert de som har oppgitt åpenbart uriktige opplysninger (årslønn i stedet for månedslønn etc.).

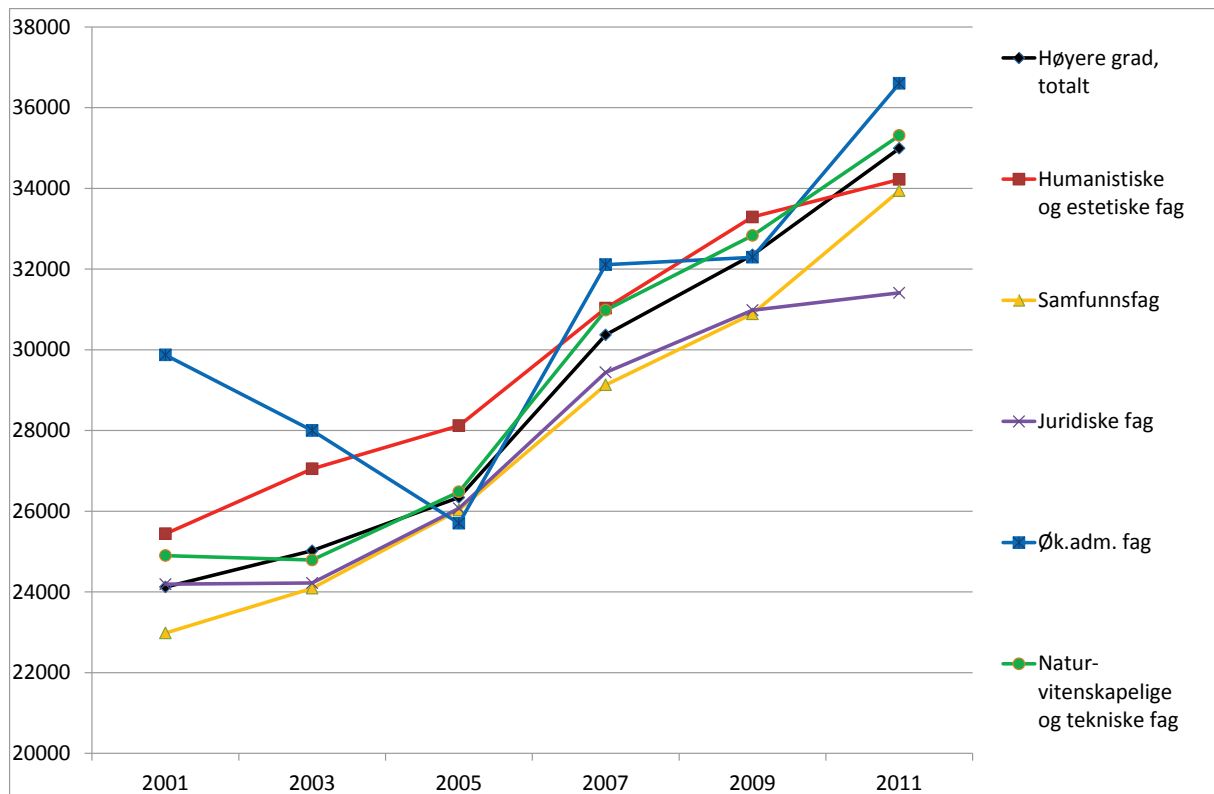
⁶ Jf. Statistisk sentralbyrå, kilde URL: <http://www.ssb.no/emner/06/05/lonnansatt/arkiv/tab-2011-03-31-01.html> og <http://www.ssb.no/emner/06/05/lonnansatt/tab-2012-03-28-01.html>.

Tabell 2.5 Brutto ordinær månedslønn for heltidsansatte kandidater som arbeider i hel stilling i Norge et halvt år etter eksamen.

	Lønn	N
Alle	34410	1702
Master totalt	34990	1409
Humanistiske og estetiske fag	34220	127
Pedagogikk og lærerutdanning	34840	144
Samfunnsfag	33940	223
Juridiske fag	31410	63
Økonomisk-administrative fag	36600	191
Naturvitenskap	35310	414
Helse og sosial	36100	188
Primærnæringsfag	33670	21
Idrettsfag	32190	27
Bachelor, totalt	32130	293
Bachelor, økonomisk-administrative fag	28040	57
Bachelor, ingeniør	34160	236

Gjennomsnittlig begynnerlønn for kandidater med høyere grad har steget med om lag 11 000 kroner, eller 45 prosent, fra 2001 til 2011. Mastergradskandidater i økonomisk-administrative har hatt de største svingningene i lønnsnivå, de hadde faktisk lavere startlønn i 2005 enn i 2003 og 2001. Dette kommer ikke av at personer med fireårig siviløkonomutdanning er med i tallene noen av årene. Tallet på uteksaminerte *master* i økonomisk-administrative fag har økt kraftig etter hvert som den fireårige siviløkonomutdanningen (som er en lavere grads utdanning) ble avløst av en femårig masterutdanning. Tallet på masterkandidater i økonomisk-administrative fag på begynnelsen av 2000-tallet og fram til 2003 var dermed nokså lavt, og besto av under 100 kandidater per kull. Våren 2011 ble det uteksaminert nesten 1000 mastergradskandidater innenfor området.

Ser vi på utviklingen mellom 2009 og 2011, finner vi at juristene har hatt mindre økning i begynnerlønn enn andre grupper (figur 2.15). For nærmere informasjon om lønnsutvikling for ulike undergrupper over tid, se vedleggstabell 11.

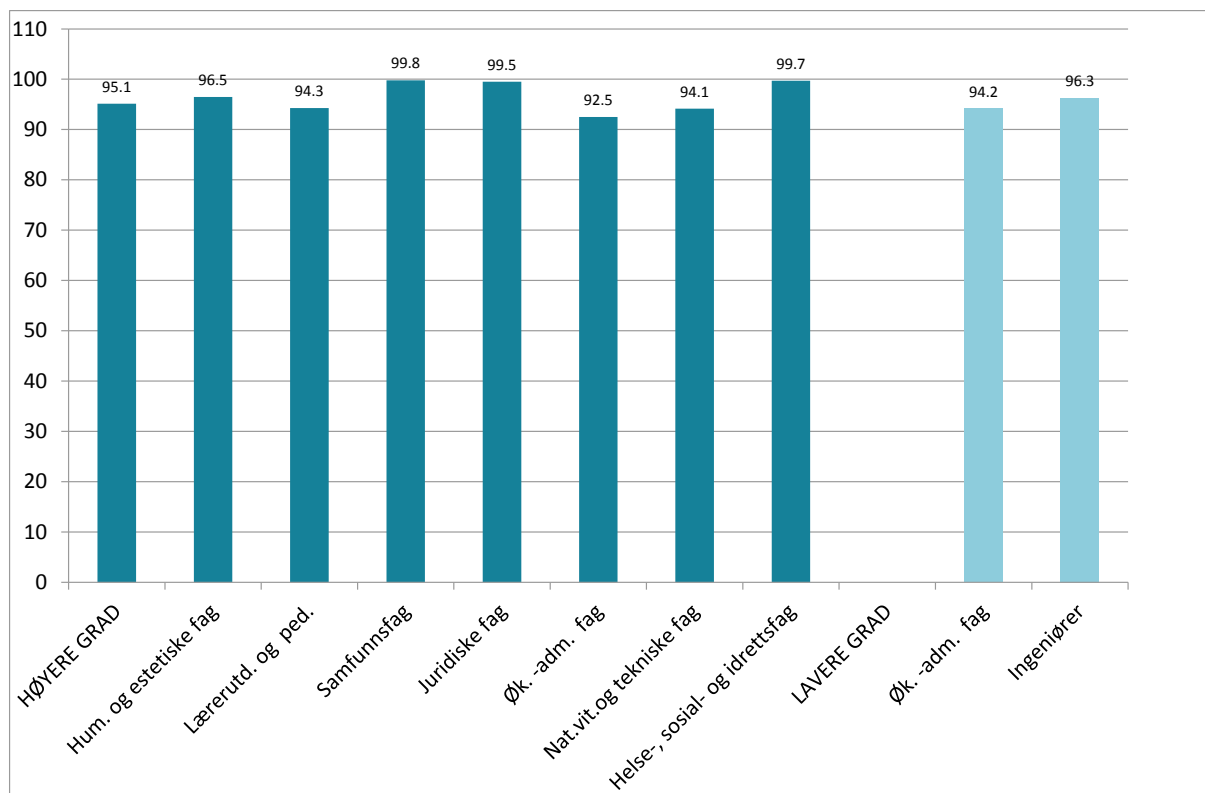

Figur 2.15 Brutto ordinær månedslønn for heltidsansatte kandidater som arbeider i hel stilling i Norge et halvt år etter eksamen, 2001–2011

2.6.1 Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn

Det er velkjent at kvinner jevnt over har lavere lønn enn menn. Dette gjelder også for høyere utdannede. Analyser av tidligere kandidatundersøkelser viser at det er lønnsforskjeller allerede ved begynnelsen av deres profesjonelle yrkeskarriere og at lønnsforskjellene øker utover i yrkeskarrieren (Arnesen 2010). Kandidatundersøkelsen 2011 viser at nyutdannede mannlige høyere grads kandidater hadde 4,9 prosent høyere lønn enn de kvinnelige kandidatene. Vi fant omtrent den samme kjønnsforskjellen i Kandidatundersøkelsen 2009.

Lønnsforskjellene mellom kvinnelige og mannlige kandidater varierte noe mellom de ulike utdanningsgruppene. Mest likestilte med hensyn til lønn (blant mastere uteksaminert i 2011), var samfunnsvitere, jurister og kandidater i helse, sosial og idrettsfag, hvor det praktisk talt ikke var noen lønnsforskjell. Størst kjønnsforskjeller i lønn var det blant kandidater i økonomisk-administrative fag hvor de mannlige kandidatene hadde 7,5 prosent høyere lønn enn de kvinnelige (figur 2.16). For nærmere informasjon om kjønnsforskjeller i lønn for undergrupper, se vedleggstabell 12.

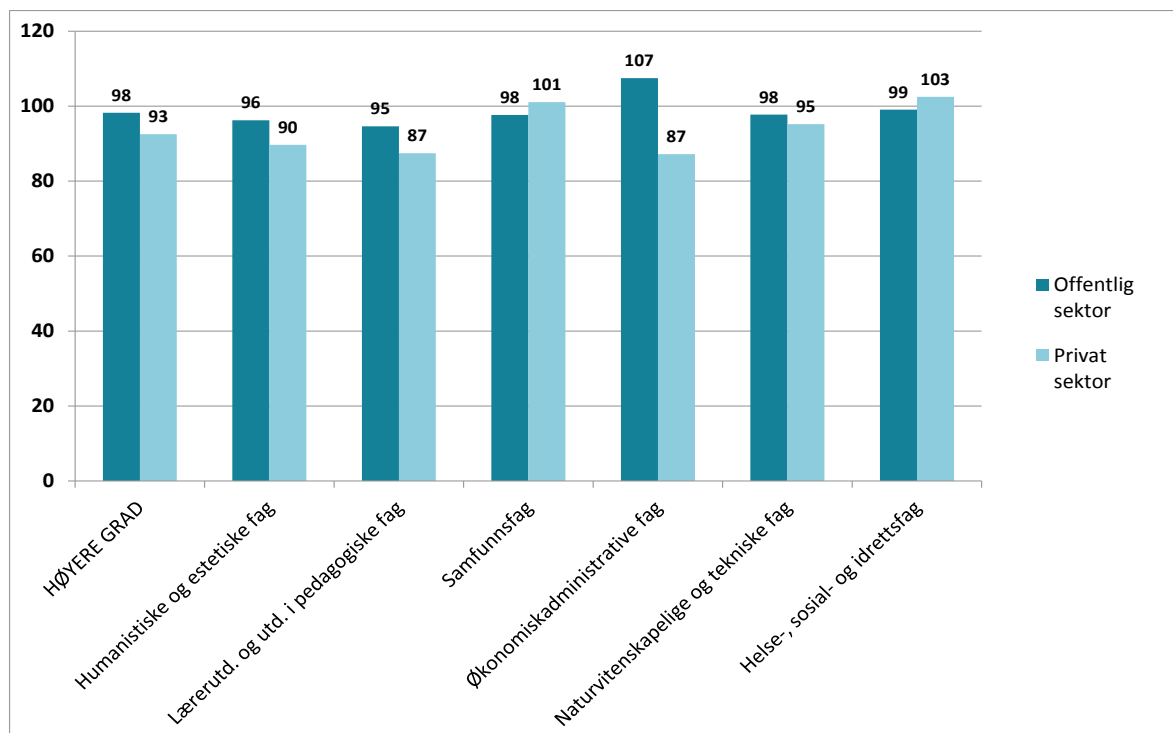

Figur 2.16 Gjennomsnittlig brutto månedslønn for heltidsarbeidende kvinner i prosent av mennenes.

De observerte lønnsforskjellene er ikke nødvendigvis uttrykk for at kvinner og menn behandles ulikt i arbeidsmarkedet eller har ulike muligheter i arbeidsmarkedet. Forskjellene kan ha sammenheng med at kvinner og menn har forskjellige preferanser med hensyn til hva slags jobber de går inn. Noen studier viser for eksempel at menn er mer karriereorienterte enn kvinner (Arnesen 2012), og kan opptre mer strategisk med hensyn til hva slags jobber de går inn i. Lønnsforskjellene øker som nevnt utover i karrieren, blant annet som følge av kjønnsforskjeller i tilpasningen mellom arbeidsliv og familieliv. Her ser vi imidlertid forskjeller allerede ved starten av karriereløpet. De observerte lønnsforskjellene representerer imidlertid bruttolønnsforskjeller før en har kontrollert for forhold som har betydning for lønnen, for eksempel om en arbeider i offentlig eller privat sektor, alder, tidligere utdanning og yrkeserfaring, karakterer osv.

En analyse av lønnsforskjellen mellom nyutdannede kvinnelige og mannlige mastergradskandidater i 2009 (Arnesen 2011), viste at bakgrunnskjennetegn som alder, tidligere arbeidserfaring, karakterer og type utdanning kandidatene hadde, bare kunne forklare om lag 20 prosent av lønnsforskjellen mellom kvinner og menn på 4,7 prosent.

Siden det først og fremst er i privat sektor vi finner lønnsforskjeller blant de nyutdannede, har vi i figur 2.17 nedenfor sett på kvinnes andel av menns lønn i henholdsvis privat og offentlig sektor. På grunn av lave grunnlagstall og derved stor usikkerhet knyttet til resultatene for enkelte utdanningsgrupper, vises resultatene kun for enkelte mastergradsutdanninger.

Figur 2.17 Kvinnelønn i prosent av mannlønn, etter sektor.

Figuren viser at kvinnelige høyere grads kandidater tjente 98 prosent av det de mannlige kandidatene gjorde i offentlig sektor og 93 prosent i privat sektor. Med unntak av samfunnsvitere og kandidater i helse, sosial og idrettsfag så synes det å være en generell trend at det er større lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i kvinners disfavør i privat sektor enn offentlig sektor. Kjønnsforskjellene i lønn mellom offentlig og privat sektor er spesielt store for kandidater i økonomisk-administrative fag. I privat sektor er kvinners andel av menns lønn blant mastere i økonomisk-administrative fag bare 87 prosent av menns. På den annen side finner vi, kanskje noe overraskende, at kvinnelige kandidater med økonomisk-administrativ utdanning i *offentlig* sektor hadde lønninger som lå 7 prosent *over* mennenes.

De store kjønnsforskjellene i lønn innenfor hver av sektorene, det vil si spesielt innenfor privat sektor, kan ha sammenheng med ulike seleksjonsprosesser blant kvinner og menn med hensyn til hvilke sektorer de arbeider i. Det *kan* for eksempel tenkes at det er de minst karrierebevisste mennene som finner arbeid i offentlig sektor, mens de mest karrierebevisste går til privat sektor.

3 Søkelys på kandidater med innvandringsbakgrunn i overgangen fra utdanning til arbeid

3.1 Innledning

Det har i mange år vært stor interesse for arbeidsmarkedssituasjonen blant personer med innvandringsbakgrunn med høyere utdanning sammenliknet med personer uten innvandringsbakgrunn. Tidligere studier har gjennomgående tydet på overrepresentasjon av innvandrere med såkalt ikke-vestlig bakgrunn blant dem som har problemer med å skaffe seg relevant arbeid, i mange studier også etter kontroll for karakterer (Brekke 2006; Brekke og Mastekaasa 2008; Støren 2002, 2004, 2005, 2008; Støren og Wiers-Jenssen 2010; Villund 2008, 2010; Wiborg 2006). De fleste av studiene fokuserer på innvandrere med *norsk* høyere utdanning. Mange årsaker til forskjellene er diskutert og til dels påvist, som (kort) botid, mangelfullt nettverk, (mulige) mangelfulle norskferdigheter, samt ulike former for diskriminering. En ny studie viser klar dokumentasjon for arbeidsmarkedsdiskriminering basert på etnisitet (Midtbøen og Rogstad 2012).

Disse studiene ble gjort over en lang periode, med ulike typer datasett (surveydata og registerdata) og blant personer utdannet på ulike tidspunkter, og de viser i det store og hele samme tendens. Siden det nå er noen år siden det er utført studier av nyutdannede med høyere utdanning med fokus på forskjeller etter innvandringsbakgrunn, er det naturlig å stille spørsmålet om vi i dag ser samme tendens, for eksempel tilsvarende de vi fant blant nyutdannede i årene 2001–2005 (Støren 2008), der vi fant at kandidater med innvandringsbakgrunn hadde langt større risiko for å være mistilpasset på arbeidsmarkedet enn kandidater uten innvandringsbakgrunn. Vi har derfor benyttet data fra Kandidatundersøkelsen 2011 til å undersøke dette.

Vanligvis har det vært for få personer med innvandringsbakgrunn som har vært med i kandidatundersøkelsene et enkeltår, til at data fra en enkeltundersøkelse kan benyttes til analyser. I tidligere studier har det derfor i noen tilfeller vært benyttet registerdata over flere kohorter (eksempelvis Wiborg 2006; Brekke og Mastekaasa 2008), og i NIFUs studier har vi enten hatt tilleggsutvalg av personer med innvandringsbakgrunn (eksempel vis i Støren 2002, 2004, Støren og Wiers-Jenssen 2011), eller slått sammen tall fra flere undersøkelsen (Støren 2008).

Innvandrerbefolkningen i Norge har imidlertid økt, og det har vært en økende andel av kandidatene som har innvandringsbakgrunn. Andelen i 2011-undersøkelsen er hele 10 prosent. Tallgrunnlaget er derfor stort nok til at det forsvarlig å analysere arbeidsmarkedstilpasning etter innvandringsbakgrunn basert på det dette eksamenskullet. Samtidig er tallgrunnlaget for enkeltgrupper lavt, noe som framgår

av tabellene nedenfor. Det betyr at vi tidvis må slå sammen grupper, og også utelate tall, og at analysemulighetene generelt er noe begrenset.

Nedenfor skal vi konsentrere oss om personer som tilhører arbeidsstyrken, det vil si er enten sysselsatte eller arbeidsledige (for definisjoner, se kapittel 1.1.5) I tillegg til arbeidsledighet, skal vi se på andelen som er i irrelevant arbeid (se definisjon i kapittel 1.1.5). I sistnevnte gruppe er vi dessuten særlig opptatt av dem som svarer at de har irrelevant arbeid på grunn av *vansker med å få relevant arbeid*.

3.2 Personer med innvandringsbakgrunn i Kandidatundersøkelsen 2011

3.2.1 Definisjon av innvandringsbakgrunn

Siden Kandidatundersøkelsen inneholder informasjon om kandidatenes og deres foreldres fødeland, kan vi benytte Statistisk sentralbyrås definisjoner av innvandringsbakgrunn, *Innvandrere* er født i utlandet, og begge deres foreldre er født i utlandet. *Norskfødt med innvandrerforeldre* er født i Norge, men begge deres foreldre er født i utlandet.

Vi har skilt kandidater med innvandringsbakgrunn i en gruppe med *vestlig* bakgrunn og en med *ikke-vestlig* bakgrunn. I de senere årene har SSB inndelt innvandrere fra europeiske land etter om landet er EU/EØS-medlem eller ikke. Vi regner her alle EU/EØS-land som «vestlige», det betyr at østeuropeiske land som er blitt EU-medlemmer etter EU-utvidelsen i 2002 (eller senere), regnes som vestlige.

Nærmere bestemt omfatter *vestlig bakgrunn* personer med bakgrunn fra Nord-Amerika, Vest-Europa og alle EU-land, samt Oseania (Australia og New Zealand).

Ikke-vestlig bakgrunn omfatter personer med bakgrunn i de resterende østeuropeiske landene, Asia, Afrika og Sør- og Mellom-Amerika.

3.2.2 Personer med innvandringsbakgrunn i arbeidsstyrken

Vi konsentrerer oss her om kandidater som er i arbeidsstyrken, det vil si som enten er sysselsatt eller er arbeidsledige og søker arbeid, 2518 personer i alt.⁷ Tabell 3.1 gir en oversikt over kandidater i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn.

Tabell 3.1 Kandidater i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn. Absolutte tall og prosent. Uveide tall.

Uten innvandringsbakgrunn	Ikke-vestlig innvandrer	Norskfødt med innvandrerforeldre med ikke-vestlig bakgrunn	Vestlig innvandrer	Norskfødt med innvandrerforeldre med vestlig bakgrunn	Alle
2258	155	18	80	7	2518
89,7	6,2 %	0,7	3,2	0,3	100

I tabell 3.1. benyttes uveide tall. I tabellene nedenfor benyttes *veide* tall for prosent og gjennomsnitt, mens tallet på observasjoner som gjengis, refererer til *uveide* tall. (Om utvalg og veiing, se kapittel 1.1.1 og 1.1.4.)

⁷ I alt er det 2518 personer i arbeidsstyrken som vi kjenner innvandringsbakgrunn til. For 61 personer i arbeidsstyrken har vi ikke sikre opplysninger om innvandrings- og/eller landbakgrunn.

Som vi ser, er tallgrunnlaget for lavt for norskfødte med innvandrereforeldre, det gjelder både de vestlige og ikke-vestlige. Siden de er så fåtallige, slår vi dem sammen med innvandrere, og bruker da fellesbetegnelsen innvandringsbakgrunn. De aller fleste av dem med innvandringsbakgrunn er imidlertid innvandrere (førstegenerasjonsinnvandrere).

3.3 Mistilpasning etter innvandringsbakgrunn

Risikoen for å være arbeidsledig et halvt år etter eksamen er svært mye større blant kandidater med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn enn blant dem uten innvandringsbakgrunn (tabell 3.2), når vi ser på hele materialet samlet. Vi ser dessuten en liknende tendens – om enn langt svakere – blant dem med vestlig innvandringsbakgrunn.

Tabell 3.2 Ulike former for mistilpasning på arbeidsmarkedet etter innvandringsbakgrunn. Andeler av personer i arbeidsstyrken.

	Uten innvandringsbakgrunn	Ikke-vestlig innvandringsbakgrunn	Vestlig innvandringsbakgrunn	Alle
Arbeidsledig	4,7	19,2	7,6	5,8
Irrelevant arbeid pga. vansker med å få relevant arbeid	4,6	4,3	9,3	4,8
I irrelevant arbeid av andre grunner	3,2	4,7	0,8	3,2
Tallet på observasjoner	2258	173	87	2518

Når det gjelder kategorien «irrelevant arbeid på grunn av vansker med å få relevant arbeid» tyder tabell 3.2 på at det rammer kandidater med vestlig innvandringsbakgrunn sterkere enn andre grupper.

Årsakene til forskjeller i risiko for å være mistilpasset på arbeidsmarkedet som nyutdannet, kan være mange. Én kan være knyttet til at de er uteksaminert fra ulike utdanninger, en annen at de har ulike karakterer. Dette ser vi nærmere på nedenfor.

3.3.1 Utdanningsgruppe, innvandringsbakgrunn og mistilpasning

Før vi ser nærmere på forskjellene i mistilpasning etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe, kan det være nyttig å se på hvordan kandidater fordeler seg på utdanningsgruppe etter innvandringsbakgrunn. Tabell 3.3 gir en grov oversikt over kandidatenes fordeling på utdanningsgruppene etter deres innvandringsbakgrunn. (Vi benytter denne grove fordelingen fordi tallgrunnlaget er relativt lavt.)

Tabell 3.3 Personer i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe.

	Uten innvandringsbakgrunn	Ikke-vestlig innvandringsbakgrunn	Vestlig innvandringsbakgrunn	Alle
Ingeniører (bachelor)	12,9	8,6	7,7	12,4
Øk.adm. (bachelor)	7,8	11,3	5,1	7,9
Master Øk.adm.	11,3	11,7	11,1	11,3
Master naturvit./teknologi	19,2	32,4	21,4	20,2
Master Annet	48,8	35,9	54,7	48,1
Tallet på observasjoner	2258	173	87	2518

Fra tidligere studier (Støren 2011) vet vi at kandidater med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn er overrepresentert på naturvitenskapelige og teknologiske fag. Det ser vi også her, men her gjelder dette bare masterne, ikke bachelorer i ingeniørfag. Det må legges til at i Kandidatundersøkelsen 2011 er det bare to grupper av bachelorer som er med. Sykepleiere, allmennlærere, førskolelærere etc., der innvandrerne er underrepresentert, er ikke med i undersøkelsen.

Innvandrerne er også overrepresentert blant bachelorer i økonomisk-administrative fag, noe som også stemmer overens med tidligere studier (Støren 2011). De er altså overrepresentert i denne gruppen til tross for at kandidater fra BI ikke er med i undersøkelsen, og til tross for at de andre nevnte høgskoleutdanningene (allmennlærer etc.) ikke er med.

I og med at innvandrerne er overrepresentert på bachelorutdanning i økonomisk-administrativ fag, kunne det tenkes at dette forklarte en stor del av forskjellen i arbeidsmarkedstilpasning som vi så i tabell 3.2. Dette undersøkes nedenfor, men i utgangspunktet ser vi det som lite sannsynlig, siden denne utdanningsgruppen utgjør en liten andel av det totale antallet kandidater som er med i undersøkelsen.

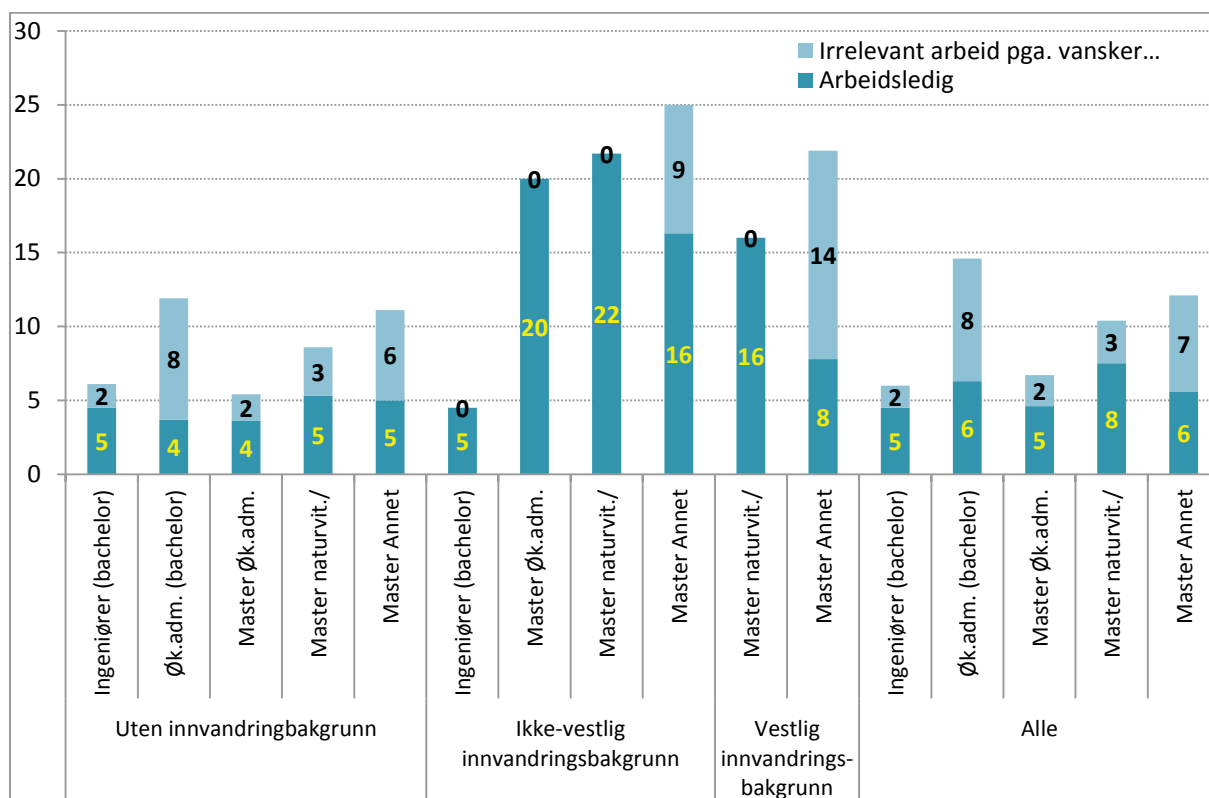
Figur 3.1 gir et klart bilde av større mistilpasning blant dem med innvandringsbakgrunn enn blant kandidater uten innvandringsbakgrunn. Figuren viser at det er særlig blant masterne i naturvitenskapelige og tekniske fag vi finner store forskjellene etter innvandringsbakgrunn (samt i samlegruppen «masterne, annet»)⁸.

Det blir svært lavt tallgrunnlag når vi ser på enkeltgrupper etter fag og innvandringsstatus, for eksempel er tallgrunnlaget for bachelorer i økonomisk-administrative fag så lavt at tall ikke kan vises for dem med innvandringsbakgrunn. Samtidig indikerer tallene også for denne gruppen en viss tendens; forskjellen i arbeidsledighet mellom bachelorer i økonomisk-administrative fag uten innvandringsbakgrunn (med nær 4 prosent) og gjennomsnittet (vel 6 prosent) indikerer at det er arbeidsledigheten blant dem med innvandringsbakgrunn som trekker gjennomsnittet for bachelorer i økonomisk-administrative fag opp, og at det altså er en større arbeidsledighetsrisiko blant innvandrerne i denne faggruppen.

Figuren viser også få resultater for kandidater med *vestlig* bakgrunn på grunn av lavt tallgrunnlag. Grensen for tallgrunnlag er satt ved 15 observasjoner. Figuren omfatter personer som er i

⁸ Det er også en stor forskjell mellom masterne i økonomisk-administrative fag med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn og kandidater uten innvandringsbakgrunn med samme type utdanning, men her er tallgrunnlaget nokså lavet (16) for dem med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn, og for lavt til at andeler kan vises blant dem med vestlig innvandringsbakgrunn.

arbeidsstyrken, som har svart på spørsmål om sysselsetting, arbeidsledighet, relevant arbeid og årsak til eventuelt irrelevant arbeid og landbakgrunn/innvandringsbakgrunn.

Figur 3.1 Mistilpasning blant personer i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe. Prosent av arbeidsstyrken.

Resultatene i figur 3.1 kan sammenliknes med resultater fra kandidatundersøkelsene i 2001, 2003 og 2005 (Støren 2008) der resultater fra de tre undersøkelsene ble slått sammen for å øke tallgrunnlaget.⁹ Også i denne studien ble det funnet at kandidater med ikke-vestlig bakgrunn utdannet innenfor naturvitenskapelige og tekniske fag hadde en spesielt stor risiko for mistilpasning. Her var ingeniører og høyere grads kandidater i naturvitenskapelige og tekniske fag slått sammen, på grunn av lavt tallgrunnlag. Underlagsmateriale tydet imidlertid på at det den gang særlig var blant personer med treårig ingeniørutdanning¹⁰ at arbeidsledighetsrisikoen var stor blant innvandrerne. Liknende tendenser var funnet i tidligere studier (Støren 2002).

Funnet i figur 3.1 som viser at arbeidsledighetsrisikoen er *den samme* blant nyutdannede med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn med treårig ingeniørutdanning som blant dem uten innvandringsbakgrunn med samme utdanning, er muligens en ny tendens, og dermed også en interessant tendens (med forbehold om lavt tallgrunnlag). Det er altså bare blant *masterne* i teknisk-naturvitenskapelige fag vi ser en forskjell i andel arbeidsledige etter innvandringsbakgrunn blant 2011-kandidatene, ikke blant dem med kortere høyere utdanning i teknologiske fag.

Også nyutdannede med *vestlig* bakgrunn med mastergrad i naturvitenskapelige og tekniske fag synes å ha økt risiko for arbeidsledighet (figur 3.1), selv om vi må ta forbehold om at tallgrunnlaget er lavt (16

⁹ I denne studie var definisjonen av innvandrere den samme, men det var visse forskjeller med hensyn til definisjon av vestlige og ikke-vestlige. Personer med østeuropeisk bakgrunn fra land som nå er blitt EU-medlemmer, ble i denne studien ikke regnet som vestlige. På den annen side var alle med østeuropeisk bakgrunn skilt ut i en egen kategori til forskjell fra andre med ikke-vestlig bakgrunn. Gruppen som har betegnelsen «ikke-vestlig bakgrunn» er derfor svært lik i de to undersøkelsene.

¹⁰ NIFU, upublisert materiale.

personer). Imidlertid er også dette funnet i en tidligere studie (Støren 2008), slik at det gir en viss støtte for at funnet ikke er tilfeldig. Det spesielle er dessuten at *kandidater med vestlig bakgrunn har bedre karakterer enn de øvrige*. Dette ser vi nærmere på nedenfor.

3.3.2 Karakterer, innvandringsbakgrunn og arbeidsledighet

Tallene som er presentert over (figur 3.1), tydet ikke på at det er fordeling etter utdanningsgruppe som forklarer forskjellen i arbeidsledighetsrisiko mellom kandidater med innvandringsbakgrunn og kandidater uten innvandringsbakgrunn. Et spørsmål er dermed hvor stor betydning karakterer kan ha. Innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn har ofte svakere gjennomsnittskarakterer. Gjennomsnittskarakterer vises i tabell 3.4.

Tabellen som viser gjennomsnittskarakterer (tabell 3.4) omfatter personer i arbeidsstyrken som vi har karakteropplysninger om. Bokstavkarakterer A – E er omgjort til numeriske verdier 1–5. Totalt, for alle faggrupper samlet, fordeler karakterene seg slik:

- 1) 12,8 prosent fikk karakteren A,
- 2) 51,5 prosent B,
- 3) 32,7 prosent C og
- 4) 3 prosent D.

Det er ingen med karakteren E, som er aller svakeste ståkarakter, blant kandidater i arbeidsstyrken. Og, naturlig nok – siden undersøkelsen er blant kandidater som har fullført et studium – er det ingen i materialet med karakteren F, som er strykkarakter. Når 64 prosent oppgir å ha fått karakteren A eller B (her: verdi 1 og 2), er det ikke unaturlig at den beregnede gjennomsnittskarakteren er så lav (det vil si så god) som 2.3.

Tabell 3.4 Gjennomsnittskarakter etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe.

	Uten innvandringsbakgrunn	Ikke-vestlig innvandringsbakgrunn	Vestlig innvandringsbakgrunn	Alle
Ingeniører (bachelor)	2.5	2.7	.	2.5
Tallet på observasjoner	290	16		311
Øk.adm. (bachelor)	2.5	.	.	2.6
Tallet på observasjoner	79			90
Master Øk.adm.	2.1	2.3	.	2.1
Tallet på observasjoner	196	16		220
Master naturvit./teknologi	2.2	2.4	(1.8)	2.2
Tallet på observasjoner	425	49	15	489
Master Annet	2.2	2.4	2.1	2.2
Tallet på observasjoner	1125	71	47	1243
Alle	2.2	2.5	2.1	2.3
Tallet på observasjoner	2115	161	77	2353

Noter: Andeler er satt i parentes når tallgrunnlaget er 15 – 25; . (prikk) når tallgrunnlaget er under 15 personer.

Det er en tendens til at karakterene er noe svakere blant kandidater med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn sammenliknet med dem uten innvandringsbakgrunn, og at de er bedre blant

dem med vestlig innvandringsbakgrunn. Dette kan bidra til en forklaring på at kandidater med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn har økt risiko for arbeidsmarkedstilpasning, men ikke at de vestlige innvandrerne har det.

Vi har utført en analyse der vi både tar hensyn til at kandidater med og uten innvandringsbakgrunn fordeler seg ulik på faggrupper, og at de har ulike karakterer. Resultater av analysen vises nedenfor i tabell 3.5.

Tabell 3.5 Sannsynligheten for å være arbeidsledig etter innvandringsbakgrunn og fagfelt blant kandidater som er i arbeidsstyrken. (Veid materiale,) Binomisk logistisk regresjon.

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Vestlig innvandringsbakgrunn	0.483	0.380	0.451	0,382	0.471	0.382
Ikke-vestlig innvandringsbakgrunn	1.598	0.182	1.614	0,186	1.576	0.188
Ingeniører (bachelor)			-0.341	0.462	-0.411	0.464
Øk.adm. (bachelor)			-0.224	0.471	-0.316	0.475
Master øk.adm.			-0.491	0.466	-0.486	0.465
Master naturvit./teknologi			-0.194	0.430	-0.204	0.429
Master juss			0.253	0.490	0.195	0.491
Mastere i humaniora/samfunnsfag			-0.047	0.426	-0.053	.0425
Mastere i pedagogikk/lærerutdanning/helse- og sosialfag			-0.942	0.469	-0.963	.0,468
Kvinne			0.242	0.159	.246	0.159
Karakterer (økende tallverdi betyr svakere karakterer)					0.161	0.105
Konstant	-3.020	0.084	-2.891	0.415	-3.235	0.473
Nagelkerke R Square	0.048		0.063		0.065	
Kji-kvadrat, blokk	61.675		18.972		2.343	
Kvi-kvadrat	61.675		80.647		82.990	
Tallet på observasjoner (uveid)	2353		2353		2353	

Noter: Referansegruppe: menn, mastere i andre fagfelt, som her er primærnæringsfag, samferdsels., sikkerhets- og andre servicefag og idrettsfag.

Tall i fet skrift: $p < 0.05$.

Formålet med analysen i tabell 3.5 er å se om effekten av å ha ikke-vestlig innvandringsbakgrunn blir påvirket av at vi trekker inn flere kontrollvariabler, som kjønn og utdanningsgruppe (modell 2), og karakterer i tillegg (modell 3). Det gjør den ikke. Effekten holder seg på samme nivå. Det er altså lite

som tyder på at det er innvandrernes (noe) svakere karakterer som forklarer deres økte risiko for å være arbeidsledig. De nederste radene i tabellen viser dessuten at det er innvandringsbakgrunn som forklarer mest av variasjonen. Forskjeller mellom faggrupper bidrar også signifikant, men likevel moderat. Det er få andre signifikante effekter enn innvandringsbakgrunn, den eneste er for mastere i pedagogiske fag og helse- og sosialfag, som har signifikant lavere ledighet enn andre grupper.

Ikke engang effekten av karakterer er signifikant.¹¹ Et interessant funn er imidlertid at karaktervariabelen er signifikant om vi *ikke* kontrollerer for innvandringsbakgrunn. Tilleggsanalyser viser at om vi endrer rekkefølgen for når vi inkluderer de ulike variablene, og bare inkluderer kontroll for karakterer i modell 1, er karaktervariabelen signifikant. Det vil si at jo svakere karakterer, dess større risiko for å være arbeidsledig. Når det så inkluderes kontroll for faggrupper, er koeffisienten for karakterer fortsatt signifikant. Det er først når vi i tillegg kontrollerer for innvandringsbakgrunn, at koeffisienten for karakterer ikke lenger er signifikant. Innvandringsbakgrunn betyr altså mer enn karakterer.

I tillegg til at arbeidsledigheten generelt er høyest blant innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn (tabell 3.5), er det likevel slik at forskjellen mellom innvandrere og kandidater uten innvandringsbakgrunn varierer mellom utdanningsgruppene (figur 3.1). Noe overraskende – ut fra tidligere resultater – så vi i figur 3.1 at det ikke var noen forskjell i ledighetsrisikoen blant bachelorer i ingeniørfag. Figur 3.1 viste imidlertid at blant mastere i naturvitenskapelige og teknologiske fag var arbeidsledigheten klart størst blant kandidater med innvandringsbakgrunn. Dette er en såpass stor gruppe at den kan analyseres nærmere. Det gjøres i tabell 3.6.

3.3.3 Arbeidsledighetsrisiko blant mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag etter innvandringsbakgrunn

Når vi konsentrerer oss om mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag, er det ikke bare innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn som har signifikant økt ledighetsrisiko, det gjelder også nyutdannede med *vestlig* innvandringsbakgrunn (tabell 3.6). Grunnlagstallene for dem med vestlig bakgrunn er som nevnt svært lave, men det er likevel interessant at vi finner signifikante forskjeller, spesielt på bakgrunn av at liknende funn som nevnt er gjort før (Støren 2008).

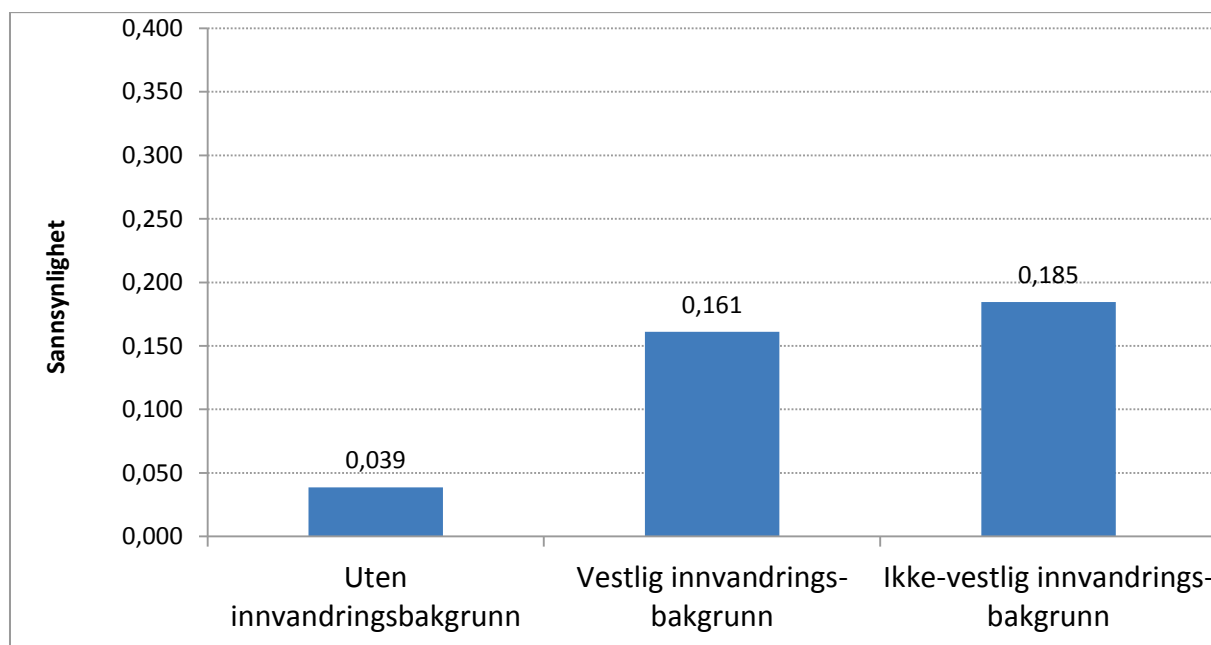
---

¹¹ At karakterer ikke har signifikant effekt, står noe i motstrid til tidligere funn (for eksempel Arnesen og Try 2001). Dette kan ha flere årsaker. Vi har her et annet utvalg av kandidater (Arnesen og Try så på fem faggrupper av høyere grads kandidater, fra tre kull utdannet på 90-tallet), og vi har kontrollert for færre forhold (for eksempel ikke lærested), men vi har på den annen side kontrollert for innvandringsbakgrunn, som her slår sterkest ut.

Tabell 3.6 Binomisk logistisk regresjon av sannsynligheten for å være arbeidsledig blant personer i arbeidsstyrken uteksaminert i naturvitenskap og teknolog. (Veid materiale.)

	Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Vestlig innvandringsbakgrunn	1.428	0.589	1.461	0.591	1.563	0.600
Ikke-vestlig innvandringsbakgrunn	1.759	0.340	1.767	0.341	1.727	0.344
Kvinne			0.405	0.308	0.431	0.310
Karakterer					0.230	0.230
Konstant	-3.074	0.195	-3.267	0.253	-3.793	0.595
Nagelkerke R Square	0.089		0.095		0.099	
Kji-kvadrat, blokk	25.401		1.730		1.000	
Kvi-kvadrat	25.401		27.131		28.131	
Tallet på observasjoner (uveid)	489		489		489	

Det er dessuten slik at verken kontroll for kjønn (modell 2) og karakterer (modell 3) gir noen signifikant bedre modelltilpasning. Det er innvandringsbakgrunn som betyr noe for disse resultatene.¹² Resultatene er illustrert i figur 3.2. Beregningene viser til menn med gjennomsnittskarakterer.

Figur 3.2 Mastere i naturvitenskapelige og teknologiske fag, i arbeidsstyrken. Sannsynlighet for å være arbeidsledig et halvt år etter eksamen, etter innvandringsbakgrunn. Binomisk logistisk regresjon.

¹² Et annet moment er at tilleggsanalyser viser at karakterer ikke er signifikant selv om vi *ikke* kontrollerer for innvandringsbakgrunn. Dette kan komme av at tallmaterialet er begrenset og at standardfeilen (S.E.) er høy. (En såpass høy koeffisient som 0.230 ville sannsynligvis vært signifikant på et større materiale.)

Det kan være forskjeller mellom faggrupper innenfor det naturvitenskapelige/tekniske fagfeltet som betyr noe for de forskjellene vi ser, med andre ord at kandidatene fordeler seg forskjellig etter innvandringsbakgrunn på ulike fagretninger, og at det er forskjell i ledighetsrisiko mellom de ulike fagretningene innenfor dette fagfeltet. Dessverre er tallmaterialet for sparsomt til at det gir mening å legge inn kontroller for dette. Vi har i imidlertid utført tilleggsanalyser for å undersøke om det betyr noe hvorvidt en er utdannet som sivilingeniør (master i teknologi) eller har en mindre yrkesrettet utdanning som realist/naturviter. Som vist i kapittel 2 (tabell 2.4) har sivilingeniør lavere arbeidsledighet enn dem med mer generisk utdanning som realist/naturviter. Som også vist i tabell 2.4, fordeler mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag seg nokså jevnt på disse to gruppene.

Tilleggsanalysene viser at det er en klar tendens til at effekten av å ha *vestlig* bakgrunn *øker* om vi konsentrerer oss bare om sivilingeniørene, og at det omvendte skjer for dem med ikke-vestlig bakgrunn. Også for sistnevnte gruppe er det fortsatt en stor og signifikant effekt; ikke-vestlige sivilingeniører har mye større ledighetsrisiko enn sivilingeniører uten innvandringsbakgrunn. Forskjellen er imidlertid størst mellom *vestlige* sivilingeniører og dem uten innvandringsbakgrunn. Selv om effektene er signifikante, er tallmaterialet for vestlige innvandrere så lavt at om vi konsentrerer oss om sivilingeniørene og foretar separate analyser for disse, må vi ta sterke forbehold. En rekke tilfeldigheter kan spille inn. Noe sikrere konklusjoner kan vi imidlertid trekke om vi ser på hele gruppen av mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag, slik vi gjør i tabell 3.7, spesielt siden samme tendens som nevnt er funnet i tidligere studier.

Det kan tenkes flere årsaker til at det er forskjeller i arbeidsmarkedssituasjon mellom kandidater med og uten innvandringsbakgrunn. En årsak kan for eksempel være at de aktuelle gruppene av mastere søker jobb på forskjellige steder i landet; steder som har ulikt arbeidsmarked og i ulik grad etterspør naturvitere og teknologer. En annen årsak til forskjellene kan være at innvandrere i mindre grad enn ikke-innvandrere har utviklet et nettverk som er nyttig for å skaffe seg jobb, og en tredje årsak kan være mangelfulle norskferdigheter. Også de som er i kategorien vestlige innvandrere kan ha bakgrunn fra land der det snakkes et språk som er svært forskjellig fra norsk (som for eksempel finsk og ungarsk). På den annen side er alle uteksaminert fra et norsk lærested. Noen aktuelle (større) arbeidsplasser for denne faggruppen har dessuten engelsk som arbeidsspråk. En ytterligere årsak kan selvsagt også være diskriminering, om ikke nødvendigvis bevisst og intendert, så i konsekvens, for eksempel som følge av at en tenker tradisjonelt i sin rekrutteringspraksis.

Det må uansett sies å være tankevekkende at i et arbeidsmarked der det fra næringslivshold stadig påpekes behov for realister og sivilingeniører, er det en høy andel nyutdannede med innvandringsbakgrunn med slik utdanning som er uten arbeid.

4 Kandidatenes vurdering av utdanningen

Kandidatundersøkelsen inneholder et knippe spørsmål om kandidatenes vurdering av utdanningen de har tatt. Vi presenterer her resultatene for disse. Først ser vi på samlet vurdering av utdanning og lærested, deretter på aspekter ved kvalitet og relevans.

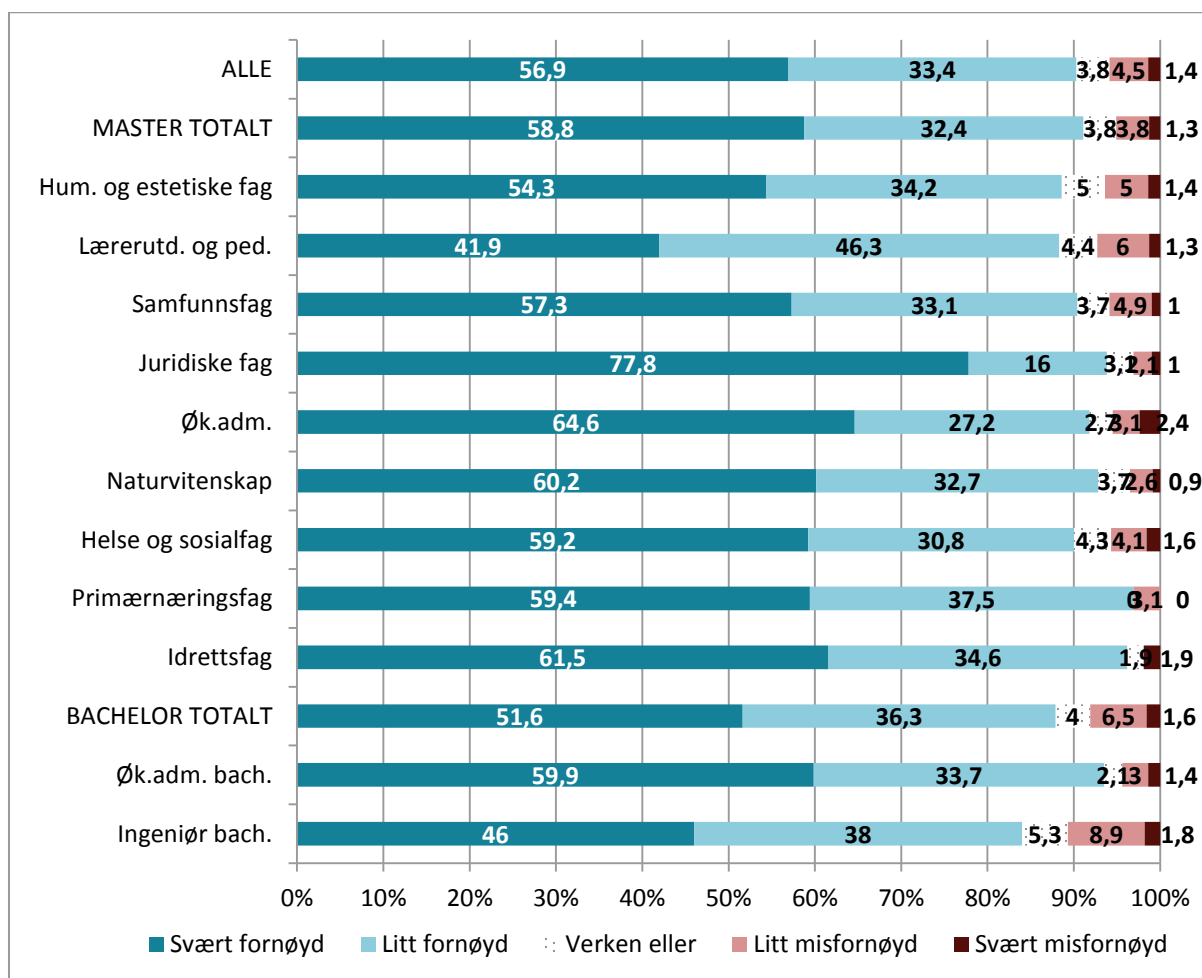
4.1 Samlet vurdering av utdanningen

Respondentene gir i all hovedsak positiv tilbakemelding på et spørsmål der de blir bedt om å gi en samlet vurdering av utdanningen de har tatt; ni av ti kandidater sier seg svært fornøyde eller litt fornøyde (figur 4.1).

Juristene er den gruppen som har flest svært fornøyde, mens bachelorkandidatene i ingeniørfag er de som er minst fornøyde. Lavest andel svært fornøyde finner vi blant mastergradkandidater i lærerutdanning og pedagogikk og blant bachelorkandidater i ingeniørfag. Men heller ikke i disse gruppene finner vi særlig mange som er direkte misfornøyde.

Totalvurderingen av utdanningen er altså klart positiv. Vi må imidlertid huske på at de som har svart, er kandidater som har gjennomført hele utdanningsløpet. Det er betydelige andeler som avbryter studiene underveis, og det kan tenkes at disse ville hatt mindre positive vurderinger av utdanningen.

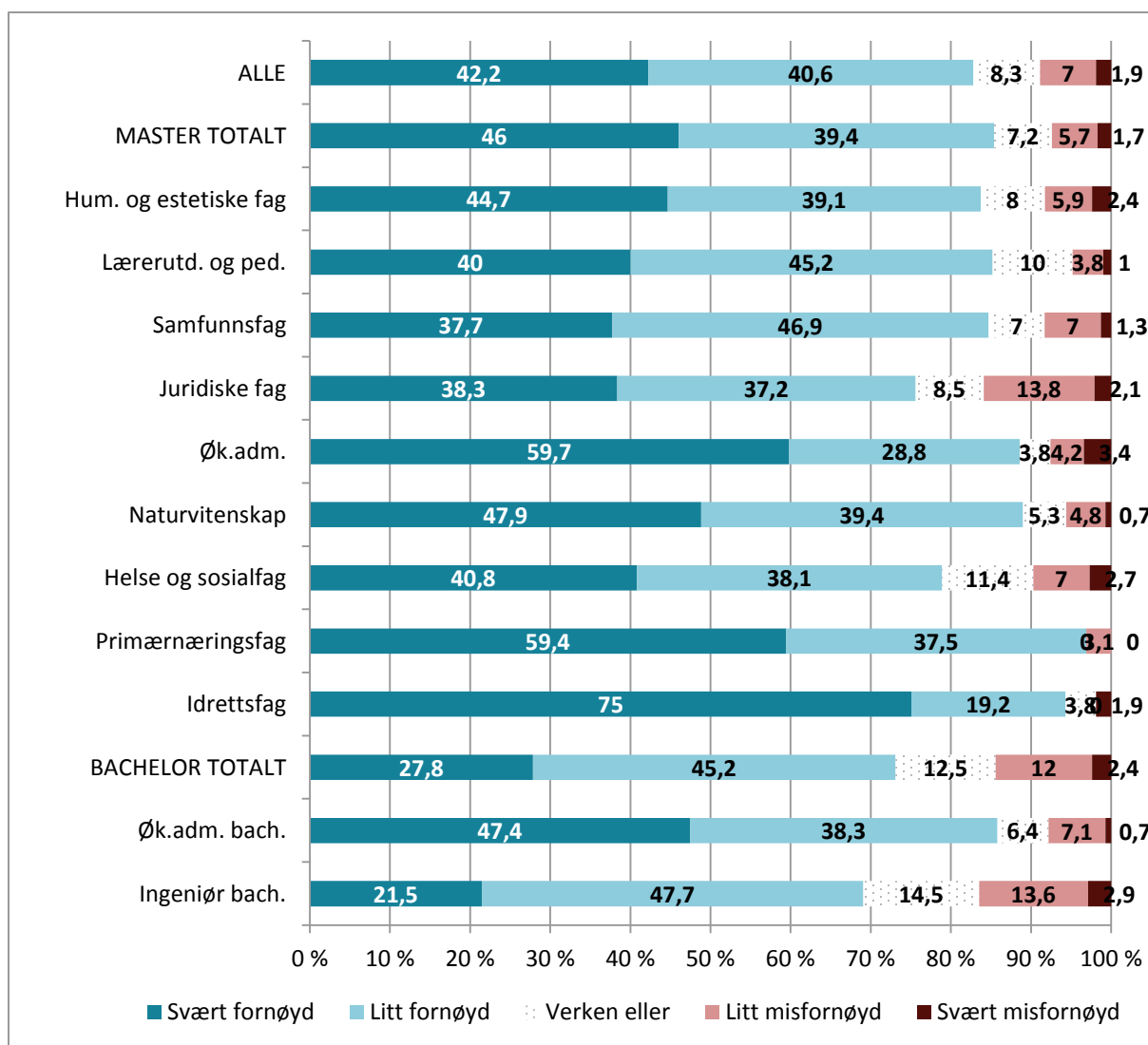

Figur 4.1 Kandidatenes samlede vurdering av utdanningen. Prosent.

4.2 Samlet vurdering av lærestedet

Kandidatene ble også bedt om å gi en samlet vurdering av universitetet/høgskolen de har studert ved. Vi observerer at tilfredsheten med lærestedet generelt er lavere enn tilfredsheten med utdanningen. Dette er ikke uvanlig, andre studier har vist at mange studenter ville valgt samme type utdanning om igjen, men at de ville ønsket å ta den på et annet sted (Frøseth og Caspersen 2008, Hatlevik 2009). Som det framgår av figur 4.2 finner vi den laveste andelen fornøyde blant bachelorkandidater i ingeniørfag. Her er kun drøyt 20 prosent svært fornøyd, og det er halvparten så mange som gjennomsnittet for andre kandidater.

Figur 4.2 Kandidatenes samlede vurdering av lærestedet. Prosent.

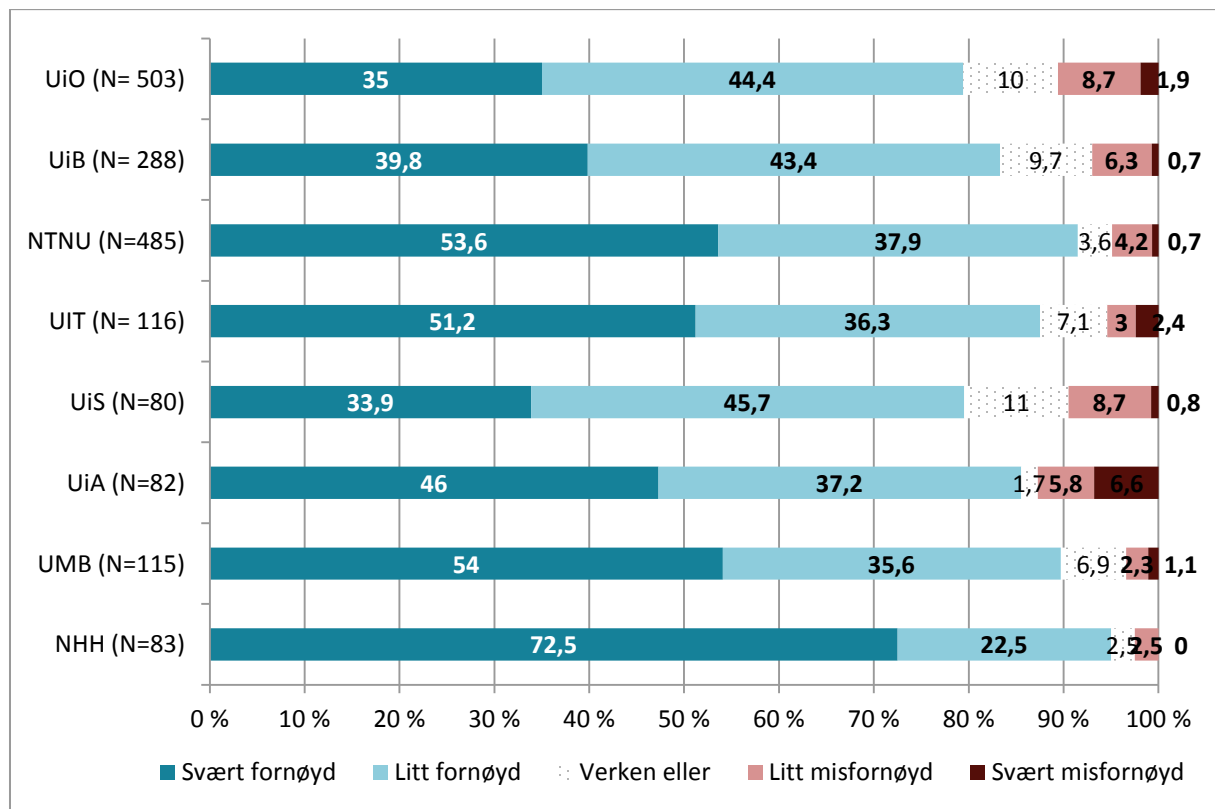
Høyest andel fornøyd finner vi blant kandidater med mastergrad i idrettsfag, økonomisk-administrative fag og primærnæringsfag. Dette er fag der mange av studentene har gått på ett og samme lærested (henholdsvis NIH, UMB, NHH).

Vurdering av lærestedet er et spørsmål som kanskje er mest interessant å se på når man bryter resultatene ned på lærested. Det er imidlertid et par viktige utfordringer knyttet til dette; det ene er at noen læresteder er representert med få respondenter, det andre er at fagsammensetningen er ulik ved de ulike lærestedene. Ettersom grad av tilfredshet varierer med fag, innebærer det at læresteder som er godt representert med studenter på fagfelt med lav tilfredshet, kan få en dårligere totalvurdering enn læresteder som er representert med fagfelt med høy tilfredshet.

Generelt ville det være interessant å bryte ned på både lærested og fag samtidig, men dette ville innebære at det ville bli svært få kandidater i enkelte undergrupper. For de største utdanningsinstitusjonene og -programmene er imidlertid dette prinsipielt mulig¹³.

¹³ Som et prøveprosjekt vil læresteder som har et tilstrekkelig antall kandidater bli tilbudt elektronisk tilgang til resultatene for eget lærested høsten 2012.

I figur 4.3 har vi begrenset oss til å se på mastergradskandidater på læresteder der vi har et respondenttall på 80 eller flere, det vil si sju av åtte universiteter og Norges Handelshøyskole (NHH). Resultatene viser at NHH-kandidatene er de som er mest fornøyd med lærestedet sitt, mer en sju av ti sier seg svært fornøyd. På universitetene i Oslo og Stavanger er det halvparten så mange som sier seg svært fornøyd. De fleste som ikke er «svært fornøyd» svarer at de er «litt fornøyd», og tallene kan derfor tolkes som positive. Likevel bør det være et tankekors at det er såpass store variasjoner i andelene som er «svært fornøyd».

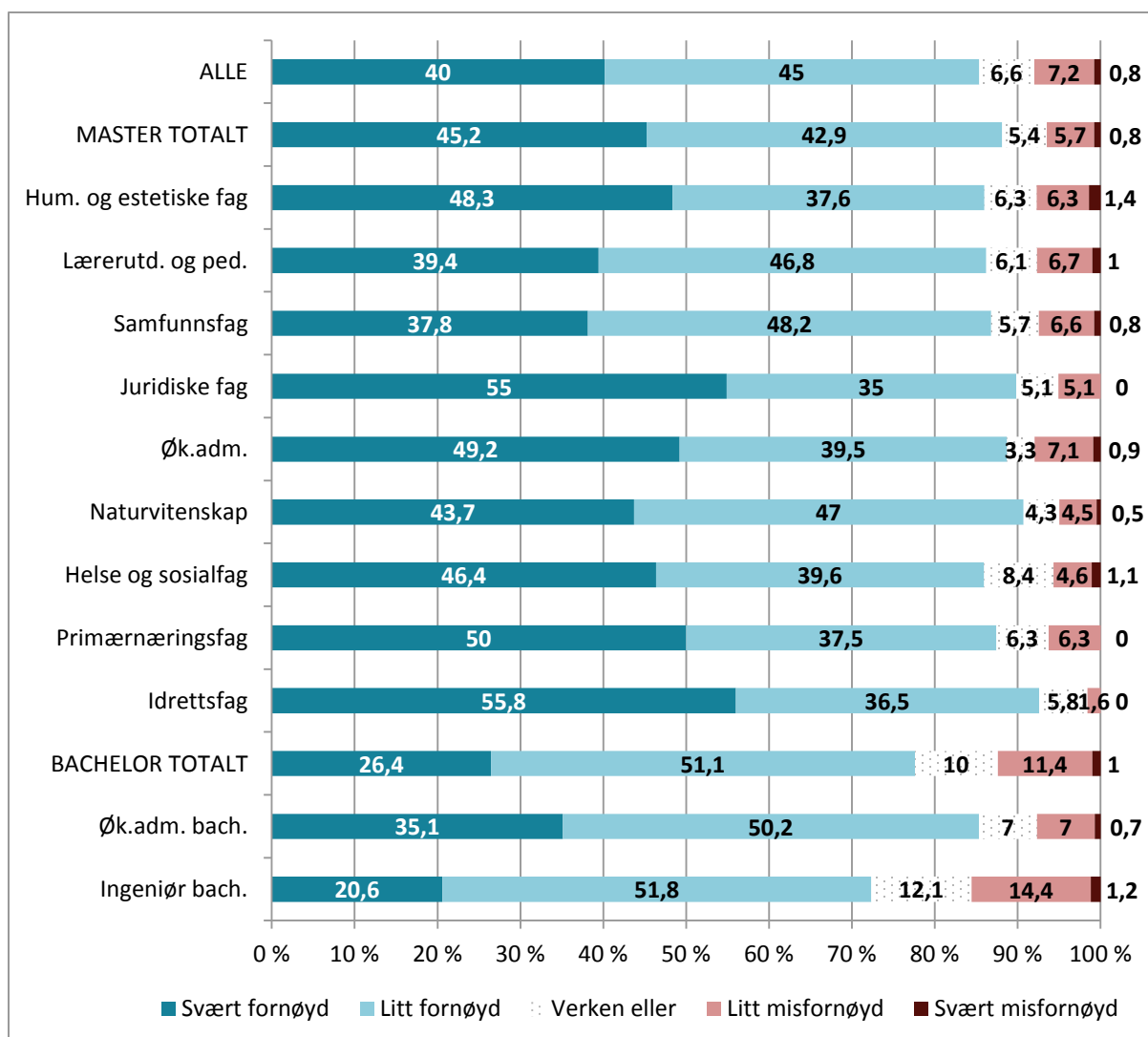
Figur 4.3 Mastergradskandidatenes samlede vurdering av lærestedet, ved utvalgte læresteder. Prosent.

4.3 Tilfredshet med kvalitet og relevans

Kandidatene er også bedt om å vurdere noen aspekter ved utdanningens kvalitet og relevans; studiets faglige innhold, undervisningskvaliteten, tilbakemelding/veiledning og studiets relevans i forhold til arbeidslivet. Vi skal nå se hvordan svarfordelingene er på disse spørsmålene, brutt ned på fagområde.

4.3.1 Studiets faglige innhold

Mer enn åtte av ti studenter er fornøyd med studiets faglige innhold, og mindre enn en av ti er misfornøyd. Høyest andel svært fornøyd finner vi blant jurister og kandidater på idrettsfag, der mer enn halvparten faller i denne kategorien, men også humanister og mastere i økonomisk-administrative fag har mange svært fornøyd. I motsatt ende av skalaen finner vi bachelor kandidater i ingeniørfag, der kun én av fem er svært fornøyd, og drøyt 15 prosent er misfornøyd.

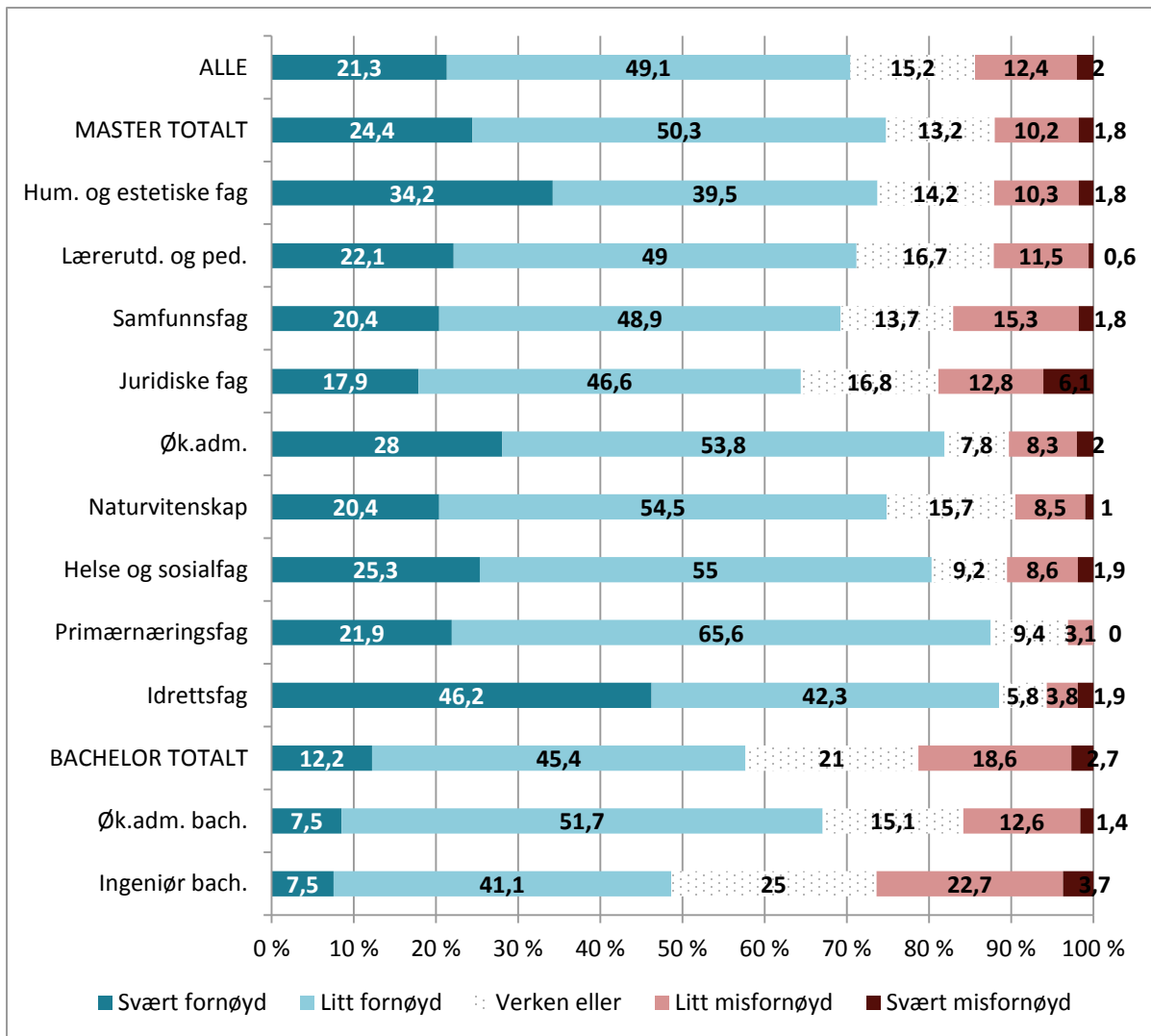

Figur 4.4 Tilfredshet med studiets faglige innhold. Prosent.

4.3.2 Undervisningskvaliteten

Når det gjelder vurdering av undervisningskvalitet, faller sju av ti ned på den fornøyde siden, men kun en av tre er svært fornøyd. Høyest andel som er svært fornøyde, finner vi i juridiske fag, idrettsfag og humanistiske og estetiske fag.

Blant bachelorkandidater i ingeniørfag er under halvparten av kandidatene fornøyde, og mindre enn én av ti svært fornøyd.

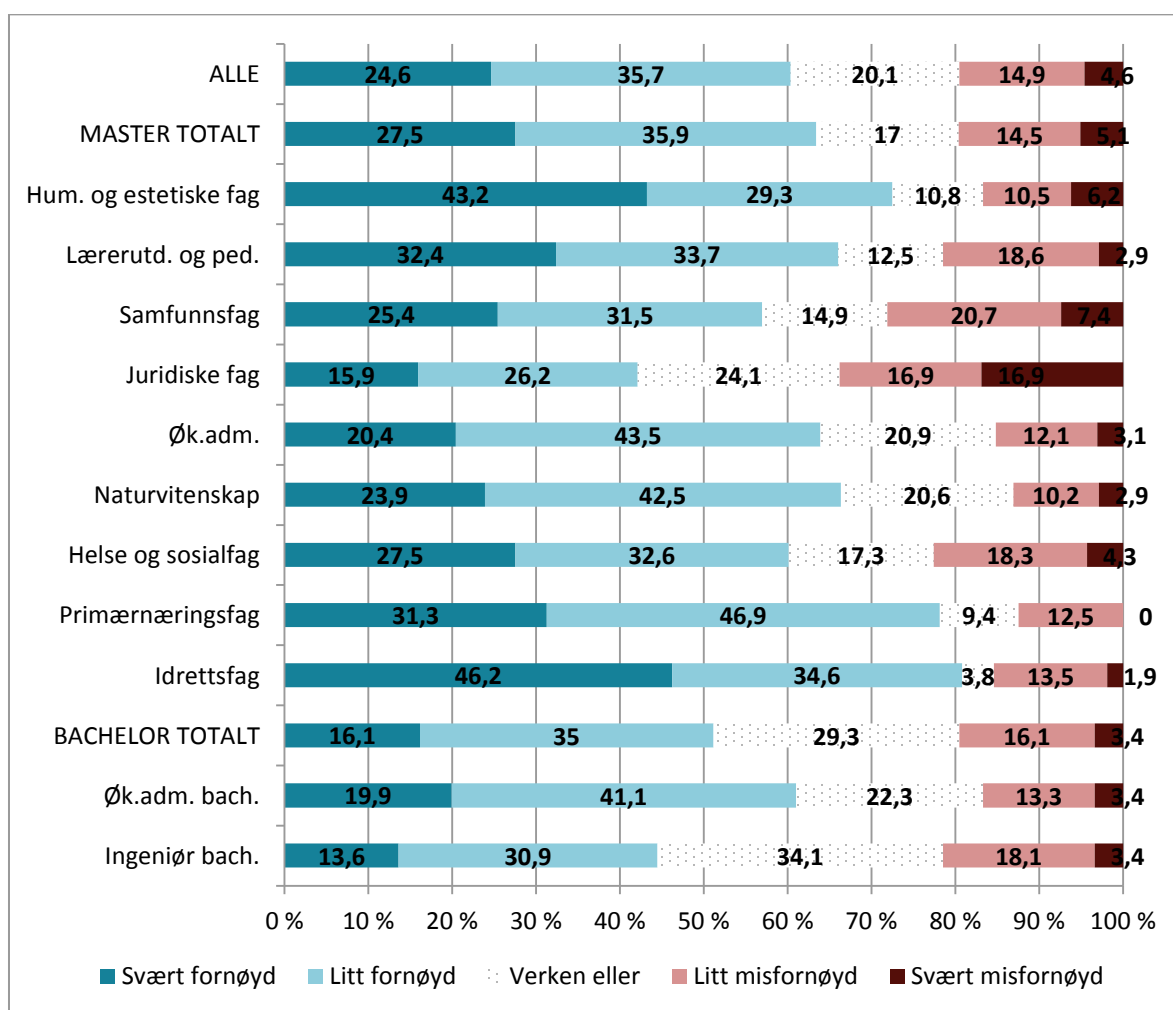

Figur 4.5 kandidatenes vurdering av undervisningskvaliteten

4.3.3 Tilbakemelding fra undervisningspersonalet

Kandidatene er generelt noe mindre fornøyd med tilbakemelding/veiledning fra undervisningspersonalet enn de andre forholdene vi har sett på ovenfor, og det er rimelig å tolke resultatene i retning av at mange av at kandidatene savner tettere oppfølging.

De som er mest fornøyd med tilbakemeldingen fra undervisningspersonalet er kandidater på idrettsfag, og humanistiske og estetiske fag og primærnæringsfag. Minst fornøyd er jurister og bachelorer i ingeniørfag. Blant jurister er en av tre kandidater misfornøyd, og blant ingeniørene er det mange i «verken/eller» kategorien. Noen av disse forskjellene kan trolig forklares med miljøenes størrelse. Humanistiske fag har ofte små miljøer, med relativt få studenter per lærer, mens jus er eksempel på det stikk motsatte.

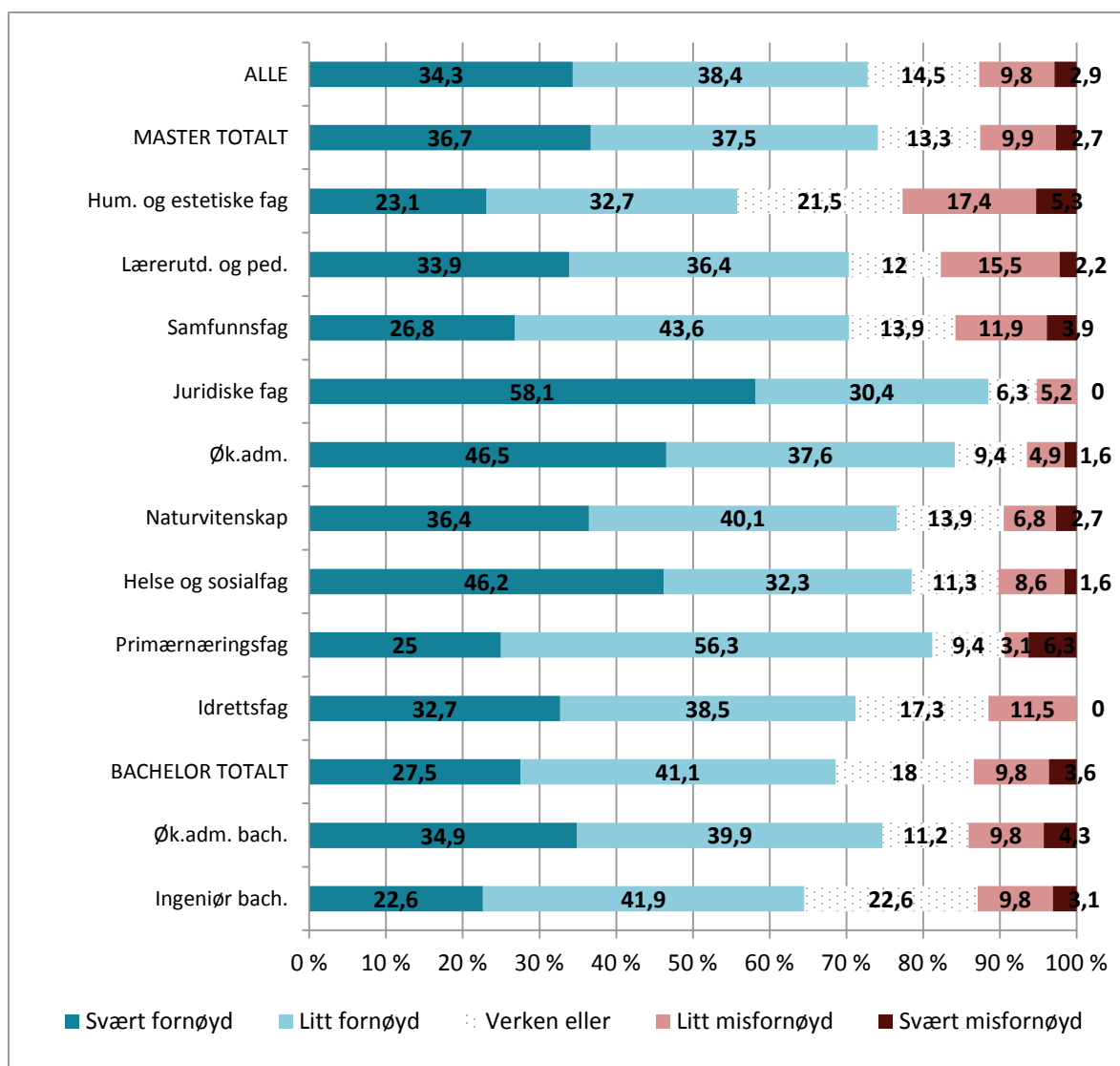
Figur 4.6 Kandidatenes vurdering av tilbakemelding/veiledning

4.3.4 Studiets relevans i forhold til arbeidslivet

Et halvt år etter fullført utdanning, har kandidatene opparbeidet seg noen erfaringer med studiets arbeidslivsrelevans gjennom jobbsøkningsprosesser. På spørsmål om hvor fornøyd de er med studiets relevans i forhold til arbeidslivet, er om lag tre av fire på den positive siden (svært fornøyd eller litt fornøyd).

Mest fornøyd er juristene, nesten ni av ti sier seg fornøyd med utdanningens arbeidslivsrelevans, og to av tre sier seg «svært fornøyd». Dette må ses i sammenheng med at jus er et profesjonsstudium, der koplingen mellom utdanning og yrke er nokså tett. Det er også interessant å merke seg at de er svært fornøyd, på tross av at juristene i årets undersøkelse synes å ha noe større problemer med å skaffe seg relevant arbeid enn de har hatt de senere år, og på tross av at de er mindre fornøyd med undervisningskvalitet og tilbakemelding/veiledning enn gjennomsnittet av kandidatene.

Humanister har den laveste andelen som er fornøyd med studiets relevans for arbeidslivet blant mastergradkandidatene, bare 56 prosent er i den positive enden siden av skalaen, og 23 prosent er misfornøyd. Blant kandidater i samfunnsfag og primærnæringsfag er det relativt få som er svært fornøyd, men den totale andelen fornøyd er likevel høyere en for bachelorkandidater i ingeniørutdanning. Man kunne i utgangspunktet tenkt seg at ingeniørutdanningene ville bli oppfattet som mer yrkesrettede og jobbrelevante enn universitetsutdanninger, men dette synes ikke å være tilfelle.

Figur 4.7 Kandidatenes vurdering av studiets relevans for arbeidslivet

4.4 Oppsummering om vurdering av utdanning og lærested

Vi har sett at kandidatene i hovedsak gir en positiv vurdering av utdanning og lærested, og at det er relativt få som sier seg direkte misfornøyd. Vi minner om at dette er personer som faktisk har valgt å gjennomføre studiet, og det er ikke urimelig å tenke seg at disse gjennomgående er mer tilfreds enn de som har valgt å hoppe av underveis.

Samtidig har vi sett at det er relativt store variasjoner i hvordan utdanningen og lærestedet vurderes. Kandidatene er mer positive i sin helhetsvurdering av utdanningen enn av lærestedet og av enkeltaspekter ved utdanningen. Det forholdet kandidatene er minst tilfredse med er veiledning/tilbakemelding fra undervisningspersonalet, noe som tyder på at den faglige kontakten mellom lærere og studenter er svakere enn studentene ønsker.

Det avtegner seg noen interessante mønstre mellom kandidater med ulik type utdanning. Juristene er den gruppen som er mest fornøyd med utdanningen, og som også gir en svært positiv vurdering av faglige innhold og relevans. De er imidlertid langt mer forbeholdne i vurderingen av undervisningskvaliteten og tilbakemelding/veiledning; faktisk er det ingen grupper er så lite fornøyd med tilbakemelding/veiledning som juskandidatene. Noe av forklaringen på det siste er at det er mange studenter per lærer på jusstudiene, og at undervisningsformene er relativt tradisjonelle.

Humanistene er relativt fornøyd med faglig innhold, undervisningskvalitet og tilbakemelding, men mindre tilfredse med studiets arbeidslivsrelevans. Selv om en del læresteder satser på å gjøre HF-studiene mer arbeidslivsrelevante, eksempelvis gjennom prosjekter som «Humanister i praksis» synes det fortsatt å være et forbedringspotensial her. Som vi så i kapittel 2, er det en betydelig andel av humanistene som er mistilpasset i arbeidsmarkedet, og det er naturlig å se resultatene i sammenheng med dette.

Bachelorkandidater i ingeniørfag framstår gjennomgående som mindre fornøyde enn andre med sin utdanning og sitt lærested. Kanskje kan det oppfattes som urettferdig at de i hovedsak sammenlignes med kandidater med mastergradsutdanning framfor andre høgskoleutdanninger, men de framstår også som mindre fornøyde enn bachelorer i økonomisk-administrative fag. Tidligere studier der andre høgskoleutdanninger er med, har også tydet på at ingeniørene er noe mindre fornøyde (Støren og Aamodt 2009). Det er uansett grunn til å stille spørsmål ved årsakene til at det er såpass stor misnøye i denne gruppen. Ikke minst kan det synes overraskende at andelen som er «svært fornøyd» med studiets arbeidslivsrelevans er såpass lav, både på bakgrunn av at det er en profesjonsutdanning, og at det er relativt få kandidater som er arbeidsledige eller overutdannet.

Flere av vurderingsspørsmålene ville være interessante å bryte ned på både fag og lærested, men en utfordring ved dette er at det blir få kandidater i hver gruppe. Et annet metodisk problem er at ikke alle har tatt hele utdanningen på samme lærested. Derfor har vi i de fleste tilfeller kun presentert resultater brutt ned på faggruppenivå. For ett spørsmål, samlet vurdering av lærestedet, har vi også sett på forskjeller mellom læresteder, og vi har sett at det er betydelige variasjoner, særlig i andelen som sier seg «svært fornøyde». Resultatene av dette viser at spesialiserte institusjoner kommer bedre ut enn breddeuniversiteter.

5 Avsluttende kommentarer

Kandidatundersøkelsen kan sies å fungere som en termometer på arbeidsmarkedet, og resultatene viser at det er nokså «hett» for enkelte grupper; de har lett for å få (relevant) jobb. For andre grupper er det annerledes. Totalt sett er omtrent to av tre kandidater i fast og relevant arbeid et halvt år etter eksamen. Sett i forhold til situasjonen i mange andre land, er arbeidsmarkedsproblemer blant nyutdannede små i Norge.

Det er relativt stor stabilitet i tallene mellom 2009 og 2011, men det er noen interessante utviklingstrekk. Utviklingen er forskjellig for ulike grupper; mistilpasningen har gått opp blant jurister, blant humanister og kandidater med master i pedagogiske fag, og ned for master i økonomisk-administrative fag, og noe ned for kandidater i naturvitenskapelige og tekniske fag.

Det må også understrekes at arbeidsledighet og ulike former for mistilpasning i de fleste tilfeller er et overgangsfenomen. Andre kandidatundersøkelser som NIFU har gjennomført flere år etter avsluttet utdanning, viser at de fleste kommer i arbeid – og relevant arbeid – etter hvert, men for noen grupper tar det mer tid enn for andre. Det er også slik at mistilpasning i overgangen fra utdanning til arbeid *kan* få følger på sikt; mistilpasning i starten på karrieren gir økt risiko for at en har dårligere arbeidsmarkedsutbytte noen år ut i karriereløpet (Arnesen 2009).

Kandidater med humanistisk og estetisk utdanning er et eksempel på en gruppe som sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet, og vi ser også at de selv mener at studiet har svakere arbeidslivsrelevans enn de andre kandidatgruppene. Men forklaringen på at humanister har en del utfordringer i overgangen fra utdanning til arbeid, ligger neppe kun i utdanningenes innhold. Det kan også ha med hvordan rekrutteringen foregår innenfor ulike felt (eksempelvis omfang av nettverksrekruttering versus mer formelle rekrutteringskanaler) og tilgangen på faste, relevante heltidsjobber innenfor et felt. Vi har for eksempel sett at andelen som er selvstendig næringsdrivende er høyere blant humanister enn andre grupper. En del av kandidatundersøkelsens spørsmål er dessuten ikke optimale for å fange opp «suksessraten» til personer i mer frie yrker. Det er ikke gitt at alle kandidater fra for eksempel kunsthøgskole utdanninger, som inngår i gruppen «humanistiske og estetiske fag» verken forventer, eller ønsker, fast heltidsarbeid som nyutdannede.

På tross av at det sies å være høy etterspørsel etter kandidater med teknisk og naturvitenskapelig bakgrunn, er kandidater med slik utdanning ikke mindre utsatt for arbeidsledighet enn andre. De er imidlertid lite utsatt for andre typer mistilpasning i arbeidsmarkedet, og de har høy sannsynlighet for å være fast ansatt når de først er i jobb. Det kan være flere årsaker til et slikt mønster. Det kan tenkes at kandidatene er innforstått med at det er høy etterspørsel etter deres kompetanse, og på dette grunnlag kan tillate seg å være noe kresne. Det kan også tenkes at kandidatene er bosatt andre steder enn der jobbene er, og ikke er så villig til å flytte på seg. Men det kan også tenkes at det er arbeidsgiverne som er kresne – de er ikke alltid særlig interessert i å ansette nyutdannede.

Et annet funn når det gjelder denne gruppen, er at det er store forskjeller avhengig av om en har en yrkesrettet utdanning innenfor naturvitenskap og teknologi (sivilingeniør/master i teknologi) eller har en mer generalistpreget utdanning innenfor dette fagfeltet, der de førstnevnte har lavest arbeidsledighetsrisiko.

Et ytterligere interessant funn når det gjelder mastere i naturvitenskap og teknologi, er at nyutdannede med innvandringsbakgrunn, både de med vestlig og de med ikke-vestlig bakgrunn, har langt større arbeidsledighetsrisiko enn mastere innenfor samme fagfelt uten innvandringsbakgrunn. Dette kan ikke forklares med forskjeller i karakterer. At det er større risiko for mistilpasning blant kandidater med ikke-vestlig bakgrunn enn dem uten innvandringsbakgrunn, er ellers en generell tendens, men resultatene tyder på at i denne undersøkelsen gjelder dette først og fremst mastere i naturvitenskap og teknologi. Også dette funnet er tankevekkende i forhold til arbeidsgivernes uttalte behov for sivilingeniører og realister, og for eksempel næringslivets og politikernes engasjement for å få flere unge til å velge slike fag.

Det er ellers verdt å merke seg at kandidatene jevnt over er godt fornøyd med både utdanningen sin og det lærestedet de har studert ved. Samlet tilfredshet varierer imidlertid mellom utdanningstype og læresteder, og det er absolutt potensiale for forbedring, både når det gjelder undervisning, veiledning og gjøre studiet relevant for arbeidslivet

5.1 Videre publisering og analyser

I denne rapporten har vi presentert oversiktstall i form av enkle figurer og tabeller, og for noen temaer mer inngående analyser. Flere utdypende analyser vil bli presentert etter hvert. I løpet av høsten 2012 vil det publiseres minst to rapporter der data fra Kandidatundersøkelsen 2011 utgjør et vesentlig grunnlag. Den ene dreier seg om entreprenørskap i utdanningen, og den andre om samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og næringsliv.

Lærestedene som inngår i undersøkelsen vil høsten 2012 få tilbud om elektronisk tilgang til et utvalg resultater, der kandidater fra eget lærested kan sammenlignes med et gjennomsnitt for andre læresteder. Gjennom dette får Kandidatundersøkelsen ytterligere aktualitet i forhold til lærestedenes informasjons- og kvalitetsutviklingsarbeid.

Referanser

- Arnesen, C. Å. & S. Try (2001). *Karakterers betydning for overgangen fra høyere utdanning til arbeidsmarked*. Rapport 6/2001. Oslo: NIFU
- Arnesen, C.Å. (2003). *Nyutdannedes regionale tilpasning. En analyse av bosettingsmønster og arbeidsmarkedstilpasning blant nyutdannede kandidater*. Rapport 7/2003. Oslo: NIFU
- Arnesen, C.Å. (2009). *Virkninger av en vanskelig overgang fra utdanning til arbeid for den seinere yrkeskarrieren. Betydningen av kjønn og type utdanning*. Rapport 5/2009. Oslo: NIFU STEP
- Arnesen, C.Å. (2011). *Lønnsforskjell mellom kvinner og menn 1999 og 2009*. Arbeidsnotat 10/2011. Oslo: NIFU
- Arnesen, C.Å. (2012). *Profesjonsutdannedes overgang fra utdanning til arbeid*. Rapport 13/2012. Oslo: NIFU
- Brekke, I. (2006). Betydningen av etnisk bakgrunn for overgangen fra høyere utdanning til arbeid. *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 23 (2): 173–180.
- Brekke, I. & A. Mastekaasa (2008). Highly educated immigrants in the Norwegian labour market: permanent disadvantage? *Work, employment and society*, 22(3): 507–526.
- Frøseth, M. og J. Caspersen (2008), *Tilbakeblikk på utdanningen – Yrkesaktivitet, mestring av yrke, oppfølging i arbeidslivet og vurdering av utdanningen*. HIO-notat 2.08. Oslo: Høgskolen i Oslo
- Hatlevik, I. (2009), *Avgangstudenten*. HiO-notat 2.09. Oslo: Høgskolen i Oslo.
- Midtbøen, H. A. & J. Rogstad (2012). *Diskrimineringsens omfang og årsaker. Etniske minoriteters tilgang til norsk arbeidsliv*. Rapport 1/2012. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Statistisk sentralbyrå (2012). Statistikkbanken, URL: http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selecttable/hovedtabellHjem.asp&KortnavnWeb=aku.
- Støren, L. A. (2002). *De første årene av karrieren. Forskjeller og likheter mellom minoritet og majoritet med høyere utdanning*. Rapport 7/2002. Oslo: NIFU
- Støren, L.A. (2004). Unemployment Experiences during Early Career of Immigrant and Non-immigrant Graduates. *Journal of Education and Work*, 17(1): 71–93.
- Støren, L.A. (2005). Arbeidsledighet blant innvandrere med høyere utdanning. *Søkelys på arbeidsmarkedet*. 22(1): 51–64.
- Støren, L.A. (2008). Strategier og fagforskjeller i tilpasningen til arbeidsmarkedet blant nyutdannede vestlige og ikke-vestlige innvandrere med høyere utdanning. *Søkelys på arbeidslivet*, 25 (1): 99 – 117.
- Støren, L. A. (2011). Pursuing educational ambitions? HE enrolment and the choice of study programmes among immigrant and non-immigrant youth in Norway. *Irish Educational Studies* 30 (2): 159–177.
- Støren, L.A. & J. Wiers-Jenssen (2010). Foreign Diploma versus Immigrant Background – Determinants of Labour Market Success or Failure? *Journal of Studies in International Education*, 14(1): 29–49.

- Støren, L.A. & P. O. Aamodt (2009). Overgangen til arbeidslivet blant høyere utdannede – kvaliteten og nytten av utdanningen. I *Utdanning 2009 – læringsutbytte og kompetanse*. Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Villund, O. (2008). *Riktig yrke etter utdanning? En registerbasert undersøkelse om kompetanse og arbeidsoppgaver hos ansatte med innvandrerbakgrunn*. Rapport 2008/37. Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Villund, O. (2010). *Overkvalifisering blant innvandrere. En registerbasert undersøkelse for perioden 2007–2009*. Rapport 2010/28. Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Wiborg, Ø. (2006). Suksess i arbeidsmarkedet blant høyt utdannede innvandrere. Betydningen av jobbkompetanse, sosiale nettverk og diskriminering for inntekt. *Sosiologisk Tidsskrift* 14(3): 276–297.
- Wiers-Jenssen, J., Arnesen, C.Å. og L.A. Støren (2012). *Kandidatundersøkelsen – design, utviklingsmuligheter og internasjonale perspektiver*. Arbeidsnotat 7/2012. Oslo: NIFU.

Vedlegg

Vedleggstabell 1   Antall uteksaminerte kandidater. Vårkull 2001–2011.

Kandidatgruppe	Antall kandidater					
	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Kandidater med høyere grad^{14,15}	2877	3014	3645	5994	5419	6221
Humanistiske og estetiske fag	503	523	630	1212	850	909
Av disse:						
Språk	157	124	126	210	114	107
Litteratur- og bibliotekfag	42	26	45	95	56	59
Historisk-filosofisk	166	179	245	481	301	350
Religion	85	74	75	143	105	101
Musikk, dans og drama	40	63	68	139	127	128
Bildende kunst og kunsthåndverk ¹⁶	12	51	69	136	142	154
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	94	174	290	447	478	538
Samfunnsfag	459	526	648	1068	809	854
Av disse:						
Statsvitenskap	103	121	197	274	217	233
Sosiologi	92	80	66	125	53	68
Samfunnsgeografi	33	37	54	61	30	38
Samfunnsøkonomi	36	63	69	85	93	107
Medie- og informasjon	34	42	74	102	96	103
Psykologi	109	131	111	207	210	218
Sosialantropologi	52	52	66	180	67	53
Juridiske fag	504	396	315	490	447	494
Økonomisk-administrative fag	78	94	225	527	710	969
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	900	975	1163	1577	1364	1615
Av disse:						
Biologi ¹⁷	188	175	179	294	253	262
Fysikk og kjemi	146	164	112	157	164	208
Matematikk og statistikk	25	28	68	68	68	60
Informasjons- og datateknologi	150	191	311	321	193	180
Elektro, mekanikk og maskin	108	156	226	287	245	329
Geofag	60	50	80	123	106	156
Bygg- og anleggsgfag	109	130	143	210	222	257
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	103	64	33	99	92	153

¹⁴ Eksklusiv engelskspråklige master-grader primært med internasjonal deltakelse.

¹⁵ Med i totaltallene er kandidater fra gruppen samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag. De er ikke spesifisert i en undergruppe da kandidattallet er lavt

¹⁶ Kandidater fra Kunsthøgskolen i Bergen og Kunsthøgskolen i Oslo er med for første gang i 2003.

¹⁷ Inkluderer cand.scient. fra Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).

Vedleggstabell 1 forts.

Kandidatgruppe	Antall kandidater					
	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Helse-, sosial- og idrettsfag	221	228	244	523	601	748
Av disse:						
Pleie- og omsorgsfag	28	26	21	88	45	42
Sosialfag					38	84
Tannhelsefag	64	56	56	77	89	101
Apotekfag	27	24	28	32	96	86
Veterinærfag	33	41	22	32	45	33
Idrettsfag ¹⁸	29	38	39	103	83	105
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	25	27	64	109	168	257
Primærnæringsfag	107	75	79	95	96	55
<i>Kandidater med lavere grad</i>						
Økonomisk-administrative fag						1297
Ingeniører			1538	1379		1782
Fysiske og kjemiske fag			70	62		104
Informasjon og datateknologi			384	172		194
Elektro, mekanikk og maskin			715	721		910
Bygg- og anleggsgfag			299	350		464

¹⁸ Fra og med 2000 er cand.scient. i idrett fra Norges idrettshøgskole med i undersøkelsen.

Vedleggstabell 2 Uteksaminerte kandidater og kandidater som besvarte spørreskjemaet. Vårkull 2011. Absolutte tall og prosent.

Kandidatgruppe	Populasjon- (antall kandidater i alt)	Utvalg	Ved undersøkelsen svarte	Svarprosent ¹⁹
Kandidater med høyere grad	6221	4313	2232	51.8
Humanistiske og estetiske fag				
Av disse:	909	724	353	48.8
Språk	107	107	64	59.8
Litteratur- og bibliotekfag	59	59	31	52.5
Historisk-filosofisk	350	165	83	50.3
Religion	101	101	45	44.6
Musikk, dans og drama	128	128	63	49.2
Bildende kunst og kunsthåndverk	154	154	64	41.6
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	538	368	214	58.2
Samfunnsfag				
Av disse:	854	632	375	59.3
Statsvitenskap	233	120	75	62.5
Sosiologi	68	68	44	64.7
Samfunnsgeografi	38	38	20	52.6
Samfunnsøkonomi	107	107	66	61.7
Medie- og informasjon	103	103	56	54.4
Psykologi	218	109	68	62.4
Sosialantropologi	53	53	31	58.5
Juridiske fag	494	240	95	39.6
Økonomisk-administrative fag	969	510	239	46.9
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag				
Av disse:	1615	1117	553	49.5
Biologi	262	136	75	55.1
Fysikk og kjemi	208	96	56	58.3
Matematikk og statistikk	60	60	31	51.7
Informasjons- og data- teknologi	180	180	76	42.2
Elektro, mekanikk og maskin	329	200	99	49.5
Geofag	156	156	75	48.1
Bygg- og anleggsgfag	257	126	68	54.0
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	153	153	68	44.4

¹⁹ I grunnlaget for å beregne svarprosent er her også medregnet personer der vi har fått sendingen uåpnet i retur (gjelder 247 personer), mens i tabell 1.1 er disse tatt ut av grunnlaget for svarprosenten. Svarprosenten ligger derfor noe lavere enn den som er presentert i tabell 1.1.

Vedleggstabell 2 forts.

Kandidatgruppe	Populasjon (antall kandidater i alt)	Utvalg	Ved undersøkelsen svarte	Svarprosent
Helse-, sosial- og idrettsfag	748	628	354	56.4
Av disse:				
Pleie- og omsorgsfag	42	42	28	66.7
Sosialfag	84	84	48	57.1
Tannhelsefag	101	101	60	59.4
Apotekfag	86	86	44	51.2
Veterinærfag	33	33	17	51.5
Idrettsfag	105	105	52	49.5
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	257	137	80	58.4
Primærnæringsfag	55	55	32	58.2
<i>Kandidater med lavere grad</i>				
Økonomisk-administrative fag	1296	427	146	34.2
Ingeniører	1781	1202	449	37.4
Fysiske og kjemiske fag	104	104	43	41.3
Informasjon og datateknologi	194	194	63	32.5
Elektro, mekanikk og maskin	910	514	189	36.8
Bygg- og anleggsgfag	464	281	107	38.1

Vedleggstabell 3 Kandidater etter arbeidsstyrkestatus et halvt år etter eksamen. Vårkull 2011. Prosent.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		I arbeidsstyrken			Utenfor arbeidsstyrken
	Absolutte (=100 %) tall		I alt	Sysselsatt	Arbeidsledig ²⁰	
Kandidater med høyere grad	2232	100.0	95.9	90.2	5.9	3.2
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	353	100.0	92.4	85.8	7.1	5.6
Språk	64	100.0	93.8	84.4	10.0	6.3
Litteratur- og bibliotekfag	31	(100.0)	(96.8)	(83.9)	(13.3)	(3.2)
Historisk-filosofisk	83	100.0	91.4	85.1	6.9	6.3
Religion	45	(100.0)	(93.3)	(91.1)	(2.4)	(6.7)
Musikk, dans og drama	63	100.0	93.7	88.9	5.1	6.3
Bildende kunst og kunsthåndverk	64	100.0	89.1	82.8	7.0	3.1
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	214	100.0	94.7	92.8	2.0	4.4
Samfunnsfag						
Av disse:	375	100.0	97.9	91.2	6.8	1.4
Statsvitenskap	75	100.0	98.6	94.5	4.2	1.4
Sosiologi	44	(100.0)	(100.0)	(88.6)	(11.4)	(0.0)
Samfunnsgeografi	20	(100.0)	(95.0)	(95.0)	(0.0)	(5.0)
Samfunnsøkonomi	66	100.0	97.0	87.9	9.4	3.0
Medie- og informasjon	56	100.0	98.2	91.1	7.3	1.8
Psykologi	68	100.0	97.8	91.0	6.9	0.0
Sosialantropologi	31	(100.0)	(96.8)	(90.3)	(6.7)	(0.0)
Juridiske fag	95	100.0	93.8	86.7	7.7	6.2
Økonomisk-administrative fag	239	100.0	97.3	93.1	4.3	1.3
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag						
Av disse:	553	100.0	95.6	88.7	7.3	3.4
Biologi	75	100.0	95.1	83.3	12.4	4.9
Fysikk og kjemi	56	100.0	92.6	86.9	6.2	5.7
Matematikk og statistikk	31	(100.0)	(96.8)	(90.3)	(6.7)	(3.2)
Informasjons- og datateknologi	76	100.0	93.4	81.6	12.7	5.3
Elektro, mekanikk og maskin	99	100.0	96.9	92.5	4.5	.6
Geofag	75	100.0	97.3	94.7	2.7	2.7
Bygg- og anleggsgfag	68	100.0	97.1	91.4	5.9	2.9
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	68	100.0	95.6	89.2	6.2	5.6

²⁰ Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken.

Vedleggstabell 3 forts.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		I arbeidsstyrken			Utenfor arbeidsstyrken
	Absolutte tall	(=100 %)	I alt	Sysselsatt	Arbeidsledig ²¹	
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100.0	97.9	93.9	4.1	1.9
Av disse:						
Pleie- og omsorgsfag	28	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(0.0)	(0.0)
Sosialfag	48	(100.0)	(95.8)	(91.7)	(4.3)	(4.2)
Tannhelsefag	60	100.0	100.0	98.3	1.7	(0.0)
Apotekfag	44	(100.0)	(100.0)	(95.5)	(4.5)	(0.0)
Veterinærfag	17	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(0.0)	(0.0)
Idrettsfag	52	100.0	94.2	90.4	4.1	3.8
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	80	100.0	97.3	92.0	5.5	2.7
Primærnæringsfag	32	(100.0)	(96.9)	(90.6)	(6.5)	(3.1)
Kandidater med lavere grad						
Økonomisk-administrative fag	146	100.0	69.9	65.0	7.0	26.1
Ingeniører	449	100.0	74.3	70.8	4.7	24.2
Fysiske og kjemiske fag	43	(100.0)	(69.8)	(65.1)	(6.7)	(30.2)
Informasjon og datateknologi	63	100.0	82.5	76.2	7.7	17.5
Elektro, mekanikk og maskin	189	100.0	72.9	69.3	4.9	25.9
Bygg- og anleggsgfag	107	100.0	73.4	72.3	1.6	23.7

²¹ Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken.

Vedleggstabell 4 Arbeidsledige kandidater et halvt år etter eksamen i prosent av arbeidsstyrken. Vårkull 2001–2011.

Kandidatgruppe	Arbeidsledige					
	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Kandidater med høyere grad	6.9	11.1	8.1	3.9	6.1	5.9
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	6.9	6.6	9.0	5.5	6.6	7.1
Språk	6.2	3.8	6.5	0.0	3.7	10.0
Litteratur- og bibliotekfag	(10.7)	:	(25.0)	15.1	(4.3)	(13.3)
Historisk-filosofisk	9.8	8.8	9.6	8.4	11.0	6.9
Religion	2.2	(5.9)	(4.8)	4.7	5.4	(2.4)
Musikk, dans og drama	(3.4)	(4.5)	(4.8)	0.0	1.6	5.1
Bildende kunst og kunsthåndverk	:	(0.0)	(4.8)	5.0	(4.3)	7.0
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	3.0	4.9	3.0	2.5	1.4	2.0
Samfunnsfag						
Av disse:	9.0	9.7	8.0	3.7	6.6	6.8
Statsvitenskap	5.5	8.6	8.6	2.3	7.7	4.2
Sosiologi	16.4	10.6	6.4	7.3	(3.3)	(11.4)
Samfunnsgeografi	(11.1)	(17.2)	(8.6)	(6.3)	(19.0)	(0.0)
Samfunnsøkonomi	(6.9)	(13.6)	(11.9)	(0.0)	(5.1)	9.4
Medie- og informasjon	(7.1)	(10.7)	(11.9)	1.4	(8.3)	7.3
Psykologi	3.6	4.7	4.1	3.1	3.4	6.9
Sosialantropologi	(16.7)	(10.5)	(5.0)	6.1	(8.1)	(6.7)
Juridiske fag	5.6	13.5	8.5	1.6	6.5	7.7
Økonomisk-administrative fag	6.1	10.0	6.3	6.3	7.3	4.3
Nat.vit.fag, håndverk og tekn. fag						
Av disse:	7.7	17.0	10.8	4.1	8.4	7.3
Biologi	9.3	20.6	11.6	7.6	11.2	12.4
Fysikk og kjemi	7.7	12.6	15.9	5.3	5.5	6.2
Matematikk og statistikk	:	(9.5)	10.9	(6.1)	(2.5)	(6.7)
Informasjons- og datateknologi	4.2	18.2	10.3	1.1	9.0	12.7
Elektro, mekanikk og maskin	9.4	23.9	11.7	2.5	10.3	4.5
Geofag	(7.9)	(0.0)	6.6	1.5	(6.7)	2.7
Bygg- og anleggsgfag	9.1	15.4	7.5	6.6	6.7	5.9
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	9.8	(22.2)	(19.0)	(0.0)	(14.3)	6.2

Vedleggstabell 4 forts.

Kandidatgruppe	Arbeidsledige					
	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Helse-, sosial- og idrettsfag						
Av disse:	2.6	2.4	0.6	0.8	2.7	4.1
Pleie- og omsorgsfag	(3.8)	(0.0)	:	0.0	(0.0)	(0.0)
Sosialfag					(4.0)	(4.3)
Tannhelsefag	0.0	(2.4)	(0.0)	0.0	0.0	1.7
Apotekfag	:	:	(0.0)	(0.0)	2.0	(4.5)
Veterinærfag	:	(0.0)	:	(0.0)	(11.1)	(0.0)
Idrettsfag	:	(3.6)	(0.0)	0.0	1.8	4.1
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	(4.8)	:	(2.5)	2.7	2.9	5.5
Primærnæringsfag	6.7	5.2	10.2	6.0	(9.1)	(6.5)
Kandidater med lavere grad						
Økonomisk-administrative fag						7.0
Ingeniører			11.0	3.1		4.7
Fysiske og kjemiske fag			(6.9)	(11.1)		(6.7)
Informasjon og datateknologi			14.0	6.3		7.7
Elektro, mekanikk og maskin			12.7	2.5		4.9
Bygg- og anleggsgfag			5.8	1.4		1.6

Vedleggstabell 5 Kandidater etter hva de oppfattet som sin hovedaktivitet et halvt år etter eksamen. Vårkull 2011. Prosent.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Yrkes-aktiv	Student	Arbeids-løs ²²	Annet
	Absolutte tall	(=100%)				
Kandidater med høyere grad	2232	100.0	80.9	5.5	8.2	4.4
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	353	100.0	69.2	10.3	9.4	9.2
Språk	64	100.0	67.2	14.1	12.5	6.3
Litteratur- og bibliotekfag	31	(100.0)	(67.7)	(22.6)	(6.5)	(3.2)
Historisk-filosofisk	83	100.0	69.7	8.6	10.9	9.7
Religion	45	(100.0)	(75.6)	(8.9)	(6.7)	(8.9)
Musikk, dans og drama	63	100.0	74.6	11.1	6.3	7.9
Bildende kunst og kunsthåndverk	64	100.0	62.5	4.7	7.8	15.6
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	214	100.0	86.8	5.6	4.1	2.5
Samfunnsfag						
Av disse:	375	100.0	78.2	3.7	13.5	3.9
Statsvitenskap	75	100.0	81.4	4.1	13.1	1.4
Sosiologi	44	(100.0)	(68.2)	(2.3)	(22.7)	(6.8)
Samfunnsgeografi	20	100.0	80.0	0.0	15.0	5.0
Samfunnsøkonomi	66	100.0	75.8	6.1	10.6	7.6
Medie- og informasjon	56	100.0	83.9	1.8	10.7	3.6
Psykologi	68	100.0	81.6	2.9	11.8	1.5
Sosialantropologi	31	(100.0)	(61.3)	(9.7)	(19.4)	(9.7)
Juridiske fag	95	100.0	78.1	10.7	6.1	5.1
Økonomisk-administrative fag	239	100.0	87.6	2.9	6.2	2.4
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag						
Av disse:	553	100.0	81.5	4.8	8.8	3.7
Biologi	75	100.0	75.0	2.8	13.2	7.6
Fysikk og kjemi	56	100.0	74.6	10.7	9.0	4.1
Matematikk og statistikk	31	(100.0)	(77.4)	(12.9)	(9.7)	(0.0)
Informasjons- og data teknologi	76	100.0	71.1	6.6	15.8	6.6
Elektro, mekanikk og maskin	99	100.0	90.0	3.1	3.8	0.0
Geofag	75	100.0	92.0	4.0	2.7	1.3
Bygg- og anleggsgfag	68	100.0	82.7	2.9	10.1	4.3
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	68	100.0	86.8	1.5	5.9	2.9

²² "Arbeidsløs" er en subjektiv indikator på hva kandidatene oppfatter som sin hovedsakelige virksomhet og må ikke forveksles med det mer objektive målet for arbeidsledige som presenteres i tabell 3,4 og 7 og som er beskrevet under "Begreper og definisjoner".

Vedleggstabell 5 forts.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Yrkes-aktiv	Student	Arbeids-løs ²³	Annet
	Absolutte tall	(=100%)				
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100.0	85.8	4.5	4.7	4.7
Av disse:						
Pleie- og omsorgsfag	28	(100.0)	(100.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)
Sosialfag	48	(100.0)	(87.5)	(4.2)	(2.1)	(6.3)
Tannhelsefag	60	100.0	98.3	0.0	1.7	0.0
Apotekfag	44	(100.0)	(86.4)	(4.5)	(4.5)	(4.5)
Veterinærfag	17	(100.0)	(94.1)	(0.0)	(5.9)	(0.0)
Idrettsfag	52	100.0	75.0	15.4	5.8	3.8
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	80	100.0	80.5	4.7	6.0	8.1
Primærnæringsfag	32	(100.0)	(78.1)	(12.5)	(9.4)	(0.0)
Kandidater med lavere grad						
Økonomisk-administrative fag	146	100.0	41.9	43.7	7.6	4.2
Ingeniører	449	100.0	59.0	33.6	4.2	1.1
Fysiske og kjemiske fag	43	(100.0)	(41.9)	(51.2)	(7.0)	(0.0)
Informasjon og datateknologi	63	100.0	60.3	27.0	6.3	4.8
Elektro, mekanikk og maskin	189	100.0	58.9	34.2	4.5	0.0
Bygg- og anleggsgfag	107	100.0	64.0	30.8	1.2	1.7

²³ "Arbeidsløs" er en subjektiv indikator på hva kandidatene oppfatter som sin hovedsakelige virksomhet og må ikke forveksles med det mer objektive målet for arbeidsledige som presenteres i tabell 3,4 og 7 og som er beskrevet under "Begreper og definisjoner".

Vedleggstabell 6 Kandidater etter om de var i relevant jobb, ansettelsesforhold og arbeidstid. Vårkull 2011. Prosent av *alle* kandidater i hver gruppe.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Relevant heltidsjobb		Relevant deltidsjobb	
	Absolutte tall	(=100%)	Fast jobb	Midlertidig jobb	Fast jobb	Midlertidig jobb
Kandidater med høyere grad	2232	100.0	49.7	19.3	4.6	5.9
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	353	100.0	26.4	18.7	10.4	16.2
Språk	64	100.0	26.6	12.5	12.5	20.3
Litteratur- og bibliotekfag	31	(100.0)	(32.3)	(3.2)	(9.7)	(25.8)
Historisk-filosofisk	83	100.0	24.7	25.3	6.9	14.9
Religion	45	(100.0)	(24.4)	(35.6)	(6.7)	(6.7)
Musikk, dans og drama	63	100.0	31.7	7.9	17.5	23.8
Bildende kunst og kunsthåndverk	64	100.0	25.0	14.1	14.1	10.9
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	214	100.0	44.5	25.1	6.9	7.5
Samfunnsfag						
Av disse:	375	100.0	35.2	29.1	2.7	7.4
Statsvitenskap	75	100.0	37.2	20.0	2.8	8.3
Sosiologi	44	(100.0)	(27.3)	(38.6)	(0.0)	(9.1)
Samfunnsgeografi	20	(100.0)	(40.0)	(25.0)	(5.0)	(0.0)
Samfunnsøkonomi	66	100.0	45.5	24.2	1.5	6.1
Medie- og informasjon	56	100.0	30.4	26.8	7.1	12.5
Psykologi	68	100.0	38.1	40.3	1.5	3.0
Sosialantropologi	31	(100.0)	(16.1)	(22.6)	(3.2)	(19.4)
Juridiske fag	95	100.0	37.9	27.7	5.1	1.0
Økonomisk-administrative fag	239	100.0	72.6	11.9	1.1	1.1
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag						
Av disse:	553	100.0	63.1	13.4	2.1	2.2
Biologi	75	100.0	34.7	33.3	5.6	1.4
Fysikk og kjemi	56	100.0	47.5	18.0	4.1	3.3
Matematikk og statistikk	31	(100.0)	(67.7)	(6.5)	(0.0)	(6.5)
Informasjons- og data teknologi	76	100.0	64.5	3.9	2.6	2.6
Elektro, mekanikk og maskin	99	100.0	82.5	3.8	0.0	0.6
Geofag	75	100.0	73.3	12.0	1.3	4.0
Bygg- og anleggsgfag	68	100.0	68.3	10.1	1.4	1.4
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	68	100.0	80.9	5.9	0.0	2.9

Vedleggstabell 6 forts.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Relevant heltidsjobb		Relevant deltidsjobb	
	Absolutte tall	(=100%)	Fast jobb	Midlertidig jobb	Fast jobb	Midlertidig jobb
Helse-, sosial- og idrettsfag						
Av disse:	354	100.0	50.2	20.0	8.0	6.8
Pleie- og omsorgsfag	28	(100.0)	(57.1)	(7.1)	(7.1)	(7.1)
Sosialfag	48	(100.0)	(54.2)	(14.6)	(8.3)	(8.3)
Tannhelsefag	60	100.0	63.3	23.3	3.3	5.0
Apotekfag	44	(100.0)	(68.2)	(25.0)	(0.0)	(0.0)
Veterinærfag	17	(100.0)	(41.2)	(23.5)	(5.9)	(29.4)
Idrettsfag	52	100.0	34.6	21.2	13.5	13.5
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	80	100.0	42.7	21.3	10.7	4.0
Primærnæringsfag	32	(100.0)	(50.0)	(18.8)	(3.1)	(0.0)
<i>Kandidater med lavere grad</i>						
Økonomisk-administrative fag	146	100.0	25.8	11.8	6.9	2.9
Ingeniører	449	100.0	49.2	4.7	3.3	1.5
Fysiske og kjemiske fag	43	(100.0)	(23.3)	(14.0)	(0.0)	(4.7)
Informasjon og datateknologi	63	100.0	42.9	7.9	4.8	6.3
Elektro, mekanikk og maskin	189	100.0	50.7	4.5	3.0	0.6
Bygg- og anleggsgfag	107	100.0	57.6	1.2	3.5	0.0

Vedleggstabell 7

Kandidater i arbeidsstyrken etter om de var arbeidsledige, arbeidet ufrivillig deltid (undersysselsatte) og/eller var i arbeid uten samsvar med utdanningen (irrelevant arbeid) et halvt år etter eksamen. Vårkull 2011. Prosent.

Kandidatgruppe	Kandidater i arbeidsstyrken =100%	Mistilpassede				
		I alt	Arbeidsledig	Undersysselsatte	I irrelevant arbeid pga vansker på arbeidsmarkedet	I irrelevant arbeid ellers
Kandidater med høyere grad	2140	16.9	5.9	4.5	4.9	1.6
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	327	31.9	7.1	12.7	8.8	3.4
Språk	60	41.7	10.0	20.0	5.0	6.7
Litteratur- og bibliotekfag	30	(36.7)	(13.3)	(13.3)	(0.0)	(10.0)
Historisk-filosofisk	76	30.0	6.9	10.0	11.9	1.3
Religion	42	(11.9)	(2.4)	(4.8)	(4.8)	(0.0)
Musikk, dans og drama	59	35.6	5.1	23.7	5.1	1.7
Bildende kunst og kunsthåndverk	57	33.3	7.0	7.0	14.0	5.3
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	202	11.6	2.0	6.3	2.0	1.3
Samfunnsfag						
Av disse:	367	21.2	6.8	4.4	7.6	2.4
Statsvitenskap	74	19.4	4.2	1.4	12.5	1.4
Sosiologi	44	(31.8)	(11.4)	(6.8)	(9.1)	(4.5)
Samfunnsgeografi	19	(21.1)	(0.0)	(5.3)	(15.8)	(0.0)
Samfunnsøkonomi	64	17.2	9.4	3.1	3.1	1.6
Medie- og informasjon	55	34.5	7.3	16.4	7.3	3.6
Psykologi	67	13.6	6.8	2.3	1.5	3.0
Sosialantropologi	30	(36.7)	(6.7)	(10.0)	(20.0)	(0.0)
Juridiske fag	89	21.3	7.7	2.2	10.4	1.1
Økonomisk-administrative fag	233	7.5	4.3	0.7	2.0	0.5
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag						
Av disse:	529	12.9	7.3	1.0	2.8	1.8
Biologi	71	22.6	12.4	2.9	7.3	0.0
Fysikk og kjemi	52	15.8	6.1	0.0	6.1	3.5
Matematikk og statistikk	30	(13.3)	(6.7)	(0.0)	(3.3)	(3.3)
Informasjons- og datateknologi	71	15.5	12.7	1.4	0.0	1.4
Elektro, mekanikk og maskin	96	8.4	4.5	0.0	0.6	3.2
Geofag	73	4.1	2.7	0.0	0.0	1.4
Bygg- og anleggsgfag	66	11.9	5.9	1.5	3.0	1.5
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	65	7.7	6.2	1.5	0.0	0.0

Vedleggstabell 7 forts.

Kandidatgruppe	Kandidater i arbeidsstyrken = 100%	Mistilpassede				
		I alt	Arbeidsledig	Under-sysselsatte	I irrelevant arbeid pga vansker på arbeidsmarkedet	I irrelevant arbeid ellers
Helse-, sosial- og idrettsfag						
Av disse:	346	15.2	4.1	7.0	3.6	0.5
Pleie- og omsorgsfag	28	(7.1)	(0.0)	(7.1)	(0.0)	(0.0)
Sosialfag	46	(10.9)	(4.3)	(4.3)	(2.2)	(0.0)
Tannhelsefag	60	5.0	1.7	3.3	0.0	0.0
Apotekfag	44	(4.5)	(4.5)	(0.0)	(0.0)	(0.0)
Veterinærfag	17	(23.5)	(0.0)	(23.5)	(0.0)	(0.0)
Idrettsfag	49	(24.5)	(4.1)	(14.3)	(4.1)	(2.0)
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	77	21.4	5.5	6.9	8.3	0.7
Primærnæringsfag	31	(22.6)	(6.5)	(3.2)	(12.9)	(0.0)
<i>Kandidater med en lavere grad</i>						
Økonomisk-administrative fag	101	26.1	7.0	1.9	8.0	9.2
Ingeniører	338	17.3	4.7	0.8	1.4	10.4
Fysiske og kjemiske fag	30	(30.0)	(6.7)	(3.3)	(3.3)	(16.7)
Informasjon og datateknologi	52	23.1	7.7	3.8	1.9	9.6
Elektro, mekanikk og maskin	142	17.6	4.9	0.4	1.6	10.6
Bygg- og anleggsgfag	76	11.0	1.6	0.0	0.0	9.4

Vedleggstabell 8   Sysselsatte kandidater etter sektor kandidaten arbeidet i et halvt år etter eksamen. Vårkull 2011. Prosent.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Offentlig sektor	Privat sektor
	Absolutte tall	(=100 %)		
Kandidater med høyere grad	2011	100.0	49.4	46.3
Humanistiske og estetiske fag				
Av disse:	304	100.0	65.2	31.9
Språk	54	100.0	77.8	18.5
Litteratur- og bibliotekfag	26	(100.0)	(50.0)	(50.0)
Historisk-filosofisk	71	100.0	73.8	26.2
Religion	41	(100.0)	(65.9)	(24.4)
Musikk, dans og drama	56	100.0	64.3	32.1
Bildende kunst og kunsthåndverk	53	100.0	37.7	58.5
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	197	100.0	79.7	13.6
Samfunnsfag				
Av disse:	340	100.0	56.5	36.6
Statsvitenskap	71	100.0	54.7	33.8
Sosiologi	39	(100.0)	(56.4)	(43.6)
Samfunnsgeografi	19	(100.0)	(73.7)	(21.1)
Samfunnsøkonomi	58	100.0	53.4	41.4
Medie- og informasjon	51	100.0	43.1	52.9
Psykologi	62	100.0	65.9	27.6
Sosialantropologi	28	(100.0)	(39.3)	(53.6)
Juridiske fag	82	100.0	35.5	57.4
Økonomisk-administrative fag	223	100.0	24.9	71.5
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag				
Av disse:	490	100.0	34.6	62.8
Biologi	62	100.0	58.0	40.3
Fysikk og kjemi	49	(100.0)	(52.8)	(40.6)
Matematikk og statistikk	28	(100.0)	(35.7)	(57.1)
Informasjons- og data teknologi	62	100.0	24.2	69.4
Elektro, mekanikk og maskin	91	100.0	11.5	87.2
Geofag	71	100.0	38.0	59.2
Bygg- og anleggsgfag	62	100.0	32.3	67.7
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	61	100.0	24.6	75.4

Vedleggstabell 8 forts.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Offentlig Sektor	Privat sektor
	Absolutte tall	(=100 %)		
Helse-, sosial- og idrettsfag				
Av disse:	333	100.0	63.0	33.0
Pleie- og omsorgsfag	28	(100.0)	(82.1)	(7.1)
Sosialfag	44	(100.0)	(81.8)	(15.9)
Tannhelsefag	59	100.0	67.8	30.5
Apotekfag	42	(100.0)	(23.8)	(76.2)
Veterinærfag	17	(100.0)	(35.3)	(64.7)
Idrettsfag	47	(100.0)	(44.7)	(51.1)
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	73	100.0	73.0	21.2
Primærnæringsfag	29	(100.0)	(37.9)	(58.6)
<i>Kandidater med lavere grad</i>				
Økonomisk-administrative fag	94	100.0	16.2	77.3
Ingeniører	320	100.0	13.4	83.4
Fysiske og kjemiske fag	28	(100.0)	(21.4)	(64.3)
Informasjon og datateknologi	48	(100.0)	(8.3)	(85.4)
Elektro, mekanikk og maskin	134	100.0	8.6	90.5
Bygg- og anleggsgfag	75	100.0	21.0	76.6

**Vedleggstabell 9   Sysseleatte kandidater etter næringsgruppe et halvt år etter eksamen.
Vårkull 2011. Prosent.**

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Primær- næringer, industri og bygg og anl.	Informas. og kommunikas. varehandel og samferdsel	Faglig, teknisk, finansiell og forretnings- messig tj.yting
	Absolutte tall	(=100%)			
Kandidater med høyere grad	2011	100.0	9.1	9.7	21.3
Humanistiske og estetiske fag					
Av disse:	304	100.0	2.9	10.7	8.6
Språk	54	100.0	0.0	5.6	5.6
Litteratur- og bibliotekfag	26	(100.0)	(0.0)	(26.9)	(7.7)
Historisk-filosofisk	71	100.0	6.0	11.9	8.6
Religion	41	(100.0)	(2.4)	(4.9)	(0.0)
Musikk, dans og drama	56	100.0	0.0	5.4	0.0
Bildende kunst og kunsthåndverk	53	100.0	1.9	15.1	28.3
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	197	100.0	0.7	1.0	1.4
Samfunnsfag					
Av disse:	340	100.0	4.1	12.6	11.8
Statsvitenskap	71	100.0	8.5	7.1	7.1
Sosiologi	39	(100.0)	(0.0)	(17.9)	(10.3)
Samfunnsgeografi	19	(100.0)	(0.0)	(10.5)	(10.5)
Samfunnsøkonomi	58	100.0	10.3	1.7	22.4
Medie- og informasjon	51	100.0	0.0	54.9	9.8
Psykologi	62	100.0	0.0	5.7	12.2
Sosialantropologi	28	(100.0)	(3.6)	(7.1)	(14.3)
Juridiske fag	82	100.0	2.4	10.1	46.2
Økonomisk-administrative fag	223	100.0	13.8	13.1	47.5
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag					
Av disse:	490	100.0	20.6	8.9	29.7
Biologi	62	100.0	6.7	5.9	13.4
Fysikk og kjemi	49	(100.0)	(18.1)	(5.7)	(5.7)
Matematikk og statistikk	28	(100.0)	(0.0)	(3.6)	(32.1)
Informasjons- og data teknologi	62	100.0	6.5	48.4	17.7
Elektro, mekanikk og maskin	91	100.0	36.5	5.4	41.9
Geofag	71	100.0	47.9	0.0	16.9
Bygg- og anleggsgfag	62	100.0	8.7	3.1	61.4
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	61	100.0	29.5	13.1	32.8

Vedleggstabell 9 forts.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Primær- næringer, industri og bygg og anl.	Informas. og kommunikas. varehandel og samferdsel	Faglig, teknisk, finansiell og forretnings- messig tj.yting
	Absolutte tall	(=100%)			
Helse-, sosial- og idrettsfag					
Av disse:	333	100.0	2.3	8.1	6.3
Pleie- og omsorgsfag	28	(100.0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)
Sosialfag	44	(100.0)	(0.0)	(2.3)	(2.3)
Tannhelsefag	59	100.0	0.0	0.0	0.0
Apotekfag	42	(100.0)	(11.9)	(59.5)	(0.0)
Veterinærfag	17	(100.0)	(5.9)	(0.0)	(82.4)
Idrettsfag	47	(100.0)	(0.0)	(6.4)	(8.5)
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	73	100.0	2.2	2.2	4.4
Primærnæringsfag	29	(100.0)	(20.7)	(27.6)	(13.8)
Kandidater med lavere grad					
Økonomisk-administrative fag	94	100.0	8.6	25.7	43.2
Ingeniører	320	100.0	31.4	16.7	36.5
Fysiske og kjemiske fag	28	(100.0)	(28.6)	(14.3)	(10.7)
Informasjon og datateknologi	48	(100.0)	(10.4)	(58.3)	(18.8)
Elektro, mekanikk og maskin	134	100.0	32.2	12.4	47.6
Bygg- og anleggsgfag	75	100.0	38.7	8.1	31.5

Vedleggstabell 9 forts.

Kandidatgruppe	Offentlig administrasjon	Skole, grunn- og videregående og an. underv.	Universiteter, høyskoler og forsknings-utveckl. virk.	Helse og sosial	Kulturell og annen tjenesteyting	Annet/uoppgitt
Kandidater med høyere grad	10.2	14.9	12.9	14.2	4.1	3.6
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	11.7	31.0	10.9	7.0	14.6	2.6
Språk	7.4	48.1	18.5	3.7	9.3	1.9
Litteratur- og bibliotekfag	(11.5)	(26.9)	(11.5)	(11.5)	(3.8)	(0.0)
Historisk-filosofisk	8.6	26.5	11.3	9.3	16.6	1.3
Religion	(36.6)	(24.4)	(12.2)	(2.4)	(9.8)	(7.3)
Musikk, dans og drama	12.5	46.4	7.1	5.4	21.4	1.8
Bildende kunst og kunsthåndverk	5.7	18.9	5.7	5.7	15.1	3.8
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	4.7	66.9	8.4	9.1	3.0	4.7
Samfunnsfag						
Av disse:	17.3	7.7	14.3	21.2	5.1	5.8
Statsvitenskap	29.1	11.3	9.9	9.9	7.1	9.9
Sosiologi	(15.4)	(5.1)	(30.8)	(12.8)	(7.7)	(0.0)
Samfunnsgeografi	(36.8)	(0.0)	(26.3)	(10.5)	(0.0)	(5.3)
Samfunnsøkonomi	27.6	3.4	24.1	1.7	3.4	5.2
Medie- og informasjon	7.8	3.9	11.8	0.0	7.8	3.9
Psykologi	0.0	8.1	11.4	56.1	1.6	4.9
Sosialantropologi	(3.6)	(17.9)	(10.7)	(25.0)	(10.7)	(7.1)
Juridiske fag	20.7	2.4	2.4	11.2	1.2	3.6
Økonomisk-administrative fag	10.2	2.1	3.3	4.0	1.9	4.0
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag						
Av disse:	7.2	4.5	22.6	3.0	1.4	2.1
Biologi	12.6	11.8	40.3	5.9	0.0	3.4
Fysikk og kjemi	(4.8)	(3.8)	(52.4)	(3.8)	(3.8)	(1.9)
Matematikk og statistikk	(0.0)	(21.4)	(39.3)	(0.0)	(0.0)	(3.6)
Informasjons- og datateknologi	1.6	1.6	8.1	9.7	1.6	4.8
Elektro, mekanikk og maskin	0.0	2.7	8.1	2.0	1.4	2.0
Geofag	11.3	4.2	15.5	1.4	1.4	1.4
Bygg- og anleggsgfag	17.3	0.0	7.9	0.0	1.6	0.0
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	1.6	1.6	19.7	0.0	0.0	1.6

Vedleggstabell 9 forts.

Kandidatgruppe	Offentlig administrasjon	Skole, grunn- og videregående og an. underv.	Universiteter, høyskoler og forsknings- utvikl. virk.	Helse og sosial	Kulturell og annen tjenesteyting	Annet/ uoppgitt
Helse-, sosial- og idrettsfag						
Av disse:	5.5	7.3	13.9	51.1	2.5	3.0
Pleie- og omsorgsfag	(0.0)	(0.0)	(10.7)	(75.0)	(3.6)	(10.7)
Sosialfag	(20.5)	(9.1)	(9.1)	(54.5)	(0.0)	(2.3)
Tannhelsefag	5.1	0.0	0.0	93.2	0.0	1.7
Apotekfag	(2.4)	(0.0)	(16.7)	(9.5)	(0.0)	(0.0)
Veterinærfag	(0.0)	(0.0)	(11.8)	(0.0)	(0.0)	(0.0)
Idrettsfag	(4.3)	(31.9)	(17.0)	(12.8)	(14.9)	(4.3)
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	5.1	7.3	16.1	59.1	0.7	2.9
Primærnæringsfag	(13.8)	(6.9)	(10.3)	(0.0)	(3.4)	(3.4)
Kandidater med lavere grad						
Økonomisk-administrative fag	8.6	2.1	1.0	4.5	1.0	5.5
Ingeniører	4.7	1.1	3.4	1.3	1.1	3.8
Fysiske og kjemiske fag	(7.1)	(0.0)	(21.4)	(3.6)	(3.6)	(10.7)
Informasjon og datateknologi	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(4.2)	(0.0)	(8.3)
Elektro, mekanikk og maskin	0.9	0.9	3.4	0.4	0.4	1.7
Bygg- og anleggsgfag	13.7	1.6	1.6	0.0	2.4	2.4

Vedleggstabell 10 Sysselsatte kandidater etter om de arbeidet i den samme eller en annen landsdel enn den de ble utdannet i et halvt år etter eksamen. Vårkull 2011. Prosent.

Kandidatgruppe	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Utdanningssted og arbeidssted i samme landsdel				
	Absolutte tall	(=100%)	Utdannet på/i				
			Totalt	Østlandet	Sør- og Vestlandet	Trønde- lag	Nord- Norge
<i>Kandidater med høyere grad</i>	2011	100	70.7	86.9	72.8	40.6	72.8
Humanistiske og estetiske fag	304	100	83.0	84.7	86.7	72.0	(75.0)
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	197	100	78.2	86.9	87.7	(43.9)	(87.5)
Samfunnsfag	340	100	85.2	94.1	82.8	63.8	(90.3)
Juridiske fag	82	100	77.7	90.7	66.1	.	(42.9)
Økonomisk-administrative fag	223	100	51.0	85.1	48.5	31.9	60.9
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	490	100	58.5	86.4	83.7	28.6	(79.3)
Helse-, sosial- og idrettsfag	333	100	78.3	82.8	75.8	(65.2)	(79.3)
Primærnæringsfag	29	(100)	(60.7)	(64.7)	:	.	(66.7)
<i>Kandidater med lavere grad</i>							
Økonomisk-administrative fag	94	100	85.3	96.5	83.2	(67.4)	(89.3)
Ingeniører	320	100	84.9	94.7	86.5	63.2	(75.0)

Vedleggstabell 11 Gjennomsnittlig brutto månedslønn for heltidsansatte yrkesaktive kandidater et halvt år etter eksamen. Vårkull 2001-2011. Kroner

Kandidatgruppe	Gjennomsnittlig brutto månedslønn					
	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Kandidater med høyere grad	24120	25020	26340	30370	32350	34990
Humanistiske og estetiske fag						
Av disse:	22220	24680	24950	28420	30220	34220
Språk	22920	26620	26060	28850	29490	35130
Litteratur- og bibliotekfag	(20700)	(20210)	(22650)	26840	(31860)	(41910)
Historisk-filosofisk	21670	23940	24370	27830	29270	34180
Religion	22930	(24590)	25300	29780	31600	33890
Musikk, dans og drama	(21290)	(26060)	(26300)	28800	30020	34060
Bildende kunst og kunsthåndverk	23860	(24150)	23940	28430	(30720)	31040
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	25440	27050	28120	31030	33290	34840
Samfunnsfag						
Av disse:	22980	24090	26030	29130	30890	33940
Statsvitenskap	22960	23710	25510	29300	31530	35610
Sosiologi	22370	22600	26910	28010	28990	30220
Samfunnsgeografi	(23170)	(21600)	24890	29080	(29150)	(33080)
Samfunnsøkonomi	23180	23720	25980	28730	30820	32770
Medie- og informasjon	(21920)	(24420)	24420	29030	28930	35360
Psykologi	23710	(26170)	28070	30340	32140	33980
Sosialantropologi	(22450)	(24310)	25110	27790	(26260)	(30330)
Juridiske fag	24190	24220	26070	29440	30980	31410
Økonomisk-administrative fag	29780	28000	25700	32110	33290	36600
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag						
Av disse:	24900	24790	26480	30980	32830	35310
Biologi	22000	22820	23510	27480	29570	32040
Fysikk og kjemi	23450	25030	25970	29080	31170	32900
Matematikk og statistikk	(24990)	(23600)	27620	32510	32020	35540
Informasjons- og data teknologi	28620	26200	27110	32120	33730	36600
Elektro, mekanikk og maskin	26660	25150	27720	32020	35020	36750
Geofag	23120	25050	25520	31780	33330	35900
Bygg- og anleggsgfag	24350	26050	27170	32550	34420	37130
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	25800	23240	(25880)	31070	34010	35600

Vedleggstabell 11 forts.

Kandidatgruppe	Gjennomsnittlig brutto månedslønn					
	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Helse-, sosial- og idrettsfag						
Av disse:	25870	27570	28300	32480	34220	35690
Pleie- og omsorgsfag	(28150)	(29910)	(30670)	33430	35660	(35160)
Sosialfag					(33280)	36430
Tannhelsefag	25590	30260	30270	38580	40280	41720
Apotekfag	(26400)	(26000)	(27990)	(33590)	35060	35260
Veterinærfag	(23890)	(23770)	:	(26600)	(30480)	32600
Idrettsfag	(23280)	(24540)	(24690)	29680	30890	32190
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	(27170)	(27800)	28850	30850	33040	35090
Primærnæringsfag	21610	22840	23230	28400	29300	33670
Kandidater med en lavere grad						
Økonomisk-administrative fag						28040
Ingeniører			25040	229910		34160
Fysiske og kjemiske fag			(24050)	(26150)		(30660)
Informasjon og datateknologi			22330	28500		32600
Elektro, mekanikk og maskin			25320	30230		34600
Bygg- og anleggsgfag			26020	30250		34440

Vedleggstabell 12 Gjennomsnittlig brutto månedslønn for heltidsansatte mannlige og kvinnelige kandidater et halvt år etter eksamen. Vårkull 2011.

Kandidatgruppe	Antall kandidater	Gjennomsnittslønn			Kvinnelønn i prosent av menns
		I alt	Menn	Kvinner	
Kandidater med høyere grad	1409	34990	35980	34230	95.1
Humanistiske og estetiske fag					
Av disse:	127	34220	34970	33740	96.5
Språk	22	35130	(33850)	(35510)	(104.9)
Litteratur- og bibliotekfag	7	(41910)	:	:	:
Historisk-filosofisk	37	34180	(35550)	33190	(93.4)
Religion	23	33890	(34350)	(33540)	(97.7)
Musikk, dans og drama	19	34060	(33730)	(34530)	(102.4)
Bildende kunst og kunsthåndverk	19	31040	(30880)	(31100)	(100.7)
Lærerutd. og utd. i pedagogiske fag	144	34840	36470	34380	94.3
Samfunnsfag					
Av disse:	223	33940	33990	33920	99.8
Statsvitenskap	43	35610	(35430)	35740	(100.9)
Sosiologi	29	30220	(29610)	30490	(103.0)
Samfunnsgeografi	14	(33080)	(31750)	(33810)	(106.5)
Samfunnsøkonomi	42	32770	(32400)	33080	(102.1)
Medie- og informasjon	32	35360	(36940)	(33320)	(90.2)
Psykologi	49	33980	(33220)	34240	(103.1)
Sosialantropologi	7	(30330)	:	:	:
Juridiske fag	63	31410	(31520)	31370	99.5
Økonomisk-administrative fag	191	36600	37820	34990	92.5
Nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag					
Av disse:	414	35310	36150	34030	94.1
Biologi	48	32040	(32810)	31530	(96.1)
Fysikk og kjemi	38	32900	34180	(31420)	(91.9)
Matematikk og statistikk	22	35540	(36340)	(34570)	(95.1)
Informasjons- og data teknologi	51	36600	36730	(35730)	(97.3)
Elektro, mekanikk og maskin	81	36750	36630	37220	101.6
Geofag	62	35900	36410	35640	97.9
Bygg- og anleggsgfag	54	37130	38390	35010	91.2
Andre nat.vit.fag, håndverksfag og tekniske fag	54	35600	35300	(36220)	(102.6)

Vedleggstabell 12 forts.

Kandidatgruppe	Antall kandidater	Gjennomsnittslønn			Kvinnelønn i prosent av menns
		I alt	Menn	Kvinner	
Helse-, sosial- og idrettsfag					
Av disse:	215	35690	35770	35670	99.7
Pleie- og omsorgsfag	16	(35160)	:	:	:
Sosialfag	29	36430	(37570)	36070	96.0
Tannhelsefag	38	41720	(38460)	42590	(110.7)
Apotekfag	35	35260	35390	35240	(99.6)
Veterinærfag	8	32600	:	:	:
Idrettsfag	27	32190	34170	29300	(85.7)
Andre helse-, sosial- og idrettsfag	49	35090	33510	35290	(105.3)
Primærnæringsfag	21	33670	(32830)	(34300)	(104.5)
<i>Kandidater med en lavere grad</i>					
Økonomisk-administrative fag	57	28040	29130	27430	94.2
Ingeniører	236	34160	34440	33500	96.3
Fysiske og kjemiske fag	16	(30660)	(33520)	(29360)	(87.6)
Informasjon og datateknologi	33	32600	:	:	:
Elektro, mekanikk og maskin	106	34600	34510	34980	101.4
Bygg- og anleggsgfag	58	34440	35070	32530	92.8

Vedleggstabell 13 Kandidater etter samlet vurdering av utdanningen. Vårkull 2011. Prosent.

	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis- fornøyd	Litt mis- fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Alle læresteder							
Høyere grad	2239	100,0	1.3	3.8	3.7	32.2	58.4
Humanistiske og estetiske fag	353	100,0	1.3	4.9	4.9	33.7	53.5
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	214	100,0	1.3	6.0	4.4	45.8	41.4
Samfunnsfag	375	100,0	1.0	4.9	3.7	33.0	57.2
Juridiske fag	95	100,0	1.0	2.0	3.1	15.8	77.0
Økonomiske og administrative fag	239	100,0	2.4	3.1	2.7	27.2	64.6
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	553	100,0	0.9	2.6	3.7	32.4	59.8
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100,0	1.7	3.5	4.0	31.1	59.2
Primærnæringsfag	32	(100,0)	(0.0)	(3.1)	(0.0)	(37.5)	(59.4)
Kandidater med en lavere grad							
Økonomiske og administrative fag	146	100,0	1.3	2.9	2.0	33.0	58.7
Ingeniører	449	100,0	1.8	8.8	5.3	37.6	45.5
Gamle universiteter¹, høyere grad	1433	100,0	0.8	3.9	3.6	33.1	57.8
Humanistiske og estetiske fag	190	100,0	0.4	6.8	4.9	34.8	51.5
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	149	100,0	1.4	4.2	4.7	51.4	37.3
Samfunnsfag	314	100,0	1.0	4.1	4.1	35.3	55.4
Juridiske fag	95	100,0	1.0	2.0	3.1	15.8	77.0
Økonomiske og administrative fag	59	100,0	0.0	5.3	5.3	25.4	64.0
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	395	100,0	1.2	2.4	2.4	34.0	58.9
Helse-, sosial- og idrettsfag	206	100,0	0.0	4.3	3.0	26.8	65.5
Primærnæringsfag	11	(100,0)	(0.0)	(9.1)	(0.0)	(36.4)	(54.5)
Andre læresteder, høyere grad	989	100,0	2.1	3.7	4.0	30.5	59.2
Humanistiske og estetiske fag	163	100,0	2.7	2.2	4.9	32.4	56.0
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	65	100,0	0.9	9.4	3.8	34.9	49.1
Samfunnsfag	61	100,0	1.1	9.5	2.1	22.1	65.3
Økonomiske og administrative fag	180	100,0	3.2	2.7	1.8	27.7	64.6
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	158	100,0	0.0	2.9	6.1	29.1	61.9
Helse-, sosial- og idrettsfag	148	100,0	3.7	2.7	5.3	36.7	51.1
Primærnæringsfag	21	(100,0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(38.1)	(61.9)

¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

Vedleggstabell 14 Kandidater etter samlet vurdering av lærestedet. Vårkull 2011. Prosent

	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis- fornøyd	Litt mis- fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Alle læresteder							
Høyere grad	2239	100,0	1.7	5.9	6.9	38.5	45.6
Humanistiske og estetiske fag	353	100,0	2.0	5.6	7.6	39.1	41.8
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	214	100,0	1.6	4.4	10.3	45.3	36.3
Samfunnsfag	375	100,0	1.4	7.8	6.7	45.2	38.2
Juridiske fag	95	100,0	2.0	13.8	8.7	36.7	37.8
Økonomiske og administrative fag	239	100,0	3.1	4.0	3.8	27.9	59.9
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	553	100,0	0.6	4.9	5.5	38.9	49.5
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100,0	2.8	5.7	9.9	35.7	45.2
Primærnæringsfag	32	(100,0)	(0.0)	(3.1)	(0.0)	(37.5)	(59.4)
Kandidater med en lavere grad							
Økonomiske og administrative fag	146	100,0	0.7	6.7	6.3	37.3	45.5
Ingeniører	449	100,0	3.6	13.9	14.2	45.9	20.4
Gamle universiteter¹, høyere grad	1433	100,0	1.3	6.1	7.4	40.6	43.2
Humanistiske og estetiske fag	190	100,0	1.1	5.7	8.0	43.9	37.1
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	149	100,0	.9	2.8	9.4	47.2	37.7
Samfunnsfag	314	100,0	1.0	6.7	7.6	49.6	34.1
Juridiske fag	95	100,0	2.0	13.8	8.7	36.7	37.8
Økonomiske og administrative fag	59	100,0	3.5	3.5	3.5	23.7	64.0
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	395	100,0	.9	5.0	4.3	36.2	52.7
Helse-, sosial- og idrettsfag	206	100,0	1.7	6.4	13.2	37.4	40.9
Primærnæringsfag	11	(100,0)	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(36.4)	(63.6)
Andre læresteder, høyere grad	989	100,0	2.5	5.5	6.3	34.9	49.6
Humanistiske og estetiske fag	163	100,0	3.3	5.5	7.2	32.0	48.6
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	65	100,0	1.9	8.4	12.1	42.1	33.6
Samfunnsfag	61	100,0	3.2	12.6	3.2	25.3	55.8
Økonomiske og administrative fag	180	100,0	3.3	4.1	3.8	29.3	58.3
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	158	100,0	0.0	4.5	8.2	45.3	42.0
Helse-, sosial- og idrettsfag	148	100,0	4.2	4.8	5.8	33.3	50.8
Primærnæringsfag	21	(100,0)	(0.0)	(4.8)	(0.0)	(38.1)	(57.1)

¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

Vedleggstabell 15 Kandidater etter tilfredshet med studiets faglige innhold. Vårkull 2011. Prosent.

	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis- fornøyd	Litt mis- fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Alle læresteder							
Høyere grad	2239	100,0	0.8	5.7	5.4	42.6	45.0
Humanistiske og estetiske fag	353	100,0	1.3	6.3	6.3	37.2	47.8
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	214	100,0	0.9	6.6	6.0	45.8	38.6
Samfunnsfag	375	100,0	0.8	6.6	5.7	48.2	38.7
Juridiske fag	95	100,0	0.0	5.1	5.1	34.9	54.9
Økonomiske og administrative fag	239	100,0	0.9	7.1	3.3	39.3	49.0
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	553	100,0	0.5	4.5	4.3	46.8	43.5
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100,0	0.9	4.2	8.0	39.2	47.4
Primærnæringsfag	32	(100,0)	(0.0)	(6.3)	(6.3)	(37.5)	(50.0)
Kandidater med en lavere grad							
Økonomiske og administrative fag	146	100,0	0.7	6.9	6.9	49.6	34.6
Ingeniører	449	100,0	1.2	14.2	11.9	51.2	20.4
Gamle universiteter¹, høyere grad	1433	100,0	0.3	5.3	5.1	44.1	44.7
Humanistiske og estetiske fag	190	100,0	0.4	7.2	4.9	39.8	47.0
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	149	100,0	0.0	7.1	6.2	46.4	38.4
Samfunnsfag	314	100,0	0.7	6.5	6.5	51.7	34.7
Juridiske fag	95	100,0	0.0	5.1	5.1	34.9	54.9
Økonomiske og administrative fag	59	100,0	0.0	7.0	3.5	30.4	57.4
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	395	100,0	0.5	3.3	3.6	47.7	44.3
Helse-, sosial- og idrettsfag	206	100,0	0.0	3.4	6.0	39.1	51.5
Primærnæringsfag	11	(100,0)	(0.0)	(18.2)	(9.1)	(18.2)	(54.5)
Andre læresteder, høyere grad	989	100,0	1.5	6.3	5.9	40.3	45.5
Humanistiske og estetiske fag	163	100,0	2.8	5.0	8.3	33.1	49.2
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	65	100,0	2.8	5.6	6.5	43.9	39.3
Samfunnsfag	61	100,0	1.1	7.4	2.1	33.0	56.4
Økonomiske og administrative fag	180	100,0	1.2	7.1	3.3	42.3	46.2
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	158	100,0	0.4	7.4	5.7	44.7	41.8
Helse-, sosial- og idrettsfag	148	100,0	2.1	5.3	10.6	39.2	42.3
Primærnæringsfag	21	(100,0)	(0.0)	(0.0)	(4.8)	(47.6)	(47.6)

¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

Vedleggstabell 16 Kandidater etter tilfredshet med undervisningskvaliteten. Vårkull 2011. Prosent.

	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis-fornøyd	Litt mis-fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Alle læresteder							
Høyere grad	2239	100,0	1.8	10.2	13.1	50.0	24.2
Humanistiske og estetiske fag	353	100,0	1.8	10.1	13.9	38.9	33.7
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	214	100,0	0.6	11.3	16.4	48.1	21.7
Samfunnsfag	375	100,0	1.8	15.2	13.7	48.8	20.3
Juridiske fag	95	100,0	6.1	12.8	16.8	46.4	17.9
Økonomiske og administrative fag	239	100,0	2.0	8.2	7.7	53.1	27.7
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	553	100,0	1.0	8.4	15.6	54.2	20.3
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100,0	1.9	8.0	8.7	53.3	27.8
Primærnæringsfag	32	(100,0)	(0.0)	(3.1)	(9.4)	(65.6)	(21.9)
Kandidater med en lavere grad							
Økonomiske og administrative fag	146	100,0	1.3	12.5	14.9	51.0	18.9
Ingeniører	449	100,0	3.6	22.4	24.6	40.5	7.4
Gamle universiteter¹, høyere grad	1433	100,0	1.7	10.6	14.3	51.8	20.8
Humanistiske og estetiske fag	190	100,0	1.1	10.6	14.0	40.8	32.1
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	149	100,0	0.5	11.3	16.0	52.1	18.8
Samfunnsfag	314	100,0	1.2	15.8	15.3	51.6	15.8
Juridiske fag	95	100,0	6.1	12.8	16.8	46.4	17.9
Økonomiske og administrative fag	59	100,0	1.7	7.0	5.2	57.4	25.2
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	395	100,0	1.2	7.5	16.1	55.2	19.3
Helse-, sosial- og idrettsfag	206	100,0	1.3	9.4	9.4	56.0	23.9
Primærnæringsfag	11	(100,0)	(0.0)	(0.0)	(18.2)	(72.7)	(9.1)
Andre læresteder, høyere grad	989	100,0	1.9	9.3	11.0	46.9	30.1
Humanistiske og estetiske fag	163	100,0	2.8	9.4	13.8	36.5	35.9
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	65	100,0	0.9	11.1	17.6	39.8	27.8
Samfunnsfag	61	100,0	4.3	12.8	6.4	36.2	40.4
Økonomiske og administrative fag	180	100,0	2.1	8.8	8.6	51.3	28.6
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	158	100,0	0.4	10.7	14.4	51.9	22.6
Helse-, sosial- og idrettsfag	148	100,0	2.6	6.3	7.9	50.3	32.3
Primærnæringsfag	21	(100,0)	(0.0)	(4.8)	(4.8)	(61.9)	(28.6)

¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

Vedleggstabell 17 Kandidater etter tilfredshet med tilbakemelding/veiledning fra undervisningspersonalet. Vårkull 2011. Prosent.

	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis-fornøyd	Litt mis-fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Alle læresteder							
Høyere grad	2239	100,0	5.0	14.4	16.9	35.7	27.3
Humanistiske og estetiske fag	353	100,0	6.1	10.3	10.6	28.8	42.5
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	214	100,0	2.8	18.1	12.2	32.8	31.6
Samfunnsfag	375	100,0	7.4	20.7	14.9	31.5	25.4
Juridiske fag	95	100,0	16.9	16.9	24.1	26.2	15.9
Økonomiske og administrative fag	239	100,0	3.1	11.9	20.6	42.9	20.1
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	553	100,0	2.9	10.0	20.6	42.4	23.9
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100,0	4.0	17.7	15.6	32.8	29.7
Primærnæringsfag	32	(100,0)	(0.0)	(12.5)	(9.4)	(46.9)	(31.3)
Kandidater med en lavere grad							
Økonomiske og administrative fag	146	100,0	3.3	13.1	22.0	40.5	19.6
Ingeniører	449	100,0	3.3	17.7	33.4	30.3	13.3
Gamle universiteter¹, høyere grad	1433	100,0	5.6	14.6	18.1	35.9	25.4
Humanistiske og estetiske fag	190	100,0	6.8	7.6	12.5	29.7	41.8
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	149	100,0	2.4	19.8	12.3	35.4	29.2
Samfunnsfag	314	100,0	6.5	22.5	16.0	33.0	22.0
Juridiske fag	95	100,0	16.9	16.9	24.1	26.2	15.9
Økonomiske og administrative fag	59	100,0	3.5	10.4	12.2	47.0	25.2
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	395	100,0	2.9	9.5	23.1	41.8	22.5
Helse-, sosial- og idrettsfag	206	100,0	4.3	16.6	19.1	35.7	24.3
Primærnæringsfag	11	(100,0)	(0.0)	(9.1)	(18.2)	(45.5)	(27.3)
Andre læresteder, høyere grad	989	100,0	4.0	14.1	14.8	35.3	30.6
Humanistiske og estetiske fag	163	100,0	5.0	14.4	7.7	27.1	43.6
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	65	100,0	2.8	14.8	12.0	28.7	36.1
Samfunnsfag	61	100,0	11.7	13.8	9.6	24.5	40.4
Økonomiske og administrative fag	180	100,0	3.0	12.4	23.4	41.4	18.6
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	158	100,0	2.9	11.1	14.8	44.0	27.2
Helse-, sosial- og idrettsfag	148	100,0	3.7	19.0	11.1	29.1	36.5
Primærnæringsfag	21	(100,0)	(0.0)	(14.3)	(4.8)	(47.6)	(33.3)

¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

Vedleggstabell 18 Kandidater etter tilfredshet med utdanningens relevans i forhold til arbeidsmarkedet. Vårkull 2009. Prosent.

	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis-fornøyd	Litt mis-fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Alle læresteder							
Høyere grad	2239	100,0	2.7	9.8	13.3	37.2	36.4
Humanistiske og estetiske fag	353	100,0	5.2	17.1	21.2	32.2	22.7
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	214	100,0	2.2	15.3	11.9	35.9	33.4
Samfunnsfag	375	100,0	3.9	11.9	13.9	43.6	26.8
Juridiske fag	95	100,0	0.0	5.1	6.2	29.7	56.9
Økonomiske og administrative fag	239	100,0	1.6	4.9	9.3	37.5	46.3
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	553	100,0	2.7	6.8	13.9	40.0	36.3
Helse-, sosial- og idrettsfag	354	100,0	1.4	8.9	12.0	32.9	44.5
Primærnæringsfag	32	(100,0)	(6.3)	(3.1)	(9.4)	(56.3)	(25.0)
Kandidater med en lavere grad							
Økonomiske og administrative fag	146	100,0	4.2	9.6	10.9	39.1	34.2
Ingeniører	449	100,0	3.0	9.7	22.2	41.3	22.2
Gamle universiteter¹, høyere grad	1433	100,0	2.9	11.7	13.6	38.3	33.0
Humanistiske og estetiske fag	190	100,0	4.9	22.8	25.9	29.3	16.0
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	149	100,0	2.8	18.8	13.1	36.6	27.7
Samfunnsfag	314	100,0	4.3	13.4	15.1	47.4	19.9
Juridiske fag	95	100,0	0.0	5.1	6.2	29.7	56.9
Økonomiske og administrative fag	59	100,0	0.0	3.5	8.7	30.4	57.4
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	395	100,0	3.1	7.3	13.2	42.2	33.9
Helse-, sosial- og idrettsfag	206	100,0	0.9	10.2	8.1	34.0	46.8
Primærnæringsfag	11	(100,0)	(18.2)	(0.0)	(9.1)	(54.5)	(18.2)
Andre læresteder, høyere grad	989	100,0	2.4	6.5	12.6	35.5	42.2
Humanistiske og estetiske fag	163	100,0	5.5	8.8	14.4	36.5	32.6
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	65	100,0	0.9	8.4	9.3	34.6	44.9
Samfunnsfag	61	100,0	2.1	5.3	9.5	26.3	56.8
Økonomiske og administrative fag	180	100,0	2.1	5.3	9.7	39.8	42.5
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	158	100,0	1.6	5.8	16.0	34.6	42.0
Helse-, sosial- og idrettsfag	148	100,0	2.1	6.9	16.4	31.7	42.3
Primærnæringsfag	21	(100,0)	(0.0)	(4.8)	(9.5)	(57.1)	(28.6)

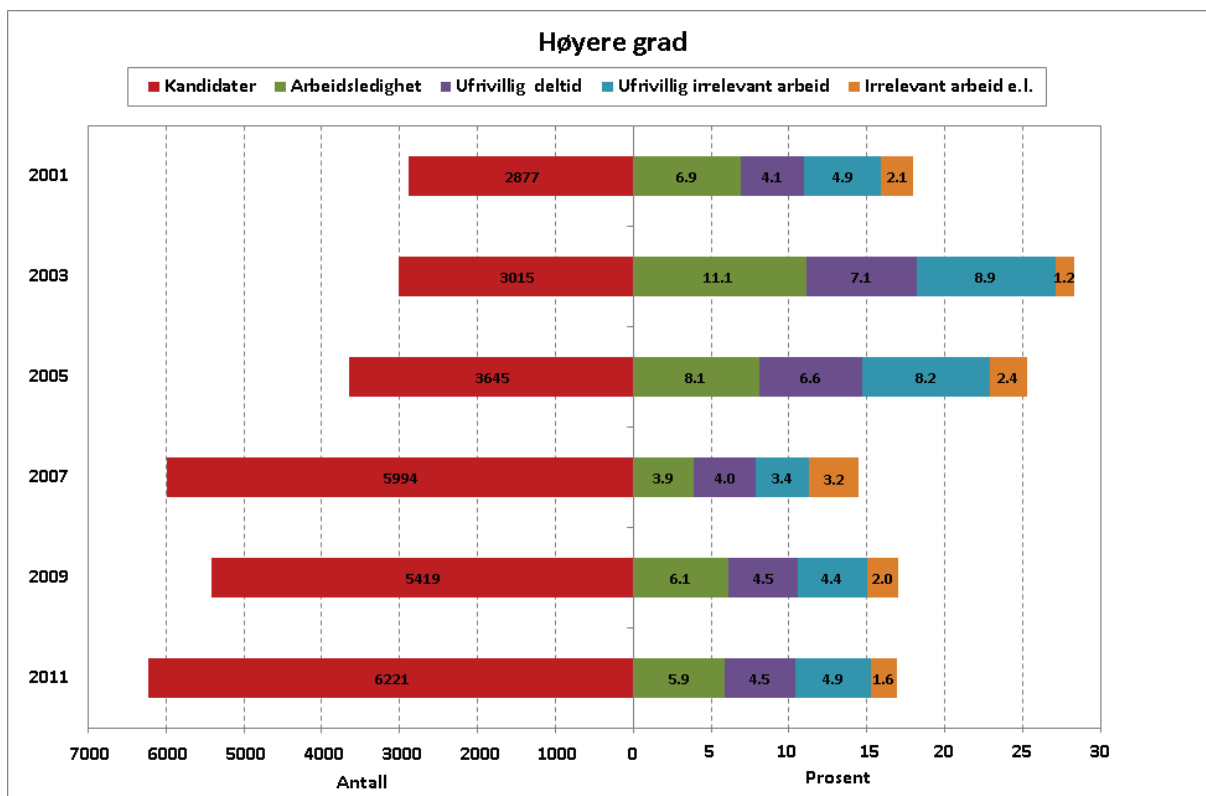
¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

Vedleggstabell 19 Høyere grad kandidaters vurdering av ulike sider ved utdanning og lærested etter type lærested. Vårkull 2011. Prosent.

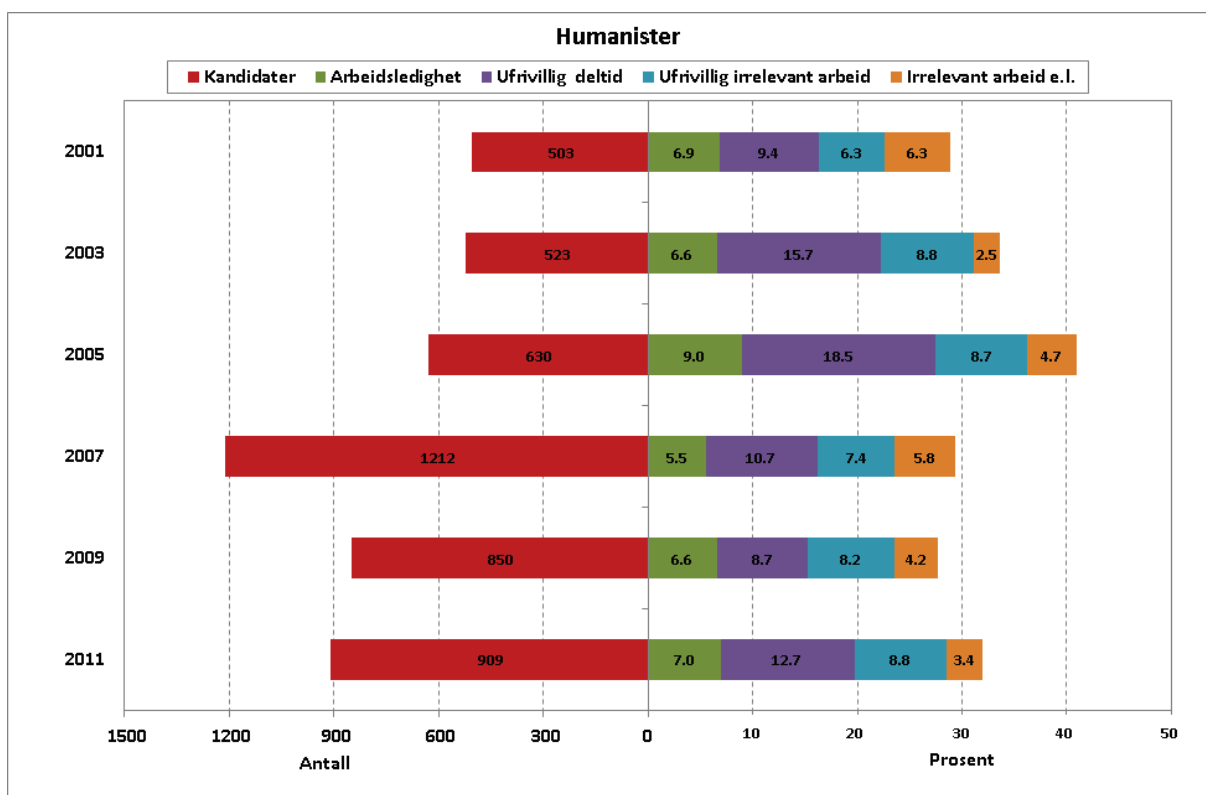
	Kandidater i alt (inkl. uoppgitt)		Svært mis- fornøyd	Litt mis- fornøyd	Verken eller	Litt fornøyd	Svært fornøyd
	Absolutte tall	(=100%)					
Samlet vurdering av utdanningen							
Høyere grad i alt	2232	100.0	1.3	3.8	3.7	32.1	58.4
Gamle universiteter ¹	1419	100.0	0.8	3.9	3.6	33.1	57.8
Nye universiteter ²	312	100.0	2.5	2.9	5.0	31.0	58.4
Vitenskapelige høgskoler	209	100.0	1.7	1.0	3.1	25.5	68.6
Statlige høgskoler	280	100.0	2.0	6.7	3.2	31.9	54.9
Samlet vurdering av høgskolen/universitetet							
Høyere grad i alt	2232	100.0	1.7	5.9	6.9	38.5	45.6
Gamle universiteter ¹	1419	100.0	1.3	6.1	7.4	40.6	43.2
Nye universiteter ²	312	100.0	2.7	5.2	6.3	37.2	47.5
Vitenskapelige høgskoler	209	100.0	0.7	3.8	3.8	25.9	65.9
Statlige høgskoler	280	100.0	3.8	7.3	7.8	37.1	41.9
Tilfredshet med studiets faglige innhold							
Høyere grad i alt	2232	100.0	0.8	5.7	5.4	42.7	45.0
Gamle universiteter ¹	1419	100.0	0.3	5.3	5.1	44.1	44.7
Nye universiteter ²	312	100.0	1.5	7.3	5.4	45.2	40.6
Vitenskapelige høgskoler	209	100.0	0.3	3.1	4.1	37.1	55.3
Statlige høgskoler	280	100.0	2.5	7.3	8.0	35.5	45.3
Tilfredshet med undervisningskvaliteten							
Høyere grad i alt	2232	100.0	1.8	10.1	13.1	50.0	24.2
Gamle universiteter ¹	1419	100.0	1.7	10.6	14.3	51.8	20.8
Nye universiteter ²	312	100.0	1.5	10.4	11.7	51.8	24.6
Vitenskapelige høgskoler	209	100.0	0.0	7.9	7.9	46.0	37.5
Statlige høgskoler	280	100.0	4.0	8.7	12.4	41.8	31.3
Tilfredshet med tilbakemelding/veiledning fra undervisningspersonalet							
Høyere grad i alt	2232	100.0	5.0	14.4	16.8	35.6	27.3
Gamle universiteter ¹	1419	100.0	5.6	14.6	18.1	35.9	25.4
Nye universiteter ²	312	100.0	2.9	12.5	17.3	37.6	29.2
Vitenskapelige høgskoler	209	100.0	2.1	16.9	15.5	39.3	25.2
Statlige høgskoler	280	100.0	7.0	14.4	11.9	28.1	36.1
Tilfredshet med studiets relevans i forhold til arbeidslivet							
Høyere grad i alt	2232	100.0	2.7	9.8	13.3	37.3	36.4
Gamle universiteter ¹	1419	100.0	2.9	11.7	13.6	38.3	33.0
Nye universiteter ²	312	100.0	1.7	7.7	14.6	38.9	37.0
Vitenskapelige høgskoler	209	100.0	3.1	3.8	6.9	36.4	49.8
Statlige høgskoler	280	100.0	2.8	7.0	13.8	30.8	43.5

¹ Omfatter Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø

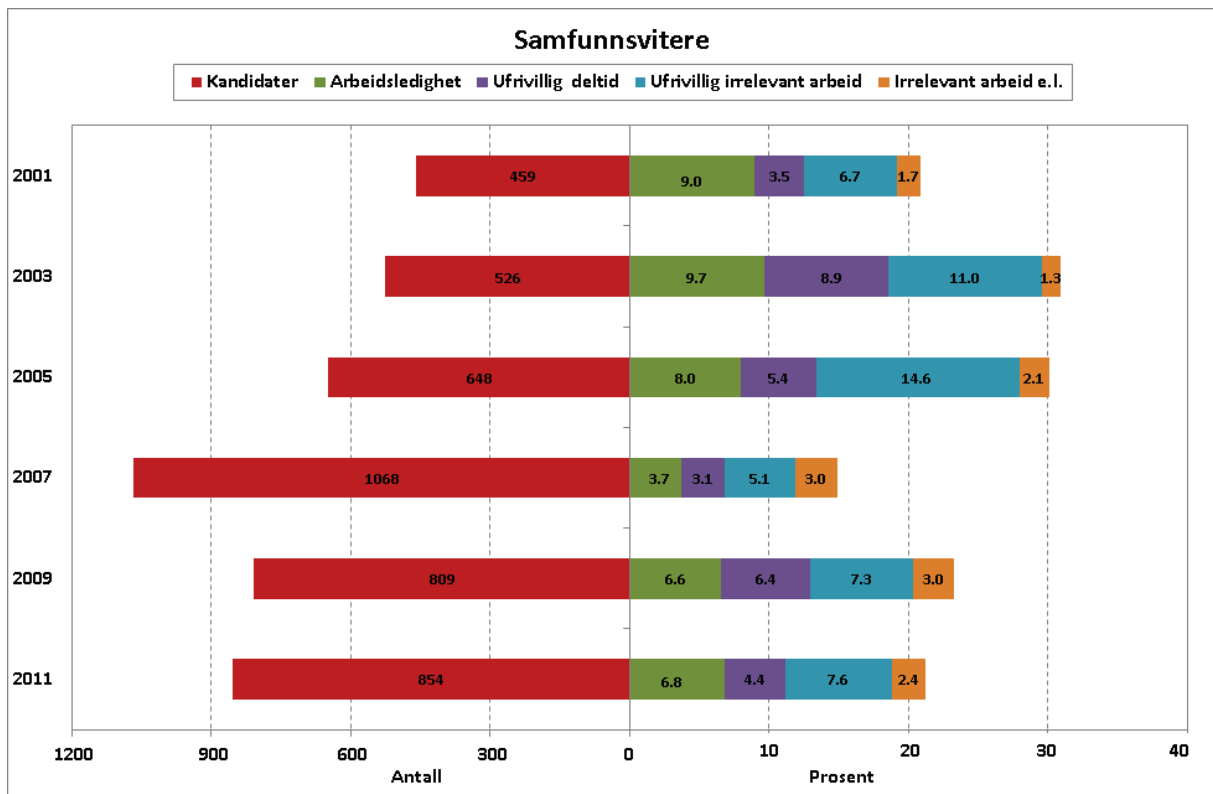
² Omfatter universitetene i Stavanger, Agder og Bodø og Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB)

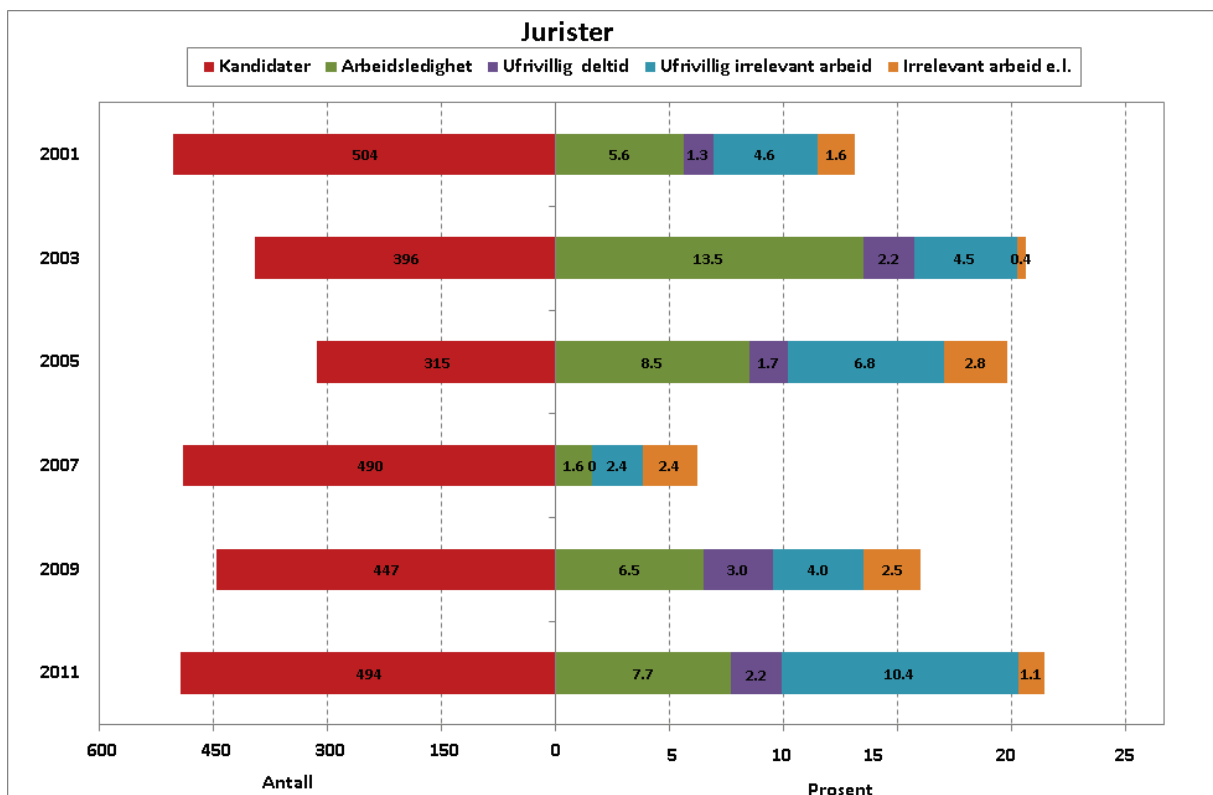
Vedleggsfigur 1 Antall uteksaminerte høyere grads kandidater og mistilpassede på arbeidsmarkedet. Vårkull 2001-2011

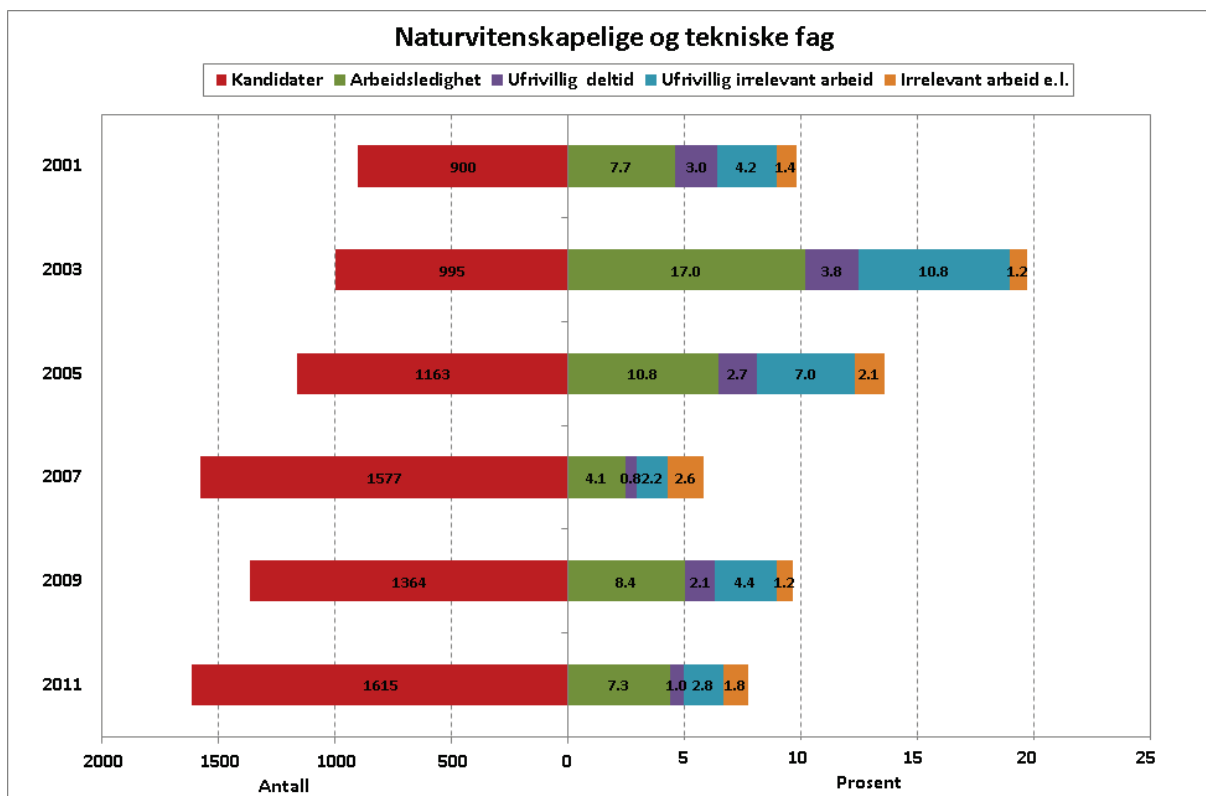
Vedleggsfigur 2. Antall uteksaminerte høyere grads humanister og mistilpassede på arbeidsmarkedet. Vårkull 2001-2011

Vedleggsfigur 3. Antall uteksaminerte høyere grads samfunnsvitere og mistilpassede på arbeidsmarkedet. Vårkull 2001-2011

Vedleggsfigur 4. Antall uteksaminerte jurister kandidater og mistilpassede på arbeidsmarkedet. Vårkull 2001-2011

Vedleggsfigur 5. Antall uteksaminerte høyere grads kandidater i naturvitenskapelige og tekniske fag og mistilpassede på arbeidsmarkedet. Vårkull 2001-2011

Tabelloversikt

Tabell 1.1 Utvalg og svarprosent.....	13
Tabell 2.1 Hovedaktivitet november 2011. Prosent.....	16
Tabell 2.2 Andel arbeidsledige av arbeidsstyrken.....	16
Tabell 2.3 Arbeidsledighet blant mastere i naturvitenskapelige og tekniske fag.....	17
Tabell 2.4 Type ansettelsesforhold.	25
Tabell 2.5 Brutto ordinær månedslønn for heltidsansatte kandidater som arbeider i hel stilling i Norge et halvt år etter eksamen.	32
Tabell 3.1 Kandidater i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn. Absolutte tall og prosent. Uveide tall.	37
Tabell 3.2 Ulike former for mistilpasning på arbeidsmarkedet etter innvandringsbakgrunn. Andeler av personer i arbeidsstyrken.	38
Tabell 3.3 Personer i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe.	39
Tabell 3.4 Gjennomsnittskarakter etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe.....	41
Tabell 3.5 Sannsynligheten for å være arbeidsledig etter innvandringsbakgrunn og fagfelt blant kandidater som er i arbeidsstyrken. (Veid materiale,) Binomisk logistisk regresjon.	42
Tabell 3.6 Binomisk logistisk regresjon av sannsynligheten for å være arbeidsledig blant personer i arbeidsstyrken uteksaminert i naturvitenskap og teknolog. (Veid materiale.).....	44

Figuroversikt

Figur 2.1 Prosentandel arbeidsledige av arbeidsstyrken blant kandidater med mastergrad i naturvitenskap og tekniske fag.....	18
Figur 2.2 Andel arbeidsledige blant bachelorkandidater i ingeniørfag 2007 og 2011.....	19
Figur 2.3 Andel arbeidsledige av arbeidsstyrken 2001-2011. Kandidater med høyere grad.....	20
Figur 2.4 Andel av arbeidsstyrken i ufrivillig irrelevant arbeid. Kandidater med høyere grad.....	21
Figur 2.5 Andel av arbeidsstyrken som er mistilpasset.....	22
Figur 2.6 Andel mistilpassede av arbeidsstyrken 2009 og 2011.....	23
Figur 2.7 Arbeidsoppgaver i forhold til utdanningsnivå.....	24
Figur 2.8 Andel høyere grads kandidater i relevant heltidsarbeid 6 måneder etter eksamen.....	26
Figur 2.9 Andel høyere grads kandidater i relevant heltidsarbeid seks måneder etter eksamen 2005–2011.....	27
Figur 2.10 Sysselsatte med høyere grad etter næring. Prosent.....	28
Figur 2.11 Sysselsatte høyere grads kandidater etter type utdanning og næring. Prosent.....	28
Figur 2.12 Sysselsatte bachelorkandidater etter næring.....	29
Figur 2.13 Andel sysselsatte etter sektoren de arbeidet i.....	30
Figur 2.14 Sysselsatte etter om de arbeidet i samme region som de ble utdannet i.....	31
Figur 2.15 Brutto ordinær månedslønn for heltidsansatte kandidater som arbeider i hel stilling i Norge et halvt år etter eksamen, 2001–2011.....	33
Figur 2.16 Gjennomsnittlig brutto månedslønn for heltidsarbeidende kvinner i prosent av mennenes.....	34
Figur 2.17 Kvinnelønn i prosent av mannslønn, etter sektor.....	35
Figur 3.1 Mistilpasning blant personer i arbeidsstyrken etter innvandringsbakgrunn og utdanningsgruppe. Prosent av arbeidsstyrken.....	40
Figur 3.2 Mastere i naturvitenskapelige og teknologiske fag, i arbeidsstyrken. Sannsynlighet for å være arbeidsledig et halvt år etter eksamen, etter innvandringsbakgrunn. Binomisk logistisk regresjon.....	44
Figur 4.1 Kandidatenes samlede vurdering av utdanningen. Prosent.....	47
Figur 4.2 Kandidatenes samlede vurdering av lærestedet. Prosent.....	48
Figur 4.3 Mastergradskandidatenes samlede vurdering av lærestedet, ved utvalgte læresteder. Prosent.....	49
Figur 4.4 Tilfredshet med studiets faglige innhold. Prosent.....	50
Figur 4.5 kandidatenes vurdering av undervisningskvaliteten.....	51
Figur 4.6 Kandidatenes vurdering av tilbakemelding/veiledning.....	52
Figur 4.7 Kandidatenes vurdering av studiets relevans for arbeidslivet.....	53

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no